

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA GOSPODARSTVO, TURIZEM IN ŠPORT

Kotnikova ulica 5, 1000 Ljubljana

T: 01 400 33 11

E: gp.mgts@gov.si

www.mgts.gov.si

Številka IPP: 007-162/2022/58

Ljubljana, 1. 2. 2023

EVA: 2022-2130-0020

GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE
gp.gs@gov.si

ZADEVA: Predlog Zakona o ohranjanju in razvoju rokodelstva – predlog za obravnavo

1. Predlog sklepa vlade:

Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14, 55/17 in 163/22) je Vlada Republike Slovenije na .. seji dne ... sprejela naslednji

SKLEP

Vlada Republike Slovenije je določila besedilo Predloga zakona o ohranjanju in razvoju rokodelstva (EVA 2022-2130-0020) in ga pošlje Državnemu zboru v obravnavo po rednem postopku.

Barbara Kolenko Helbl
GENERALNA SEKRETARKA

Prejmejo:

- Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport
- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
- Ministrstvo za finance
- Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje
- Ministrstvo za kulturo
- Ministrstvo za javno upravo
- Služba Vlade RS za zakonodajo

2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:

/

3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:

- mag. Karla Pinter, generalna direktorica Direktorata za notranji trg, Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport
- Franc Stanonik, sekretar, vodja Sektorja za domače storitve, Direktorat za notranji trg, Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport

3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:

/

4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:				
– Matjaž Han, minister – mag. Dejan Židan, državni sekretar – Matevž Frangež, državni sekretar				
5. Kratek povzetek gradiva:				
Namen zakona je ohranjanje in razvoj rokodelskih znanj, spretnosti in veščin ter varovanje nesnovne kulturne dediščine. Ohranjanje in razvoj rokodelstva se uresničuje s prenosom rokodelskih znanj, podeljevanjem naziva priznani rokodelci, certificiranjem rokodelskih izdelkov, poimenovanjem rokodelskih panog, dejavnostmi in povezovanjem nosilcev podpornega okolja ter izvajanjem ukrepov za ohranjanje in razvoj rokodelstva, ki so vsebinske rešitve, dejavnosti in finančne razvojne spodbude.				
6. Presoja posledic za:				
a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	DA		
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	NE		
c)	administrativne posledice	NE		
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	NE		
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	NE		
e)	socialno področje	NE		
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: – nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja – razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna – razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij	NE		
7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR:				
(Samo če izberete DA pod točko 6.a.)				
I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) obveznosti za druga javnofinančna sredstva				
II. Finančne posledice za državni proračun				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				

Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
PU 2130 - Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo	NRP ukrep 2130-20-0004 Prenos rokodelskega znanja in varovanja kulturne dediščine	PP 200012 Ohranjanje in razvoj rokodelskih dejavnosti	1.400.000 EUR	1.600.000 EUR
SKUPAJ				

II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:

Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				

II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:

Novi prihodki	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ		

OBRAZLOŽITEV:

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu

/

II. Finančne posledice za državni proračun:

II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:

Pravice porabe so zagotovljene pri proračunskem uporabniku PU 2130 - Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, na proračunski postavki PP 200012 Ohranjanje in razvoj rokodelskih dejavnosti oziroma na podprogramu 140302 Podpora malim in srednje velikim podjetjem, v okviru ukrepa NRP 2130-20-0004 Prenos rokodelskega znanja in varovanje kulturne dediščine. Sredstva v višini 1.400.000 EUR v sprejetem Proračunu Republike Slovenije za leto 2023 (Uradni list RS, št. 187/21 in 150/22) in v višini 1.600.000 EUR v sprejetem Proračunu Republike Slovenije za leto 2024 (Uradni list RS, št. 150/22). Sredstva bodo namenjena nosilcu javnega pooblastila, financiranju programskih vodij v devetih rokodelskih centrih in dveh koordinatorjev za področje rokodelstva (s sklenitvijo pogodb) ter za financiranje izvajanja ukrepov s področja ohranjanja in razvoja rokodelstva (na podlagi postopkov javnega razpisa ali poziva). Povečanje pravic porabe sredstev v prihodnjih letih se načrtuje z namenom zagotovitve dodatnih sredstev zaradi povečanja stroškov dela pri nosilcu javnega pooblastila, povečanja stroškov dela programskih vodij v rokodelskih centrih in koordinatorjev za področje rokodelstva, zagotovitve financiranja programskih vodij v novonastalih rokodelskih centrih ter zagotovitve sredstev za izvajanje ukrepov za ohranjanje in razvoj rokodelstva v času neugodnih gospodarskih gibanj. Zaradi povečanega obsega dela ne bodo potrebne dodatne zaposlitve na Ministrstvu za gospodarstvo, turizem in šport. Pri določitvi višine sredstev so upoštevani javnofinančni izdatki na drugih namenih v okviru PU 2130 oziroma sredstva so ustrezno načrtovana v okviru proračunskih postavk finančnega načrta Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo.

II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:

/

II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna: /	
7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR: /	
8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:	
Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na: - pristojnosti občin, - delovanje občin, - financiranje občin.	NE
Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje: – Skupnosti občin Slovenije SOS: NE – Združenju občin Slovenije ZOS: NE – Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS: NE Predlogi in pripombe združenj so bili upoštevani: – v celoti, – večinoma, – delno, – niso bili upoštevani. Bistveni predlogi in pripombe, ki niso bili upoštevani.	
9. Predstavitev sodelovanja javnosti:	
Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:	DA
Datum objave: 7. 6. 2022	
Predlog zakona je bil objavljen 7. 6. 2022 na portalu e-Demokracija. Javna obravnava se je zaključila 7. 7. 2022. Poročilo o posvetovanju z javnostmi je bilo 18. 8. 2022 objavljeno na spletnih straneh Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo v razdelku Novice. V okviru javne obravnave so bile dane pripombe s strani: - Centra za domačo in umetnostno obrt - Rokodelska zadruga, Slovenska Bistrica, - Rokodelskega centra Ribnica, - Centra za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij, - Združenja občin Slovenije, - Slovenskega etnografskega muzeja, - Filozofske fakultete, Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo - OEiKA (zbrani komentarji s strokovnega srečanja na temo razprave o osnutku predloga Zakona o ohranjanju in razvoju rokodelstva, ki so se ga udeležili predstavniki OEiKA, sekcije Domača in umetnostna obrt pri Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije, Konzorcija rokodelskih centrov Slovenije ter strokovnjaki s področja etnologije in etnološkega konzervatorstva). Pripombe na Zakon o ohranjanju in razvoju rokodelstva so bile dane glede: - pomena izrazov, ki so uporabljeni v zakonu (rokodelstvo / domača in umetnostna obrt, rokodelec, rokodelski izdelek, certificiran rokodelski izdelek), - določitve ustreznega izraza za naziv vrhunski rokodelec, rokodelski mojster, inštruktor oziroma mentor, - določitve ustreznega izraza za obliko usposabljanja, t.im. »rokodelsko shemo« (rokodelski program / sistem), - določitve večjega števila glavnih nosilcev podpornega okolja rokodelstva, - urejanja statusnih oblik nosilcev podpornega okolja rokodelstva in oblike njihovega medsebojnega povezovanja,	

- sestave članov komisije, ki deluje v postopku ocenjevanja usposobljenosti rokodelca za pridobitev naziva,
- določitve izvajalcev usposabljanja v obliki rokodelske sheme,
- sestave strokovnjakov ocenjevalne komisije za izdajo mnenja v postopku certificiranja rokodelskih izdelkov,
- pobud za vključitev konkretnih predlogov ukrepov v zakon, naslovljenih na urejanje pogojev za dejavnost rokodelstva (rokodelski atelje, področje davkov, socialnih prispevkov, osebnega dopolnilnega dela, delavnopravne zakonodaje, statusa nevladne organizacije v javnem interesu...),
- uporabe slovnične oblike (ednina in množina) ter slovničnega spola (ženski in moški spol).

Upoštevani so bili:

- v celoti,
- večinoma,
- delno,
- niso bili upoštevani.

Bistvena mnenja, predlogi in pripombe, ki niso bili upoštevani, ter razlogi za neupoštevanje:

Predlogi so bili smiselno upoštevani glede na namen zakona, to je ohranjanje in razvoj rokodelskih znanj, spretnosti in veščin ter varovanje nesnovne kulturne dediščine. Zakon ne posega v sistemsko zakonodajo drugih področij, kar je bilo tudi osnovno stališče zaključnega poročila Medresorske delovne skupine za prenovu sistemske ureditve področja rokodelstva, ki jo je Vlada RS ustanovila 25. 10. 2018. Morebitne izjeme od veljavnih sistemskih ureditev v področni zakonodaji oziroma predlogi konkretnih ukrepov za ohranjanje in razvoj rokodelstva se bodo lahko naslavljali in obravnavali v okviru predhodnega posvetovanja pri pripravi programa za ohranjanje in razvoj rokodelstva.

Predlog zakona ne posega v temeljno delovanje in statusne oblike nosilcev podpornega okolja (npr. rokodelskih centrov, konzorcija). Zakon sledi cilju omogočanja in spodbujanja prenosa rokodelskih znanj in čim večjega povezovanja dejavnosti nosilcev podpornega okolja, zato določa možnost za vključitev vseh nosilcev podpornega okolja pri izvedbi usposabljanj v obliki rokodelske sheme, v komisiji za naziv priznani rokodelec in pri pripravi programa za ohranjanje in razvoj rokodelstva.

Pri izrazu priznani rokodelec in rokodelska shema se je uporabila nova terminologija z namenom, da se ne posega v veljavne sistemske ureditve na področju izobraževalnih programov in zakonodajnih pogojev glede pridobitve nazivov mojster, inštruktor, mentor. Uporaba slovničnih oblik je skladna z nomotehničnimi smernicami.

10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:

DA

11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:

NE

**Matjaž Han
MINISTER**

Prilogi:

- predlog sklepa,
- predlog Zakona o ohranjanju in razvoju rokodelstva.

VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

Številka:

Datum:

Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14, 55/17 in 163/22) je Vlada Republike Slovenije na .. seji dne ... sprejela naslednji

SKLEP

Vlada Republike Slovenije je določila besedilo Predloga zakona o ohranjanju in razvoju rokodelstva (EVA 2022-2130-0020) in ga pošlje Državnemu zboru v obravnavo po rednem postopku.

Barbara Kolenko Helbl
GENERALNA SEKRETARKA

Prejmejo:

- Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport
- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
- Ministrstvo za finance
- Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje
- Ministrstvo za kulturo
- Ministrstvo za javno upravo
- Služba Vlade RS za zakonodajo

ZAKON O OHRANJANJU IN RAZVOJU ROKODELSTVA

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

Začetki rokodelstva segajo v leto 1492, ko je nemški cesar Friderik III. izdal patent, ki je veljal za takratno Kranjsko in v katerem je opredelil razsežnosti izdelovanja domačega lesnega rokodelstva (suhe robe) in še nekaterih drugih domačih izdelkov. Izdelovalci so dobili pravico izdelovati rokodelske izdelke in trgovati z njimi. V drugi polovici 18. stoletja se je začela sistematična družbena skrb za obstoj domače obrti, ki se je nadaljevala v 19. stoletje. Do konca druge svetovne vojne je bil razvoj slovenskega rokodelstva na področju organiziranosti, izobraževanja, socialne varnosti, trženja, ustreznih gospodarskih pogojev dela ter stimulacij enakovreden s takratnimi evropskimi razmerami. Tudi v obdobju po koncu druge svetovne vojne je bila sprejeta vrsta stimulativnih ukrepov, ki so nosilcem rokodelstva zagotavljali ustrezen obstoj in razvoj. Leta 1946 je bil v Ljubljani ustanovljen Državni prodajni zavod za domačo obrt, ki se je kasneje preimenoval v trgovsko podjetje Dom, leta 1969 pa Zveza združenj samostojnih obrtnikov Slovenije, kjer je takratni Odbor za domačo in umetnostno obrt svoje delo nadaljeval v okviru Zveze obrtnih združenj Slovenije. Leta 1977 je takratni Odbor za domačo in umetnostno obrt začel z organizacijo bienalnih rokodelskih razstav. Prva razstava slovenskega rokodelstva je bila organizirana v Slovenj Gradcu. Te razstave niso služile zgolj predstavitvi rokodelskih izdelkov, pač pa so predstavljale izhodišče za zaznavanje problemov rokodelcev in možnosti njihovega reševanja.

S pomočjo zunanjih strokovnjakov je bil leta 1993 na Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije izdelan strokovni sistem vrednotenja, ocenjevanja in označevanja rokodelskih izdelkov ter vzpostavljen znak »Rokodelstvo Art&Craft Slovenija«. Sistem vrednotenja, ki je še danes v veljavi, temelji na trdno postavljenem strokovnem modelu, ki ločuje vrhunskost od povprečja. Hkrati predstavlja usmeritev za izdelovalce, ki dobivajo nepristranske in strokovne ocene. Na podlagi pozitivnega mnenja strokovne komisije rokodelci lahko pridobijo pravico do uporabe certifikata kakovosti rokodelskih izdelkov, ki se imenuje »Rokodelstvo Art&Craft Slovenija«. Ta znak oziroma znamka kakovosti je tudi danes močno uveljavljena in razpoznavna. Posameznim avtorjem, ki so zaokrožili delo z življenjskimi ustvarjalnimi dosežki in opusom je Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije za posebne rokodelske dosežke začela podeljevati nazive za odličnost »Zlata vitica«. Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije od leta 1993 vodi register rokodelcev, ki so prejeli certifikat, s svojimi strokovnimi službami pa ponuja strokovno svetovanje in administrativno pomoč vsem rokodelcem, ne le članom (vir: Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije).

Leta 1985 je bil sprejet Družbeni dogovor o pospeševanju razvoja domače in umetnostne obrti, leta 1992 pa je Zakon o prometnem davku omogočil izdelovalcem kakovostnih izdelkov ustrezno znižano davčno stopnjo (vir: predlog Zakona o varstvu rokodelske nesnovne kulturne dediščine, 2018, skupina poslank in poslancev, prvopodpisana Ljudmila Novak).

Vsi nadaljnji ukrepi po letu 1992 so bili neučinkoviti in rokodelci so postajali na trgu vedno bolj izenačeni z ostalimi obrtnimi dejavnostmi. S svojim pretežno ročnim načinom dela niso mogli slediti tržnim zakonitostim, zato so počasi začeli zapirati svoje rokodelske delavnice in ateljeje, ne da bi prenesli svoje znanje na naslednje rodove rokodelcev. Na primer belokranjskih tkalk je bilo leta 1951 kar 400, leta 1994 pa le še ena (vir: Bogataj J., Pospeševanje razvoja kot model zaščite dediščine domače in umetnostne obrti, Ljubljana, 1994).

Izraz rokodelstvo je po koncu 2. svetovne vojne dobil slabšalni pomen za označevanje vsega, kar je zaostalo, kar ni v skladu s sodobnimi modnimi smernicami. Ne glede na to, se je kasneje ponovno uveljavil izraz rokodelstvo v pozitivnem pomenu besede, saj gre za vsebine, ki so v sodobnem svetu spet postale aktualne (vir: Bogataj J., Mojstrovine Slovenije – srečanja s sodobnimi rokodelci, Ljubljana, 1999, Založba Rokus).

Leta 2018 – v evropskem letu kulturne dediščine – je Konzorcij rokodelskih centrov Slovenije oblikoval dokument »Nacionalno zavezništvo za rokodelstvo«, ki je bil široko javno in strokovno podprt ter podpisan s strani Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo, Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, Ministrstva za kulturo in Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. V tem strateškem

dokumentu za področje rokodelstva je bila izražena zaveza po sooblikovanju izhodišč za sprejem učinkovitih zaščitnih ukrepov, ki bi zagotovili ohranitev in razvoj rokodelskega znanja ter ekonomsko preživetje njegovih nosilk/cev. Namen podpisa zaveze je bil ureditev majhnega, vendar kompleksnega in nacionalno pomembnega področja. Iz zaveze izhaja, da rokodelstvo danes lahko razumemo kot priložnost za raziskovanje ter delo stroke, za razvoj turizma, podjetništva in ustvarjanje novih poklicev, temelječih na sodobni ustvarjalnosti, ki s spoštovanjem črpa iz tradicije ter se s ponosom vključuje v mednarodne povezave. Ključni cilji, ki izhajajo iz tega dokumenta so opredeljeni kot:

- ohranjanje tradicionalnih rokodelskih znanj in razvoj sodobnih rokodelskih ustvarjalnosti,
- prenos znanj in veščin,
- ureditev statusa rokodelk in rokodelcev,
- zaščita in kakovost rokodelskih izdelkov,
- opredelitev nosilcev zaščite ter
- večja prepoznavnost rokodelstva.

Zaveza podpisnikov je bila, da bo Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo imenovalo medresorsko delovno skupino, v katero bodo vključeni tudi socialni partnerji, ki bo pripravila zakon o rokodelstvu. Vsa pristojna ministrstva bodo zagotovila vse potrebne izvršilne predpise, vsi akterji pa bodo umestili rokodelstvo v strategije in izvedbene akte iz svojega področja delovanja (vir: Nacionalno zavezništvo za rokodelstvo 2018 – 2020, Ljubljana, 2018).

Vlada Republike Slovenije je na pobudo strokovne javnosti in drugih deležnikov s področja rokodelstva s sklepom št. 02401-10/2018/7 z dne 25. 10. 2018 ustanovila in imenovala medresorsko delovno skupino za prenovu sistemske ureditve področja rokodelstva. Naloga skupine je bila preučitev ureditve, ki velja za področje rokodelstva, preučitev predhodno podanih predlogov sprememb zakonodaje s strani strokovne javnosti ter priprava predlogov spremembe zakonodaje oziroma drugih aktivnosti, ki bi omogočale ohranjanje in razvoj rokodelstva. Vodenje medresorske delovne skupine je prevzelo Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, v njej pa so sodelovali predstavniki Ministrstva za finance, Ministrstva za kulturo, Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti in Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport. Medresorska delovna skupina je sodelovala tudi z Obrtno-podjetniško zbornico Slovenije, Konzorcijem rokodelskih centrov Slovenije in Zvezo društev upokojencev Slovenije.

Vlada Republike Slovenije je dne 3. 6. 2021 s sklepom št. 02402-9/2021/3 sprejela »Končno poročilo Medresorske delovne skupine za prenovu sistemske ureditve področja rokodelstva z izhodišči za prenovu ureditve področja rokodelstva«. Medresorska delovna skupina je v svojem končnem poročilu predlagala, da pristojno ministrstvo za področje obrti pripravi poseben zakon, ki bo predstavljal sistemsko rešitev za ohranjanje in nadaljnji razvoj področja rokodelstva. V vmesnem poročilu je sicer izrazila zadržek glede priprave posebnega zakona o ohranjanju rokodelstva, saj je menila, da bi se obravnavana problematika lahko reševala s spremembami Obrtnega zakona in druge področne zakonodaje. Po zaključenih usklajevanjih z vsemi resorji, ponovnem razmisleku in preučitvi Obrtnega zakona pa je vendarle ocenila, da je priprava posebnega zakona, ki bi predvsem z vidika statusa, pridobitve nazivov, usposabljanj in prenosa rokodelskega znanja, delovanja organizacij, ki združujejo rokodelce ter shem neposrednih podpor posebej uredil rokodelstvo kot dejavnost posebnega družbenega pomena, ustrežnejša rešitev. Zakon o ohranjanju rokodelstva bi po mnenju medresorske skupine moral opredeliti rokodelstvo kot dejavnost posebnega družbenega pomena, ki odkriva in razvija potencialne ljudi ter ustvarja priložnost za ohranitev slovenske identitete, kulturne dediščine in nove ustvarjalnosti na podlagi upoštevanja rokodelske tradicije, opredeliti bi moral pristojne organe ter določiti mehanizme za ohranitev te dejavnosti.

V strokovni literaturi najdemo različne pojme, ki opredeljujejo rokodelstvo. Rokodelstvo je opredeljeno bodisi kot obrt, pri kateri se s preprostim orodjem kaj izdeluje ali popravlja, rokodelec kot obrtnik, ki s preprostim orodjem kaj izdeluje ali popravlja. Rokodelstvo oziroma umetnostna obrt je opredeljeno kot aktivnost, ki hkrati potrebuje ročne in umetniške sposobnosti, rokodelske izdelke pa kot predmete ali izdelke, ki so izdelani s pomočjo teh veščin. Osnovni kriterij rokodelstva je pogosto določen tako, da je izdelek izdelan pretežno ročno, medtem ko izdelki, ki so izdelani masovno in strojno, niso rokodelski izdelki. Rokodelstvo ali umetnostna obrt je včasih tudi bolj natančno izražena kot mala ali ročna obrt in je vsaka različica dela, kjer so uporabni in okrasni predmeti izdelani v celoti ročno ali s pomočjo preprostega orodja. Izraz rokodelstvo se običajno uporablja za tradicionalne tehnike ustvarjanja predmetov, ki so hkrati praktični in estetski. Rokodelstvo ima svoje korenine v podeželski obrti, saj je iz opravljanja kmetijske dejavnosti izhajala potreba po različnih izdelkih iz doma pridelanih, nabranih ali izdelanih materialov (vir: Macarol B., Upravljanje, prenos in zaščita rokodelskega znanja kot dela nesnovne kulturne dediščine Slovenije, 2016, magistrska naloga).

Danes se v praksi uporabljajo različna poimenovanja za rokodelske dejavnosti, panoge oziroma rokodelstva, kot so na primer: lončarstvo, keramičarstvo, pečarstvo, pletarstvo, slamnikarstvo, izdelovanje bičev, tkalstvo, polstenje, suknarstvo, izdelovanje krpank, predilstvo, pletilstvo, kvačkanje, klekljarstvo, veziljstvo (vezenje), izdelovanje pripadnostnih kostumov, izdelovanje lesne galanterije, ščetarstvo (metlarstvo in krtačarstvo), coklarstvo, tesarstvo, mizarstvo, rezbarstvo, intarzerstvo, sodarstvo, kolarstvo, lesno strugarstvo, piparstvo, goslarstvo, izdelovanje drevakov in lesenih čolnov, oglarstvo, apneničarstvo, izdelovanje igrač in lutk, izdelovanje cvetnodeljskih butaric, okraševanje velikonočnih jajc, skodlarstvo, skrilarstvo, priprava slame za krovstvo, krovstvo (slama, skodle, deske, skril), medičarstvo in lectarstvo, izdelovanje loških in dražgoških (malih) kruhkov, svečarstvo, vrvarstvo, žeblijarstvo, podkovsko kovaštvo, orodno kovaštvo, nožarstvo, umetnostno kovaštvo, umetnostno livarstvo, kotlarstvo, umetnostno kamnoseštvo, strojarstvo, krznarstvo, izdelovanje usnjenih izdelkov, glavnikarstvo, izdelovanje mila, čevljarstvo, sedlarstvo in jermenarstvo, oblikovanje iz testa, steklo pihaštvo, steklo brusaštvo, knjigoveštvo, ročna izdelava papirja, izdelovanje cvetja iz papirja in drugih gradiv, izdelovanje izdelkov iz suhega cvetja in dišavnic, izdelovanje mask in pustnih likov, izdelovanje maskot in lutk, ročno poslikavanje različnih predmetov, kaligrafija, pirografija, maketarstvo in modelarstvo.

Pojmi rokodelstvo, domača in umetnostna obrt, rokodelec, obrtnik oziroma podjetnik s področja domače in umetnostne obrti, rokodelske dejavnosti, rokodelske panoge ter podobne izpeljanke so v različnih državah Evropske unije različno definirane, s tem povezani pa so tudi različni sistemi ureditve področja mikro, malih, srednjih in obrtnih podjetij.

Posebnost rokodelstva v primerjavi z drugimi gospodarskimi dejavnostmi je v tem, da je rokodelstvo na eni strani dejavnost s področja kulturne dediščine, na drugi strani pa je obravnavano kot vse ostale gospodarske dejavnosti na trgu. Ker so rokodelski izdelki narejeni pretežno ročno, predvsem pa v majhnih količinah ali unikatno, niso vedno v skladu s sodobnimi modnimi trendi, včasih tudi nimajo sodobne uporabne vrednosti, so dražji od podobnih ali enakih izdelkov, izdelanih na industrijski način, zato na trgu ne morejo cenovno konkurirati, s tem pa je ogroženo preživetje ne samo rokodelskih izdelkov, pač pa tudi rokodelskega znanja.

Analiza popisa rokodelcev v projektu »Zgodbe rok in krajev«, ki jo je izvedel Konzorcij rokodelskih centrov Slovenije na območju 12 lokalnih akcijskih skupin in je zajel 58 slovenskih občin (vir: Konzorcij rokodelskih centrov Slovenije, 2018), je pokazala naslednje rezultate:

- med rokodelci je 67 % žensk in 32 % moških,
- 55 % rokodelcev je starih 50 let in več,
- 42 % rokodelcev je pridobilo svoja rokodelska znanja preko prenosa rokodelskih znanj v ožji ali širši družini, 8 % v rednem izobraževanju, 6 % preko nacionalnih poklicnih kvalifikacij, 23 % v delavnicah in tečajih, 21 % je samoukov,
- končano osnovno šolo ima 11 % rokodelcev, poklicno šolo 17 %, srednješolsko izobrazbo ima 39 % rokodelcev, višješolsko ali visokošolsko izobrazbo 28 %, 2 % je doktorjev znanosti,
- prevladujoča oblika ekonomskega statusa je osebno dopolnilno delo, ki ga ima 31 % rokodelcev, 28 % je gospodarskih oblik (samostojni podjetnik posameznik 21 %, t.im. popoldanski s. p. 4 %, d.o.o. 3 %), društva 5 %, dopolnilna dejavnost na kmetiji 5 %, neurejen status 25 % (od tega 16 % upokojeencev),
- za svoje izdelke ima pridobljen certifikat »Rokodelstvo Art&Craft Slovenija« 35 % rokodelcev, okoli 7 % jih uporablja geografsko označbo oziroma druge certifikate in znamke,
- 31 % rokodelcev je vključenih v društva, 15 % v rokodelske centre, 6 % je članov Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije, 1 % je vključenih v zadruge, 47 % rokodelcev ni vključenih v nobeno organizacijo.

Rokodelska znanja se prenašajo iz generacije v generacijo z raznimi oblikami formalnega izobraževanja in formalnega ali neformalnega usposabljanja. Čipkarska šola v Idriji je edina prava rokodelska šola, ki deluje nepretrgoma že od svoje ustanovitve v letu 1976.

Posameznik lahko v Sloveniji pridobi nacionalno poklicno kvalifikacijo na področju rokodelstva na podlagi Zakona o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah (Uradni list RS, št. 1/07 – uradno prečiščeno besedilo in 85/09), ki omogoča pridobitev javne listine, s katero dokazuje, da ima znanja, spretnosti in kompetence na določeni ravni zahtevnosti. Certifikat o nacionalni poklicni kvalifikaciji je uradno potrdilo, s katerim posameznik izkazuje svojo usposobljenost za opravljanje določenega poklica. V postopku pridobivanja nacionalne poklicne kvalifikacije se upoštevajo različna znanja in spretnosti, ki jih posameznik lahko pridobi tudi z delom, ki ga opravlja pri delodajalcih, s študentskim delom, prostovoljnim delom ali prostočasnimi dejavnostmi, udeležbo na neformalnih programih izobraževanja ali tečajih, samostojnim učenjem, uporabo različnih medijev in podobno. Na področju domače in umetnostne obrti je rokodelcem

dana možnost, da pridobijo nacionalno poklicno kvalifikacijo. Trenutno katalog nacionalnih poklicnih kvalifikacij obsega 28 poklicev s področja domače in umetnostne obrti, ki jih je možno pridobiti na neformalen način (vir: Center RS za poklicno izobraževanje, spletna stran). V primeru nacionalne poklicne kvalifikacije gre za uradno izkazovanje poklicne usposobljenosti in ne za obliko oziroma način prenosa znanja. S pridobljenim certifikatom posameznik izkazuje svojo usposobljenost za opravljanje določenega poklica, ne pridobi pa višje stopnje izobrazbe, ki jo je v Sloveniji možno pridobiti samo v okviru formalnega sistema izobraževanja.

Izobraževalni programi za pridobitev poklicne oziroma strokovne izobrazbe se oblikujejo na podlagi poklicnih standardov. Poklicni standard je dokument, ki določa vsebino poklicne kvalifikacije na določeni ravni zahtevnosti in opredeljuje potrebna znanja, spretnosti ter splošne in poklicne zmožnosti. Poklicni standard sprejme minister, pristojen za delo, na predlog Strokovnega sveta Republike Slovenije za poklicno in strokovno izobraževanje (v nadaljevanju: pristojni strokovni svet). Izobraževalni program se lahko oblikuje za več poklicnih standardov. Na podlagi poklicnega standarda se lahko oblikujejo tudi programi izpopolnjevanja in usposabljanja. Pristojni strokovni svet odloči, za katere poklicne standarde se oblikuje izobraževalni program in ga predlaga v sprejem in javno objavo ministru, pristojnemu za izobraževanje. Rokodelski izobraževalni programi bi lahko nastali samo, če bi obstajali pogoji za oblikovanje ustreznih poklicnih standardov na način, kot je pojasnjeno.

V okviru samih formalnih izobraževalnih programov s področja poklicnega in strokovnega izobraževanja pa lahko vsaka šola, izvajalka takšnih izobraževalnih programov, del izvedbe programa v okviru tako imenovanega odprtega kurikuluma (to je približno 20 % vseh ur, potrebnih za izvedbo programa) modificira tako, da glede na vsebino osnovnega programa za dijake organizira spoznavanje in učenje vsebin s področja rokodelskih panog. Tako je to tisti del izobraževalnega programa (približno 20 %), ki ga določi šola v sodelovanju s predstavniki podjetij, obratovalnic, zavodov ali drugih organizacij socialnih partnerjev v lokalnem ali regionalnem okolju.

Zakon o vajeništvu (Uradni list RS, št. 25/17) v 5. členu določa, da je vajenec dijak, ki se izobražuje po izobraževalnem programu za pridobitev srednje poklicne izobrazbe, ki se izvaja v vajeniški obliki izobraževanja. Pogoji za mentorja so opredeljeni v 9. členu, in sicer mora imeti mentor najmanj srednjo strokovno izobrazbo, pedagoško-andragoško usposobljenost in vsaj tri leta delovnih izkušenj ali mojstrski, delovodski ali poslovodski naziv s področja, za katerega se vajenec usposablja. Izjemoma je mentor lahko tudi oseba s srednjo poklicno izobrazbo in vsaj petimi leti delovnih izkušenj s področja dejavnosti (panoge) oziroma poklica, za katerega se vajenec usposablja, in pedagoško-andragoško usposobljenostjo.

Zaradi upadanja števila rokodelcev z znanjem bi bilo potrebno zagotoviti širšo bazo usposobljenih rokodelcev, s katero se bo omogočilo boljši prenos rokodelskega znanja. Tudi starejšim rokodelcem, ki nimajo formalne izobrazbe, bi bilo potrebno omogočiti, da bodo lahko izvajali neformalna usposabljanja. Z namenom varovanja nesnovne kulturne dediščine je potrebno poskrbeti za čim večji neformalni prenos znanja in veščin oseb, ki ohranjajo znanje več generacij.

Davčna zakonodaja rokodelstva kot opravljanja ekonomske aktivnosti ne obravnava posebej. Dohodke fizične osebe iz naslova opravljanja dejavnosti oziroma dela in storitev fizične osebe, ki naj bi imelo značilnosti rokodelstva, se po zakonu, ki ureja dohodnino, obravnava enako, kot dohodke fizične osebe iz naslova drugih dejavnosti oziroma opravljanja del in storitev. Znotraj sistema ima fizična oseba predvsem glede na obseg poslovanja ter glede na svoj celokupen položaj možnost izbire med različnimi sistemi ugotavljanja davčne osnove. Na izbiro so tudi poenostavljeni sistemi, ki so administrativno manj obremenjujoči in omogočajo večjo gotovost glede davčne obveznosti, vendar pa zaradi poenostavitev v manjši meri sledijo načelu obdavčevanja po ekonomski moči.

Po zakonu, ki ureja sistem in obveznost plačevanja davka na dodano vrednost, je davčni zavezanec vsaka oseba, ki kjerkoli neodvisno opravlja katerokoli ekonomsko dejavnost, ne glede na namen ali rezultat opravljanja dejavnosti. Tudi v sistemu davka na dodano vrednost se davčnim zavezancem, tako pravnim kot fizičnim osebam, ki opravljajo svojo dejavnost v manjšem obsegu, z namenom poenostavitve postopka obračunavanja davka na dodano vrednost in zmanjševanja davčno-administrativnih bremen, omogoča uporaba posebne ureditve za male davčne zavezance in s tem oprostitev obračunavanja davka na dodano vrednost.

V davčnem sistemu so tako vzpostavljeni mehanizmi, ki davčnim zavezancem omogočajo določen prostor za izbiro glede na svoje osebne okoliščine, predvsem tudi z vidika enostavnosti in gotovosti pri izpolnjevanju davčnih obveznosti.

Posebnosti ustavnega načela enakosti v davčnem pravu so v tem, da ima zakonodajalec pri izbiri davčnega predmeta, pri določitvi davčne osnove, davčne stopnje in davčnih oprostitev široko polje presoje, da pa mora pri izpeljavi sprejete odločitve spoštovati enakost v obremenitvi, ki je odsev splošnega načela enakosti v davčnem pravu, ter da te zahteve brez utemeljenega razloga ne more opustiti. Podpiranje določenih drugih politik prek davčnega sistema je torej dopustno, vendar le takrat, ko so tovrstni ukrepi lahko učinkoviti in pravični z vidika zastavljenega cilja ter hkrati administrativno racionalni z vidika davčnega sistema kot celote. Z uvajanjem dodatnih olajšav in posebnih obravnav davčni sistem postaja tudi vedno bolj netransparenten, administrativno zahteven za izvajanje in nadzor ter neučinkovit z vidika doseganja zastavljenega cilja. V takih primerih je bistveno učinkoviteje in tudi pravičnejše državno podporo na področju rokodelstva usmeriti ciljno preko neposrednih podpor.

Rokodelec ni poklic, ampak je generični pojem, ki združuje različne poklice. Nekateri posamezniki s specializiranimi poklici se že zdaj vpisujejo v razvid samozaposlenih v kulturi na področju kulturne dediščine in ustvarjalnosti. Uredba o samozaposlenih v kulturi (Uradni list RS, št. 45/10, 43/11, 64/12, 28/14, 35/16 in 84/16; v nadaljevanju: Uredba) v Prilogi I, ki je njen sestavni del, določa poklice pedagog (kulturna dediščina in ustvarjalnost), interpretator kulturne dediščine, izdelovalec glasbil, oblikovalec tekstilij in oblačil, unikatni oblikovalec. V okviru Uredbe bo v okviru terminologije specializiranih poklicev preučena možnost vključitve poklica, ki se prekriva z rokodelstvom. Posameznik se registrira pri Ministrstvu za kulturo, če samostojno opravlja specializiran poklic na področjih iz 4. člena Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Uradni list RS, št. 77/07 – uradno prečiščeno besedilo, 56/08, 4/10, 20/11, 111/13, 68/16, 61/17, 21/18 – ZNOrg, 3/22 – ZDeb in 105/22 – ZZNSPP).

Opravljanje rokodelskih dejavnosti kot dopolnilnih dejavnosti na kmetiji ureja Uredba o dopolnilnih dejavnostih na kmetiji (Uradni list RS, št. 57/15 in 36/18), ki določa skupine in vrste dopolnilnih dejavnosti na kmetiji, njihove značilnosti in obseg, vsebino vloge za pridobitev dovoljenja za opravljanje dopolnilne dejavnosti, vpis v register kmetijskih gospodarstev, podrobnejše pogoje za opravljanje dopolnilnih dejavnosti, nadzor in sankcije za kršitve. Letni dohodek iz dopolnilnih dejavnosti ne sme presegati treh povprečnih letnih plač na zaposlenega v Republiki Sloveniji v preteklem letu.

Ena izmed pravnih oblik za opravljanje dela je tudi osebno dopolnilno delo. Opravljanje osebnega dopolnilnega dela je v 7. členu Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Uradni list RS, št. 32/14, 47/15 – ZZSDT, 43/19 in 121/21 – ZJN-3B; v nadaljevanju: ZPDZC-1) določeno kot delo, ki ne šteje za delo na črno. Po določbi tretjega odstavka 12. člena ZPDZC-1 se za osebno dopolnilno delo šteje tudi, kadar posameznik sam izdeluje izdelke domače in umetnostne obrti v skladu z zakonom, ki ureja obrtno dejavnost, druge izdelke, ki se izdelujejo na domu pretežno ročno ali po pretežno tradicionalnih postopkih in jih prodaja, ali kadar nabira in prodaja gozdne sadeže in zelišča, pod pogojem, da so ta dela določena v podzakonskem aktu iz 16. člena tega zakona. Na podlagi ZPDZC-1 je bil sprejet Pravilnik o osebnem dopolnilnem delu (Uradni list RS, št. 94/14 in 56/22; v nadaljevanju: Pravilnik). ZPDZC-1 in Pravilnik delita dela, ki se lahko opravljajo kot osebno dopolnilno delo, na dve osnovni skupini (odvisno od vrste dela in od tega, kdo ima obveznost nakupa vrednotnice). Pravilnik v okviru teh dveh skupin natančno določa vrste del, ki se znotraj posamezne skupine lahko opravljajo kot osebno dopolnilno delo. V drugo skupino, v okviru katere ima obveznost pridobitve vrednotnic izvajalec dela in se dela lahko opravljajo tudi za pravno osebo, tuj pravni subjekt ali samozaposleno osebo, pa sodijo dela, določena v prilogi 1/B Pravilnika, ki je njegov sestavni del, tj. kadar posameznik sam izdeluje, prodaja in prikazuje izdelovanje izdelkov domače in umetnostne obrti, ki niso namenjeni zaužitju; druge izdelke, ki se izdelujejo na domu pretežno ročno ali po pretežno tradicionalnih postopkih in ki niso namenjeni zaužitju; kadar nabira in prodaja gozdne sadeže in zelišča v njihovi osnovni obliki, kadar melje žito, žge apno ali oglje na tradicionalen način in prodaja. Glede na navedeno je v okviru obstoječe zakonodaje delno že možno opravljanje rokodelstva v okviru osebnega dopolnilnega dela.

Vključitev v obvezno zavarovanje v skladu z Zakonom o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 48/22 – uradno prečiščeno besedilo) je odvisna od pravnega statusa osebe, ki opravlja dejavnost (npr. kot status samostojnega podjetnika po predpisih o gospodarskih družbah, kot dopolnilna dejavnost na kmetiji po predpisih o kmetijstvu,...). Zakon določa obveznost in izjeme zavarovanja različnih zavarovancev, pri čemer v 8. alineji tretjega odstavka 20. člena določa primere obveznega zavarovanja za invalidnost in smrt, ki je posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni, za osebe, ki opravljajo dejavnost domače in umetnostne obrti z osebnim delom in brez zaposlenih. V zvezi z omogočanjem dvojnega statusa, torej prejetjem celotne pokojnine ob hkratnem ohranjanju aktivnega statusa, se zasleduje cilj enotne ureditve dvojnega statusa ne glede na zavarovalno podlago, na kateri se delo opravlja, zaradi česar ministrstvo, pristojno za delo, ni naklonjeno parcialnim urejanjem dvojnega statusa zgolj za nekatere dejavnosti. Gre za tematiko, ki jo je potrebno enotno in premišljeno urediti v

zakonu, ki ureja pokojninsko in invalidsko zavarovanje, ki je temeljni zakon, na katerem temelji tako pridobivanje pravice do pokojnine kot tudi pravila njenega izplačevanja.

Zakon o trgovini (Uradni list RS, št. 24/08, 47/15 in 139/20, v nadaljevanju: ZT-1) določa način in pogoje za opravljanje trgovinske dejavnosti ter nadzor nad izvajanjem zakona. Rokodelci svoje izdelke najpogosteje prodajajo zunaj prodajaln (na prireditvah, sejnih, shodih in podobno) oziroma na način, za katerega je skladno s prvim odstavkom 6. člena ZT-1 potrebno pridobiti pisno soglasje lastnika ali pooblaščenega upravljavca prostora, na katerem se prodaja blago. V primeru, da bi v zakonu pričeli naštevati izjeme, oziroma blago, za katerega ni potrebno pridobiti pisnega soglasja, bi izničili načelo enakosti, po katerem vsi subjekti, ki ponujajo potrošnikom blago, poslujejo pod enakimi pogoji.

V letu 2013 je bila izvedena ocena ustreznosti regulacije obrtnih dejavnosti. Glavni kriteriji za ohranitev regulacije so bili varovanje življenja, zdravja in premoženja ljudi ali zagotavljanje varstva okolja. Rokodelstvo po naravi ni takšna dejavnost, da bi bila zaradi varovanja življenja, zdravja in premoženja ljudi ali zagotavljanja varstva okolja potrebna regulacija vstopnih pogojev s strani države.

Obrtni zakon (Uradni list RS, št. 40/04 – uradno prečiščeno besedilo, 117/06 – ZDavP-2, 102/07, 30/13 in 36/13-popr.; v nadaljevanju: Obrtni zakon) v 26. členu določa, da ministrstvo, pristojno za obrt, določi pogoje in način opravljanja mojstrskega izpita v soglasju z ministrstvom, pristojnim za šolstvo in šport, Svetom za poklicno izobraževanje in Obrtno-podjetniško zbornico Slovenije. Na podlagi 28. člena Obrtnega zakona pridobi pravico do opravljanja mojstrskega izpita, kdor je pridobil srednjo poklicno izobrazbo in ima vsaj tri leta izkušenj na področju, na katerem želi opravljati mojstrski izpit; kdor je pridobil srednjo strokovno izobrazbo in ima vsaj dve leti izkušenj na področju, na katerem želi opravljati mojstrski izpit, oziroma kdor ima najmanj višjo strokovno izobrazbo in vsaj eno leto izkušenj na področju, na katerem želi opravljati mojstrski izpit. V skladu z 29. členom Obrtnega zakona sme naziv obrtni mojster v zvezi z opravljanjem obrtnih dejavnosti po tem zakonu uporabljati le tisti, ki je za opravljanje posamezne obrtne dejavnosti opravil mojstrski izpit. Pravilnik o mojstrskih izpitih (Uradni list RS, št. 101/04), ki je bil izdan na podlagi 26. člena Obrtnega zakona, v 3. členu določa, da se mojstrski izpit opravlja v štirih delih: praktični del (I. del), strokovno-teoretični del (II. del), poslovodno-ekonomski del (III. del) in pedagoško-andragoški del (IV. del). Posamezni deli mojstrskega izpita so razdeljeni na izpitne enote v skladu z izpitnim katalogom. Rokodelec sme uporabljati naziv mojster samo v primeru, da ima uspešno opravljen mojstrski izpit. S tem pridobi mojstrski naziv oziroma mojstrsko diplomu, ki jo izda Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije (44. člen Pravilnika o mojstrskih izpitih).

Obrtni zakon v 33. členu določa, da je Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije oseba javnega prava in je samostojna, strokovno poslovna organizacija, ki deluje na območju Republike Slovenije. V skladu z 31. členom Obrtnega zakona se lahko v zbornico in območne obrtno-podjetniške zbornice zaradi zagotavljanja strokovnosti in skupnih interesov pri opravljanju obrtne dejavnosti, včlanijo vse fizične in pravne osebe, ki opravljajo pridobitno dejavnost kot domačo in umetnostno obrt ali želijo sodelovati pri uresničevanju ciljev in nalog Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije ali območnih zbornic. Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije na podlagi 34. člena Obrtnega zakona spremlja in obravnava problematiko dela obrti, skrbi za njen skladen razvoj, oblikuje stališča in predloge obrti za spremembe gospodarskega sistema in ekonomske politike, izvaja javna pooblastila po Obrtnem zakonu in drugih zakonih, naloge s področja poklicnega izobraževanja, vodi register območnih obrtno-podjetniških zbornic ter opravlja druge naloge.

V okviru Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije deluje Sekcija za domačo in umetnostno obrt. V skladu s 15. členom Obrtnega zakona deluje pri Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije strokovna komisija za preverjanje izdelkov domačih in umetnostnih obrti. Strokovna komisija izdelke ocenjuje na podlagi omenjenega 15. člena Obrtnega zakona, 31. člena Statuta Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije ter Pravilnika o sestavi in načinu dela strokovne komisije za ocenjevanje izdelkov domače in umetnostne obrti pri Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije. Naloga strokovne komisije je izdajanje mnenj za posamezne rokodelske izdelke, ki jih prejme v oceno. Na podlagi mnenja strokovne komisije Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije izda certifikat, s katerim potrdi, da je določen izdelek mogoče šteti in poimenovati kot predmet domače in umetnostne obrti. Strokovno komisijo sestavljajo predsednik in štirje stalni člani, ki jih za dobo štirih let imenuje upravni odbor Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije izmed strokovnjakov s področja etnologije, oblikovanja, likovne dejavnosti in zgodovine umetnosti. Postopek za pridobitev mnenja oziroma certifikata se prične z vlogo izdelovalca za ocenitev izdelka oziroma skupine izdelkov. Glede na oceno izdelka (oziroma skupine izdelkov) izda strokovna komisija mnenje, da izdelek šteje ali ne šteje za izdelek domače oziroma umetnostne obrti. Izdelki, ki pridobijo pozitivno mnenje, morajo biti v prodaji označeni s posebno nalepko »Rokodelstvo Art&Craft Slovenija« oziroma obešanko s številko izdanega certifikata, ki jih izdaja Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije. Slednja tudi vodi

evidenco izdanih mnenj strokovne komisije. Izdelovalec, ki prejme pozitivno mnenje strokovne komisije, izpolnjuje pogoje za prigrasitev dejavnosti s področja domače in umetnostne obrti. Če določen izdelek ne ustreza več merilom, določenim s Pravilnikom o sestavi in načinu dela strokovne komisije za ocenjevanje izdelkov domače in umetnostne obrti pri Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije, izda Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije sklep o neveljavnosti pozitivnega mnenja. Strokovna komisija je od leta 1993 pa do sredine decembra 2021 ocenila pribl. 55.000 izdelkov in izdala 9.209 mnenj, od tega 3.748 pozitivnih. Poleg ocenjevanja v prostorih Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije, deluje strokovna komisija tudi na terenu. To še posebej velja v primerih, kadar nastopijo dvomi o izdelovanju izdelkov na naslovu izdelovalca ali ob morebitnih sumih več serijske, predvsem ne ročne proizvodnje.

Leta 2002 je bilo v Sloveniji registriranih 569 samostojnih podjetnikov posameznikov s področja domače in umetnostne obrti, leta 2012 še 394, konec leta 2020 pa le še 122 rokodelcev in 5 gospodarskih družb (vir: Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije, Zahteve slovenske obrti in podjetništva 2021, Strategija razvoja poslovnega okolja 2021-2025, za dvig konkurenčnosti malega gospodarstva, 2021).

Konzorcij rokodelskih centrov Slovenije je bil ustanovljen v letu 2014 z namenom sooblikovanja pravnih temeljev statusa rokodelcev v Sloveniji. S svojimi aktivnostmi spodbuja tudi k večji kakovosti rokodelskih izdelkov, k njihovi širši promociji in trženju ter prenosu znanj na mlajše generacije.

Konzorcij rokodelskih centrov Slovenije, ki povezuje rokodelske centre ter jih zastopa in predstavlja doma in v tujini, predstavlja vezni člen med rokodelskimi centri in državo in na tej podlagi spremlja, koordinira in strateško umešča razvoj rokodelstva in rokodelskih centrov. Povezuje se tudi s sorodnimi institucijami in drugimi deležniki ter sodeluje pri oblikovanju pravnih in razvojnih temeljev ohranjanja in razvoja rokodelstva ter skrbi za njegovo popularizacijo in promocijo. Konzorcij rokodelskih centrov Slovenije povezuje rokodelske centre skozi programske aktivnosti, kot so Slovenski rokodelski festival, tematske okrogle mize, osrednja in gostujoče razstave, sodobne razvojne vsebine in podobno. Pri svojem delovanju Konzorcij rokodelskih centrov Slovenije spodbuja prenos znanj in dobrih praks, spodbuja k višji kakovosti rokodelskih izdelkov in njihovem ustreznem vrednotenju. Prav tako se vključuje v mednarodne mreže in stanovske organizacije, projektno se povezuje in vključuje na področju kulturnega turizma ter informira rokodelske centre in rokodelce o aktualnem dogajanju na področju rokodelstva (vir: Konzorcij rokodelskih centrov Slovenije, 2022).

Konzorcij rokodelskih centrov Slovenije trenutno povezuje devet rokodelskih centrov, ki so si v obsegu, formalni organiziranosti in organizacijski obliki zelo različni. Vsem je skupno poslanstvo trajne skrbi za izdelovanje, ohranjanje, raziskovanje, prikazovanje, izobraževanje, razstavljanje in populariziranje rokodelstva ter posameznih rokodelskih znanj in veščin. Rokodelski centri, ki so člani Konzorcija rokodelskih centrov Slovenije, povezujejo več kot 750 rokodelcev:

- Mreža rokodelcev Srca Slovenije je bila ustanovljena v letu 2014, koordinator mreže je Razvojni center Srca Slovenije, d. o. o.. V Mreži rokodelcev Srca Slovenije je 120 članov, med katerimi so posamezni rokodelci, trgovine z rokodelskimi izdelki ter društva in organizacije iz različnih občin (Dol pri Ljubljani, Domžale, Hrastnik, Ivančna Gorica, Kamnik, Komenda, Litija, Lukovica, Mengeš, Moravče, Radeče, Šentrupert, Šmartno pri Litiji, Trbovlje, Trzin in Zagorje ob Savi). Mreža rokodelcev Srca Slovenije povezuje tradicionalna rokodelska znanja s sodobnimi podjetniškimi pristopi in spodbuja k večji kakovosti rokodelskih izdelkov in njihovi širši promociji, prenosu znanj na mlajše generacije in k učinkovitejšemu skupnemu trženju doma in po svetu (vir: Mreža rokodelcev Srca Slovenije, spletna stran, 2022). Razvojni center Srca Slovenije, d. o. o. je upravljavalec kolektivne tržne znamke »Srce Slovenije«, po modelu »Izvorno slovensko«. Certifikat kakovosti ima trenutno 35 rokodelcev za 135 rokodelskih izdelkov (vir: Razvojni center Srca Slovenije, d. o. o., 2022);
- Javni zavod Rokodelski center Ribnica - zavod za rokodelstvo, muzejsko in galerijsko dejavnost je leta 2010 ustanovila Občina Ribnica za opravljanje javne službe na področju etnologije, domače in umetnostne obrti, zgodovine, likovne in druge umetnosti – gledališče, glasba, literatura, ples, ki ohranjajo, razvijajo in nadgrajujejo naravno in kulturno dediščino ter muzejsko in galerijsko dejavnost. V sestavo zavoda sodijo organizacijske enote Rokodelski center, Muzej Ribnica in Galerija Miklova hiša. V centru je organizirana muzejska trgovina, suhorobarska in lončarska delavnica, razstavni prostor s stalno razstavo in prostor začasne razstave, predavalnica in knjižnica (vir: Rokodelski center Ribnica, spletna stran, 2022). Geografsko označbo »Ribniška suha roba«, katere nosilka je Občina Sodražica, ima 33 rokodelcev. Blagovna znamka lesenih izdelkov »Ribrand« je plod sodelovanja med Rokodelskim centrom Ribnica in oblikovalskim studiem Mashoni (vir: Rokodelski center Ribnica, 2022);

- V okviru Zavoda Marianum za vzgojno-izobraževalno, socialno, kulturno in versko dejavnost Veržej je bila leta 2006 ustanovljena enota Center domače in umetnostne obrti. Za šolske skupine, organizirane skupine, turiste in družine izvaja programe v okviru neformalnega izobraževanja in usposabljanja, trži in promovira rokodelske poklice severovzhodne Slovenije, za goste in obiskovalce organizira ustvarjalne delavnice prostoročnega oblikovanja iz gline. Center ima rokodelske delavnice, prostore za svetovalno in izobraževalno delo, predavalnico, Ekomuzej s strokovno knjižnico in dokumentacijo, rokodelsko trgovino in razstavni prostor (vir: Zavod Marianum Veržej, spletna stran, 2022). Kakovostni ročno narejeni lončarski izdelki Centra domače in umetnostne obrti Veržej so opremljeni z logotipom »Center DUO« in »Marianum«. Nosilec kolektivne blagovne znamke »Jeruzalem Slovenija« je Javni zavod za turizem, kulturo in šport Ormož. Certifikat kakovosti zagotavlja, da je lončarski izdelek kakovostno izdelan, da je izdelan na določenem geografskem območju in da izpolnjuje določene kriterije (vir: Center domače in umetnostne obrti Veržej, 2022);
- Center domače in umetnostne obrti, Rokodelska zadruga, z. b. o., so. p., iz Slovenske Bistrice je ob ustanovitvi leta 2003 deloval kot sekcija Društva Majolika, od leta 2014 pa je registriran kot zadruga in socialno podjetje. Povezuje izdelovalce domače in umetnostne obrti, zagotavlja skupno trženje in promocijo izdelkov, izvaja izobraževanja, usposabljanja in svetovanje s ciljem vzpodbujati in omogočiti kulturno ustvarjalnost, bogatenje turistične ponudbe in zagotavljanje prepoznavnosti lokalnega in širšega okolja. Center obsega razstavni prostor, lončarsko delavnico in manjšo trgovino z lončarskimi izdelki (vir: CDUO, Rokodelska zadruga, spletna stran, 2022). Center izdeluje in prodaja keramične izdelke, ki imajo logotip »CDUO«, ki zagotavlja, da gre za tradicionalen, kakovosten, ročno izdelan lončarski izdelek, izdelan v CDUO Slovenska Bistrica. Izbor rokodelskih izdelkov CDUO ima certifikat kolektivne blagovne znamke »Naše najboljše«, ki ga podeljuje Zavod za turizem Maribor (vir: CDUO, Rokodelska zadruga, 2022);
- Rokodelski center domače in umetnostne obrti Škofja Loka od leta 2011 dalje deluje v okviru Razvojne agencija Sora d. o. o., ki povezuje občine Gorenja vas Poljane, Škofja Loka, Železniki in Žiri. Poslanstvo centra je ohranjanje bogate rokodelske tradicije na Škofjeloškem in Gorenjskem, prenos rokodelskih znanj in njihova nadgradnja. Center ima prostore v središču starega jedra Škofje Loke (razstavni prostor, manjšo trgovino rokodelskih izdelkov in rokodelsko delavnico) in pripravlja občasne prireditve, izobraževanja in razstave (vir: Rokodelski center DUO Škofja Loka, spletna stran, 2022). Nekateri rokodelski izdelki imajo označbo kolektivne blagovne znamke »Babica in dedek: naravni izdelki iz Škofjeloških hribov«, ki označuje kontrolirano poreklo izdelkov z območja občin Gorenja vas – Poljane, Škofja Loka, Železniki ter Žiri in katere lastnica je Razvojna agencija Sora d. o. o. (vir: Rokodelski center DUO Škofja Loka, 2022);
- Rokodelski center Rogatec deluje od leta 2014 v okviru Javnega zavoda za kulturo, turizem in razvoj Občine Rogatec. Center domuje v Dvorcu Strmol in ponuja prikaze, učno doživljajske rokodelske in etnografske delavnice, tečaje, tradicionalne prireditve in druge programe na temo rokodelstva ter rokodelske dediščine Obsotelja in Kozjanskega (vir: Rokodelski center Rogatec, spletna stran, 2022). V petih profesionalno opremljenih rokodelskih delavnicah (steklarski, mizarski, lončarski, pletarski in tkalsko-šiviljski) izdelujejo 70 rokodelskih izdelkov (replik tradicionalnih izdelkov ter sodobne, inovativne izdelke iz dediščine in kulturnega izročila Obsotelja in Kozjanskega (vir: Rokodelski center Rogatec, 2022);
- Gimnazija Jurija Vege Idrija, Čipkarska šola Idrija je bila ustanovljena leta 1876 in povezuje občine Idrija, Cerkno, Vipava in Ajdovščina. Šola izobražuje otroke in mladino, kot tudi različne ciljne skupine zainteresiranih odraslih posameznikov ter je aktivna v slovenskem in mednarodnem prostoru, skozi različne promocijske aktivnosti in projekte pa se povezuje z domačimi in tujimi klekljarskimi centri (vir: Gimnazija Jurija Vege Idrija, spletna stran 2022). Gimnazija Jurija Vege Idrija, Čipkarska šola Idrija je nosilec logotipa »Čipkarska šola Idrija«, ki zagotavlja, da gre za kakovostno izdelano ročno klekljano idrijsko čipko oziroma kakovosten izdelek z ročno klekljano idrijsko čipko, ki je zasnovan, oblikovan in izdelan v Čipkarski šoli Idrija. Na čipkah oziroma izdelkih s čipko se uporablja tudi oznaka Registra nesnovne kulturne dediščine, katere nosilec je Slovenski etnografski muzej, Koordinator varstva nesnovne kulturne dediščine. Oznaka geografske označbe »Idrijska čipka« zagotavlja, da je idrijska čipka kakovostno izdelana, da je bila izdelana na določenem geografskem območju, da izpolnjuje določene kriterije kulturne dediščine ter uporabljenih pretežno naravnih materialov za izdelavo. Nosilec oznake je Odbor za označbo porekla idrijske čipke, ki ga je ustanovila Občina Idrija. Oznaka kolektivne blagovne znamke »Idrija izbrano« označuje geografski izvor rokodelskega izdelka na opredeljenem območju Geoparka Idrija, nosilec znamke je Zavod za turizem Idrija (vir: Čipkarska šola Idrija, 2022);
- Rokodelski center Koroške, ki je v letu 2002 nastal kot produkt projekta »Spodbujanje razvoja trženja rokodelskih izdelkov Koroške«, deluje v okviru Podjetniškega centra Slovenj Gradec d. o.

o.. Čezmejni projekt domače in umetnostne obrti Kunsthandwerk – Rokodelska kulturna dediščina deluje v Sloveniji na škofjeloškem območju in v regijah Koroška, Obsočje in Kozjansko, v Avstriji pa na južnem Koroškem. Cilji projekta so ohranjanje in prenašanje rokodelskih veščin o izdelavi izdelkov domače in umetnostne obrti v okviru mrežnih čezmejnih informacijskih centrov za domačo in umetnostno obrt v Rogatcu, Škofji Loki, Slovenj Gradcu in Celovcu. Center v mestnem jedru Slovenj Gradca obsega razstavno-prodajni prostor in prireja rokodelske tečaje, organizira rokodelske tržnice, postavil je verigo delavnic odprtih vrat in jih vpel v lokalno turistično ponudbo, razvija svetovalno podporo izdelovalcem ter pomaga pri trženju in vzpostavitvi prodajnih mest (vir: Rokodelski center Koroške, spletna stran, 2022);

- Društvo rokodelcev - Rokodelski center Moravče deluje na ožjem ter širšem okolišu Moravč, člani pa prihajajo tudi iz drugih občin (Domžale, Kamnik, Dol pri Ljubljani, Ljubljana...). Člani se ukvarjajo z različnimi rokodelskimi dejavnostmi in se predstavljajo na razstavah, sejnih, prireditvah in v medijih (vir: Društvo rokodelcev - Rokodelski center Moravče, spletna stran, 2022). Nekateri rokodelci iz društva imajo za svoje izdelke pridobljen certifikat kakovosti kolektivne blagovne znamke »Srce Slovenije« ter uporabljajo oznako »Register nesnovne kulturne dediščine« za štiri vpise (vir: Društvo rokodelcev - Rokodelski center Moravče, 2022).

V vseh naštetih rokodelskih centrih ima največ rokodelcev za svoje izdelke pridobljen certifikat Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije oziroma na izdelkih uporablja znamko »Rokodelstvo Art&Craft Slovenija«.

V praksi je torej najbolj razširjena in uporabljena znamka »Rokodelstvo Art&Craft Slovenija«, uporabljajo pa se tudi kolektivna tržna znamka »Srce Slovenije«, geografska označba »Ribniška suha roba«, blagovna znamka »Ribrand«, kolektivna blagovna znamka »Jeruzalem Slovenija«, logotip »Center DUO«, logotip »Marianum«, logotip »CDUO«, kolektivna blagovna znamka »Naše najboljše«, kolektivna blagovna znamka »Babica in dedek: naravni izdelki iz Škofjeloških hribov«, logotip »Čipkarska šola Idrija«, geografska označba »Idrijska čipka«, kolektivna blagovna znamka »Idrija izbrano«, kolektivna blagovna znamka »Srce Slovenije«, oznaka »Register nesnovne kulturne dediščine« ter druge geografske označbe, certifikati originalnosti in kakovosti, blagovne znamke. Sistem certificiranja in oblikovanja kolektivnih blagovnih znamk večinoma izhaja iz modela "Izvorno slovensko", vse izdelke pa oceni neodvisna strokovna komisija. Obstaja pa še vrsta drugih kolektivnih blagovnih znamk, ki se posredno vežejo na rokodelske izdelke (kot npr. Bohinjsko, Okusi Rogle, Sevnica Premium, Dobrete Dolenjske, Okusiti Laško, Bled Local selection).

Aktivnosti rokodelskih centrov na regionalnem in lokalnem območju so usmerjene v (vir: Konzorcij rokodelskih centrov Slovenije, 2022):

- prenos rokodelskih znanj in veščin (identificiranje in spremljanje pojavnosti rokodelskih znanj, njihovo evidentiranje in arhiviranje, izvajanje rokodelskih delavnic in usposabljanj, povezovanje z izobraževalnimi ustanovami in programi, pripravo, izdajo in posredovanje strokovne literature, izvajanje preverjanja in potrjevanja nacionalnih poklicnih kvalifikacij),
- revitalizacijo rokodelskih znanj in veščin ter njihovo sodobno nadgradnjo, sprejemanje in sooblikovanje regionalnih in lokalnih politik in aktivnosti za ohranjanje in razvoj rokodelstva, koordiniranje aktivnosti z ostalimi rokodelskimi centri in partnerji za razvoj, članstvo in aktivno sodelovanje pri oblikovanju ter realizaciji programa in dogodkov Konzorcija rokodelskih centrov Slovenije, povezovanje rokodelk in rokodelcev ter spodbujanje njihove ustvarjalnosti, izvajanje aktivnosti za razvoj in kvaliteto rokodelskih izdelkov, spodbujanje in pomoč rokodelcev pri pridobitvi ustreznih statusov, regionalnih in nacionalnih certifikatov, sodelovanje v nacionalnih in mednarodnih projektih),
- ozaveščanje javnosti o pomenu in potencialih rokodelstva (utrjevanje nacionalne zavesti skozi promocijo rokodelk in rokodelcev ter rokodelstva, informiranje javnosti o pomenu ohranjanja rokodelskih znanj in kulturne dediščine, širjenje prepoznavnosti o kakovostnih, izvornih rokodelskih izdelkih, organiziranje razstav in predstavitev, udeležbe na lokalnih, regionalnih in mednarodnih prireditvah, izvajanje različnih neformalnih oblik izobraževanj za zainteresirano javnost, sodelovanje v strokovnih organih s področja varovanja nesnovne kulturne dediščine),
- razvijanje trga za rokodelske izdelke in storitve (spodbujanje ustvarjalnosti in podjetništva, proizvodnja in prodaja lastnih rokodelskih izdelkov, razstavno prodajne galerije v centrih, ki vključujejo izdelke povezanih rokodelk in rokodelcev, skupna promocija in trženje, oblikovanje celostne podobe označevanja rokodelskih točk, vključevanje teh točk in vsebin v turistične programe, organiziranje podpornih storitev za rokodelce, promocijske aktivnosti, razstave, predstavitve na sejemskih prireditvah, ipd.).

V okviru Zveze društev upokojencev Slovenije aktivno deluje več kot 2.000 rokodelk in rokodelcev, ki so združeni v 168 rokodelskih sekcijah v okviru društev upokojencev v celi Sloveniji. Poleg tega je veliko rokodelcev vključenih v druga društva (društva invalidov, društva podeželskih in kmečkih žena, turističnih

društvi in drugih). Glavni motiv delovanja upokojencev v okviru društev upokojencev ni proizvodnja rokodelskih izdelkov za prodajo in zaslužek, ampak predvsem druženje, prenašanje znanja na sovrstnike in na mlade, vzpodbujanje samozaupanja in aktivnega staranja starejših, ohranjanje kulturne dediščine ter sodelovanje na različnih dogodkih, prireditvah, razstavah, delavnicah ipd.. Prenašanje znanja se izvaja tudi v okviru rokodelskih razstav, ki jih izvajajo na treh nivojih, in sicer vsaka sekcija v društvu upokojencev v svojem okolju, rokodelske razstave v pokrajinskih zvezah društev upokojencev in rokodelska razstava na ravni Zveze društev upokojencev Slovenije. Letno se organizira preko 120 različnih rokodelskih razstav po Sloveniji. V letu 2021 je bilo organiziranih tudi 11 pokrajinskih razstav po celi Sloveniji, na katerih so sodelovale rokodelske sekcije iz 103 društev upokojencev s 583 udeleženci. Na ravni Zveze društev upokojencev Slovenije se organizira letna rokodelska razstava v okviru Dnevoev medgeneracijskega sožitja in rokodelske delavnice Delfin, skupno je bilo v osmih letih izvedenih 113 delavnic, ki se jih je udeležilo 915 rokodelk in rokodelcev. Na področju rokodelskih razstav in delavnic že aktivno sodelujejo s Konzorcijem rokodelskih centrov Slovenije, saj veliko upokojencev aktivno dela v rokodelskih centrih. Rokodelci se v posameznih okoljih aktivno vključujejo v prenos svojega znanja na mlade v sodelovanju z lokalnimi vrtci in osnovnimi šolami.

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije kot strokovna organizacija, ki varuje in zastopa interese kmetijstva, gozdarstva in ribištva, v okviru svojih pristojnosti pospešuje gospodarno in okolju prijazno kmetovanje, gozdarstvo in ribištvo in svetuje tudi posameznim kmetom, ki se ukvarjajo z rokodelstvom. Opravljanje rokodelskih dejavnosti kot dopolnilne dejavnosti na kmetiji ureja Uredba o dopolnilnih dejavnostih na kmetiji (Uradni list RS, št. 57/15 in 36/18), ki v 18. členu določa dopolnilne dejavnosti, povezane s tradicionalnimi znanji na kmetiji, storitvami oziroma izdelki. Po podatkih iz Registra kmetijskih gospodarstev oziroma na podlagi števila izdanih dovoljenj za opravljanje dopolnilnih dejavnosti na kmetiji nosilec, članom kmetije, se na slovenskih kmetijah izvaja 1.244 vrst rokodelskih dejavnosti (vir: Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, julij 2022).

Slovenski etnografski muzej, ki ga je leta 1923 ustanovilo Ministrstvo za prosveto Kraljevine Jugoslavije, Pokrajinska uprava za Slovenijo, na temelju etnografskih zbirk oziroma etnografskega oddelka Kranjskega deželne muzeja v Ljubljani (ustanovljenega leta 1821), uresničuje naloge zbiranja, ohranjanja, dokumentiranja, preučevanja, interpretacije, upravljanja in razstavljanja premične in nesnovne kulturne dediščine, povezane z načini življenja v slovenskem etničnem prostoru in med Slovenci po svetu, posreduje védenja o tej dediščini javnosti ter skrbi za pozitiven odnos do kulturne raznolikosti in drugih kultur. S sklepom o ustanovitvi javnega zavoda Slovenski etnografski muzej (Uradni list RS, št. 60/03, 11/09 in 66/16) je Republika Slovenija, ki je ustanovitelj Slovenskega etnografskega muzeja, ustanoviteljske pravice in obveznosti Republike Slovenije pa izvaja Vlada Republike Slovenije, uskladila njegovo delovanje z določbami ZUJIK, uredila njegov status, razmerja med ustanoviteljem in zavodom ter temeljna vprašanja glede organizacije, dejavnosti in načina financiranja zavoda.

Zakon o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12, 111/13, 32/16 in 21/18 – ZNOrg; v nadaljevanju: ZVKD-1), ki določa načine varstva kulturne dediščine ter pristojnosti pri njenem varstvu z namenom omogočiti celostno ohranjanje dediščine, med drugim ureja tudi način vpisa nesnovne kulturne dediščine v register nesnovne dediščine, razglasitev dediščine za nesnovno dediščino posebnega državnega pomena in nominiranje enot nesnovne kulturne dediščine v Sloveniji (priprava nominacije za vpis v reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva pod okriljem Organizacije združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo - Unesco). Slovenija je Unescovo konvencijo iz leta 2003 ratificirala leta 2008 z Zakonom o ratifikaciji Konvencije o varovanju nesnovne kulturne dediščine (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 1/08). Konvencija zavezuje državo pogodbenico, da izvaja ustrezne ukrepe za zagotovitev varovanja nesnovne kulturne dediščine na njenem ozemlju, pri čemer varovanje pomeni ukrepe za zagotovitev ohranjanja nesnovne kulturne dediščine, vključno s prepoznavanjem, dokumentiranjem, raziskovanjem, ohranjanjem, zaščito, spodbujanjem, izboljševanjem, prenosom, še posebej s formalno in neformalno izobrazbo kakor tudi z oživitvijo različnih vidikov te dediščine. Konvencija zagotavlja ohranjanje in spoštovanje nesnovne kulturne dediščine ob sodelovanju skupnosti, skupin, ustreznih nevladnih organizacij in posameznikov, večje zavedanje o pomembnosti tovrstne dediščine na lokalni, državni in mednarodni ravni ter medsebojno spoštovanje, mednarodno sodelovanje in pomoč. Nesnovna kulturna dediščina v skladu z Unescovo Konvencijo o varovanju nesnovne kulturne dediščine pomeni prakse, predstavitve, izraze, znanja, veščine in z njimi povezana orodja, predmete, izdelke in kulturne prostore, ki jih skupnosti, skupine in včasih tudi posamezniki prepoznavajo kot del svoje kulturne dediščine.

Državno javno službo varstva nesnovne dediščine opravlja Koordinator varstva nesnovne kulturne dediščine, v sodelovanju z državnimi in pooblaščenimi muzeji ter Zavodom za varstvo kulturne dediščine Slovenije. Koordinator varstva nesnovne kulturne dediščine med drugim identificira, vrednoti in

dokumentira nesnovno kulturno dediščino in pripravlja predloge za vpis dediščine v register, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo. Naloge Koordinatorja varstva nesnovne kulturne dediščine opravlja Slovenski etnografski muzej v skladu z 98. členom ZVKD-1.

Center za kreativnost, ki deluje v okviru Muzeja za arhitekturo in oblikovanje, se primarno sicer ne ukvarja s področjem rokodelstva, vendar pa je s svojo ustanovitvijo kljub temu postal eden od deležnikov pri razvoju področja, predvsem v luči razvoja t.i. kulturnih in kreativnih industrij, med katere sodijo tudi rokodelske dejavnosti, ki se vse pogosteje spajajo s sodobnim oblikovanjem. Center za kreativnost tako skupaj z razpisi Ministrstva za kulturo tvori podporno okolje za razvoj kreativnega in kulturnega sektorja pri nas. V letih od 2018 do 2020 je Muzej za arhitekturo in oblikovanje sodeloval v enem vidnejših projektov na področju rokodelstva in oblikovanja, imenovanim MADE IN, v okviru katerega je med drugim nastala spletna platforma (<https://madein-platforma.com>), ki povzema vsebine več let trajajočega projekta (vir: Sistem kvalifikacij na področju domače in umetnostne obrti, Center RS za poklicno izobraževanje, 2021).

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 CILJI

Z vidika spoštovanja posebne narave rokodelstva, ki je povezano z varovanjem nesnovne kulturne dediščine, ohranjanjem tradicionalnih rokodelskih znanj, spretnosti in veščin, zagotavljanjem prenosa znanj iz starejše na mlajšo generacijo, spodbujanjem ustvarjanja in vseživljenjskim učenjem ter z vidika družbenega pomena, ki ga ima rokodelstvo za širšo skupnost, s tem ko omogoča povezovanje ljudi na lokalni, regionalni in nacionalni ravni ter medgeneracijsko povezovanje, predlagatelj zakona ugotavlja potrebnost pravnega urejanja oziroma ocenjuje, da je koristno, smiselno in primerno na zakonski ravni urediti rokodelstvo.

Poglavitni cilj predloga zakona o ohranjanju in razvoju rokodelstva je ohranjanje in razvoj rokodelskih znanj, spretnosti in veščin ter varovanje nesnovne kulturne dediščine. Ohranjanje in razvoj rokodelstva se uresničuje s prenosom rokodelskih znanj, podeljevanjem naziva priznani rokodelec, certificiranjem rokodelskih izdelkov, poimenovanjem rokodelskih panog, dejavnostmi in povezovanjem nosilcev podpornega okolja ter izvajanjem ukrepov za ohranjanje in razvoj rokodelstva, ki so vsebinske rešitve, dejavnosti in finančne razvojne spodbude.

2.2 NAČELA

Predlog zakona sledi Konvenciji o varovanju nesnovne kulturne dediščine iz leta 2003, ki jo je Organizacija združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo (Unesco) sprejela na svoji 32. konferenci v Parizu, Slovenija pa ratificirala leta 2008, z Zakonom o ratifikaciji Konvencije o varovanju nesnovne kulturne dediščine (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 1/08). Nesnovna kulturna dediščina v skladu z Unescovo Konvencijo o varovanju nesnovne kulturne dediščine pomeni prakse, predstavitve, izraze, znanja, veščine in z njimi povezana orodja, predmete, izdelke in kulturne prostore, ki jih skupnosti, skupine in včasih tudi posamezniki prepoznavajo kot del svoje kulturne dediščine. Konvencija zagotavlja ohranjanje in spoštovanje nesnovne kulturne dediščine ob sodelovanju skupnosti, skupin, ustreznih nevladnih organizacij in posameznikov, večje zavedanje o pomembnosti tovrstne dediščine na lokalni, državni in mednarodni ravni ter medsebojno spoštovanje, mednarodno sodelovanje in pomoč. Varovanje kulturne dediščine ne pomeni zgolj ohranitev nesnovne kulturne dediščine, pač pa gre tudi za prenos znanj in veščin na mlajše generacije, vključno z ozaveščanjem o pomenu rokodelske dediščine za posameznika in družbo.

2.3 POGLAVITNE REŠITVE

Namen zakona je ohranjanje in razvoj rokodelskih znanj, spretnosti in veščin ter varovanje nesnovne kulturne dediščine. Ohranjanje in razvoj rokodelstva se uresničuje s prenosom rokodelskih znanj, podeljevanjem naziva priznani rokodelec, certificiranjem rokodelskih izdelkov in poimenovanjem rokodelskih panog. Predlog zakona uvaža rokodelsko shemo, na podlagi katere bodo rokodelci postali ustrezno usposobljeni za prenos rokodelskega znanja ter opredeljuje načine pridobitve naziva priznani rokodelec. Zaščita rokodelskih izdelkov je predvidena s podeljevanjem certifikata, ki potrjuje, da gre za kakovostno izdelan rokodelski izdelek.

V predlogu zakona je podrobneje opredeljeno podporno okolje rokodelstva, ki ga predstavljajo vsi subjekti, ki delujejo na področju rokodelstva. To so fizične osebe (rokodelci, upokoјenci rokodelci, samostojni podjetniki posamezniki, samozaposleni v kulturi na področju kulturne dediščine in ustvarjalnosti, nosilci dopolnilne dejavnosti na kmetiji, povezane z rokodelstvom, posamezniki, ki opravljajo osebno dopolnilno delo, povezano z rokodelstvom), pravne osebe raznih pravnoorganizacijskih oblik (gospodarske družbe, javni ali zasebni zavodi, zadruga, društva, zbornice), visokošolski zavodi, vzgojno-izobraževalni zavodi in drugi izvajalci dejavnosti vzgoje, izobraževanja in usposabljanj, muzeji, lokalne skupnosti in lokalne akcijske skupine. Predlog zakona opredeljuje glavne nosilce podpornega okolja, ki so: pristojno ministrstvo, Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije, rokodelski centri, Konzorcij rokodelskih centrov Slovenije, Zveza društev upokoјencev Slovenije ter Slovenski etnografski muzej. Podrobneje so opredeljene njihove dejavnosti, ki so usmerjene v uresničevanje ciljev in namena zakona ter načini njihovega povezovanja in sodelovanja.

Predlog zakona podeljuje javno pooblastilo Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije za izvajanje določenih nalog, in sicer za izvajanje rokodelske sheme, izdajo listin priznani rokodelec, vodenje dela komisije za naziv priznani rokodelec, vodenje javnega registra priznanih rokodelcev, izdajo certifikata rokodelskim izdelkom, vodenje dela ocenjevalne komisije za rokodelske izdelke ter vodenje javne evidence certificiranih rokodelskih izdelkov.

Ohranjanje in razvoj rokodelstva se v skladu s predlogom zakona uresničuje v obliki določitve in izvajanja ukrepov za ohranjanje in razvoj rokodelstva oziroma programa za ohranjanje in razvoj rokodelstva, ki ga sprejme pristojno ministrstvo. Ukrepi za ohranjanje in razvoj rokodelstva so vsebinske rešitve, dejavnosti in finančne razvojne spodbude, s katerimi se podpira in uresničuje:

- celostno ohranjanje in razvoj rokodelstva na nacionalni, regionalni in lokalni ravni,
- zaščita rokodelskih izdelkov,
- prenos rokodelskih znanj,
- povezovanje rokodelcev in nosilcev podpornega okolja rokodelstva,
- ohranjanje tradicionalnega rokodelstva, varovanje nesnovne kulturne dediščine ter njeno evidentiranje in dokumentiranje,
- razvoj sodobnega rokodelstva ter spodbujanje umetniškega in oblikovalskega ustvarjanja,
- skrb za ohranjanje rokodelske dediščine in prepoznavnosti ter spodbujanje raznih oblik promocije in ponudbe certificiranih rokodelskih izdelkov, rokodelskih panog in rokodelcev, predvsem priznanih rokodelcev,
- spodbujanje razvoja rokodelskih panog in spodbujanje podjetništva na področju rokodelstva,
- spodbujanje rokodelstva na področju turizma in turistične ponudbe,
- spodbujanje zaposlovanja na področju rokodelstva,
- medgeneracijsko povezovanje in vseživljenjsko učenje na področju rokodelstva.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Predlog zakona ima finančne posledice za državni proračun in nima finančnih posledic za druga javna finančna sredstva. Pravice porabe so zagotovljene pri proračunskem uporabniku PU 2130 - Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, na proračunski postavki PP 200012 Ohranjanje in razvoj rokodelskih dejavnosti oziroma na podprogramu 140302 Podpora malim in srednje velikim podjetjem, v okviru ukrepa NRP 2130-20-0004 Prenos rokodelskega znanja in varovanja kulturne dediščine. Sredstva v višini 1.400.000 EUR so zagotovljena v sprejetem Proračunu Republike Slovenije za leto 2023 (Uradni list RS, št. 187/21 in 150/22) in v višini 1.600.000 EUR v sprejetem Proračunu Republike Slovenije za leto 2024 (Uradni list RS, št. 150/22). Sredstva bodo namenjena nosilcu javnega pooblastila, financiranju programskih vodij v devetih rokodelskih centrih in dveh koordinatorjev za področje rokodelstva (s sklenitvijo pogodb) ter za financiranje izvajanja ukrepov s področja ohranjanja in razvoja rokodelstva (na podlagi postopkov javnega razpisa ali poziva). Povečanje pravic porabe sredstev v prihodnjih letih se načrtuje z namenom zagotovitve dodatnih sredstev zaradi povečanja stroškov dela pri nosilcu javnega pooblastila, povečanja stroškov dela programskih vodij v rokodelskih centrih in koordinatorjev za področje rokodelstva, zagotovitve financiranja programskih vodij v novonastalih rokodelskih centrih ter zagotovitve sredstev za izvajanje ukrepov za ohranjanje in razvoj rokodelstva v času neugodnih gospodarskih gibanj. Zaradi povečanega obsega dela ne bodo potrebne dodatne zaposlitve na Ministrstvu za gospodarstvo, turizem in šport.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Sredstva za izvajanje zakona so zagotovljena v višini 1.400.000 EUR v sprejetem Proračunu Republike Slovenije za leto 2023 (Uradni list RS, št. 187/21 in 150/22) in v višini 1.600.000 EUR v sprejetem Proračunu Republike Slovenije za leto 2024 (Uradni list RS, št. 150/22).

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

Pregled pravne ureditve področja rokodelstva v petih državah članicah Evropske unije, in sicer v Avstriji, v Nemčiji, na Madžarskem, v Italiji in na Hrvaškem (vir: Primerjalni pregled normativne ureditve področja rokodelstva v izbranih državah EU, Filozofska fakulteta, 2022):

- Avstrija:

Ena ključnih definicij pri razumevanju tradicionalnega rokodelstva v Avstriji temelji na letu 1950, ko so pričeli sistematično spremljati dualni šolski sistem in takrat poznane rokodelske poklice. V Avstriji razumejo tradicionalno rokodelstvo kot sistem prenosa znanja, ki so ga lahko šolajoči dobili leta 1950 v šolah ali so se ga z namenom ekonomske dejavnosti priučili v delavnicah. Kljub temu, da je med letoma 1950 in 2015 prihajalo do precejšnjih sprememb v rokodelstvu, je tradicionalno rokodelstvo razumljeno kot proces, ki sicer temelji na rokodelskem znanju, a se ta nadgrajuje, spreminja in vpeljuje nova znanja, s tem pa omogoča večje posodabljanje, učinkovitost ter delovno storilnost. V tem razumevanju igrata ključno vlogo šolski prenos znanja in ekonomski pomen posameznikove dejavnosti. Pojem tradicionalnega rokodelstva je v Avstriji opredeljen in v rabi na več načinov. Prva opredelitev je opredelitev s Pravilnikom o strokovni organizaciji (nem. Fachorganisationsordnung - FOO), kjer se kot tradicionalne rokodelce določa vse, ki so umeščeni na seznam, objavljen v podrazdelku tradicionalni rokodelci. Se pa tradicionalne rokodelske dejavnosti nahajajo tudi na drugih sorodnih seznamih.

Prenos rokodelskega znanja je tesno prepleten s šolskim sistemom. Izobraževalni sistem deluje po principu dualnosti. Na eni strani gre za učenje teorije v šolskih programih usmerjenih v specifičen poklic, medtem ko se prakse in rokodelskih veščin naučijo z vključevanjem v produkcijskem sistemu podjetja. Prenos poglobljenega rokodelskega znanja in veščin je v veliki meri vezan na posamezne osebe, ki igrajo vlogo mentorjev in so sami mojstri ali mojstrice določene rokodelske smeri. Pri ohranjanju, nadgradnji in razvoju rokodelskega znanja igrajo ključno vlogo podjetja, v katerih se proizvaja rokodelske izdelke ali izvaja določene z rokodelstvom povezane storitve. Takšen šolski sistem je smatran sam po sebi kot skrbnik za sistemski prenos in nadgradnjo znanj in veščin, potrebnih za ohranitev tradicionalnega rokodelstva. Tradicionalno rokodelstvo je v Avstriji ključen faktor pri visoki zaposljivosti mladih, saj zaradi sistema vključevanja mladih v proizvodne strukture ti hitro najdejo delovno mesto. Poleg tega tradicionalno rokodelstvo ohranja in ustvarja delovna mesta z relativno malo za to potrebnega kapitala.

Leta 1954 je v Avstriji obstalo 249 različnih rokodelskih poklicev, ki se jih je bilo moč naučiti na ravni dualnega poklicnega šolskega sistema (teorija in praksa), 63 takih, ki se jih je rokodelce lahko priučil na neformalen način, s prenosom znanja v družinskih podjetjih s starejše generacije rokodelcev na mlajše. Danes je teh tradicionalnih rokodelskih poklicev še 180, a je to število le delno primerljivo, saj posamezna podjetja omogočajo modularno izobraževanje, pri katerem ti moduli združujejo znanja in veščine različnih prej ločenih rokodelskih poklicev. Kot neformalni prenos znanja je razumljen prenos znanja v družinskih podjetjih ali s starejšega na mlajše rokodelce.

Področje rokodelstva ureja Zakon o obrti (nem. Gewerbeordnung - GewO) iz leta 1994. Zakon klasificira obrti na t. i. svobodne oziroma proste in na regulirane obrti. Za izvajanje regulirane obrti se potrebuje posebno dovoljenje, ki ga pridobi posameznik le, če lahko izkaže na posameznem področju zahtevano stopnjo kvalifikacij in znanja. Regulirane obrti nadalje regulirajo področni predpisi. Takšnih obrti je v zakonu naštetih 82. Vse obrti, ki niso eksplicitno navedene kot regulirane, veljajo za svobodne oziroma proste obrti. Obstaja tudi kategorija t. i. povezanih obrti, ki v svoji dejavnosti povezujejo več različnih obrti skupaj.

Rokodelski poklici v Avstriji so urejeni in posredno zaščiteni glede dostopa do poklica, torej se lahko opravljajo le, če je mogoče dokazati določeno minimalno kvalifikacijo, s tem pa se zagotavlja višja stopnja kvalitete izdelkov ali storitve. Dokazilo se lahko zagotovi z uspešno opravljenim mojstrskim

izpitom ali z dokazilom o drugem enakovrednem dostopu ali (če to dokazilo ni na voljo) s posameznim uradnim postopkom (individualna kvalifikacija), kjer se ugotavlja individualno dosežene kvalifikacije osebe. Mojstrski izpit je del državno postavljenega kvalifikacijskega sistema in del širše evropske kvalifikacijske sheme. Če je bilo obrtno dovoljenje uspešno opravljeno v skladu z GewO, se lahko imenuje "mojster" ali "mojstrica". Ta naziv se lahko vpiše tudi v javne dokumente z "Mst." ali "Mst.in" pred imenom. V skladu s tem zakonom se lahko podjetje, ki ga vodi mojster, oglašuje kot mojster z državnim žigom kakovosti. Žig potrjuje stopnjo kvalifikacije in s tem zagotavlja kvaliteto opravljene storitve ali izdelka.

Avstrijska gospodarska zbornica (nem. Österreichischer Wirtschaftskammer- ÖW) skrbi za podporo obrtni in rokodelski panogi. Organizirana je na nacionalni ravni in ima regionalne izpostave. ÖW pri svojem delu ne ločuje posebej med tradicionalnimi rokodelci in ostalimi rokodelci in obrtniki. Naloge in usmeritve delovanja so v smeri pravne podpore in informacij o kolektivnih pogodbah na državni ali regionalni ravni ter drugih regulacijah, razvoja strategij in spremljanje stanja na področju obrti in rokodelstva, aplikativnih raziskav s področja obrtništva in rokodelstva, posredovanja podatkov obrtnikom in rokodelcem, promocije rokodelstva.

Nevladne organizacije združujejo posamezne rokodelce in zastopajo njihove interese. Članstvo je prostovoljno, lahko imajo profesionalno vodstvo, delujejo neprofitno, prek svojih platform so vstopna točka in vezni člen med rokodelci in trgov. Strankam pojasnjujejo, jih ozaveščajo o produktih in storitvah, pomagajo pri iskanju najboljših rešitev, posredujejo produkte in storitve svojih članov in komunicirajo z javnostmi.

Pomembno vlogo pri delovanju trga rokodelcev imajo tudi različne posredovalne zasebne platforme, ki združujejo in posredujejo storitve in produkte tradicionalnih rokodelcev tako v Avstriji kot tudi v mednarodnem okolju. Primer zasebne digitalne platforme je »Meisterstrasse«, ki združuje okrog 6.000 različnih rokodelcev in obrtnikov iz Avstrije, Nemčije, Nizozemske in Japonske. Promocijo ustvarjajo na osnovi podeljevanja znamk in izdajanja spletnih publikacij, njihov način delovanja pa je usmerjen v visoko kvaliteten produkte rokodelcev.

Vlogo pri sodobnih rokodelskih ustvarjalnostih imajo tudi različni projekti, ki raziskujejo področje rokodelstva in obrtništva. Ne gre za sistemsko rešitev, ampak za posamezne pobude, ki se lahko kažejo v obliki evropskih in drugih projektov. Posebnih mehanizmov razvojnega načrtovanja in drugih mehanizmov finančne narave za tradicionalno rokodelstvo ni, veljajo splošni okvirni pogoji gospodarske politike.

- Nemčija:

Pojma rokodelstva in umetnostne obrti sta ločena s termini kot sta rokodelstvo (nem. Handwerk), ki označuje vse rokodelce in rokodelske dejavnosti ter obrt (nem. Gewerbe). Termin (tradicionalno) rokodelstvo je tesno povezan s sodobnimi gospodarskimi trendi, vključevanjem novih znanj v podjetništvo, ter s kulturnimi in kreativnimi industrijami (nem. Kunsthandwerk, Kreativwirtschaft). Skupine rokodelcev, ki jih lahko v celoti ali deloma štejemo pod kulturne in kreativne industrije (oblikovanje in design, umetnost/uporabna umetnost, gradbeništvo, izdelava glasbenih inštrumentov, kreativne storitve, restavriranje/ohranjanje materialne kulturne dediščine in ohranjanje tradicionalnih kulturnih tehnik/nematerialne kulturne dediščine), tvorijo skupaj več kot sto panog rokodelstva, kar je okrog dve tretjini vseh rokodelskih podjetij v Nemčiji. V tem segmentu deluje okrog 170.000 rokodelskih podjetij, ki zaposlujejo okrog 870.000 ljudi.

Področje rokodelstva je regulirano v Zakonu o rokodelstvu (nem. Handwerksordnung – HwO), ki je v veljavi že od leta 1953 (zadnjič dopolnjen junija 2021). Zakon se nanaša na vse oblike rokodelstva in obrti ter obrtem sorodne dejavnosti. Obrti loči na dva dela, in sicer na t. i. svobodne obrti in registrirane obrti, ter jih našteje v dodatku A in B. Pri registriranih obrteh in obrti podobni dejavnosti je za razliko od ostalih potrebno pridobiti mojstrsko pismo (nem. Meisterbrief). To je mojstrska diploma, ki jo posameznik pridobi z mojstrskim izpitom in je mednarodno priznani dokument, ki izkazuje stopnjo izobrazbe obrtnika. Te obrti so dodatno regulirane in jih je trenutno 41. Zakon določa pogoje za izvajanje obrti, vlogo obrtne zbornice in rokodelstva samega, načine rokodelskega izobraževanja, izvajanje mojstrskih izpitov ter naziv rokodelcev, opredeljuje organizacije, ki so povezane z rokodelstvom (npr. obrtna zbornica...), določa kazni za prekrške, seznam svobodnih in nesvobodnih obrti, potek volitev v obrtno zbornico in drugo.

Princip ohranjanja rokodelstva je osredotočen na dvodelno poklicno izobraževanje (teorija-praksa), kjer je sistem usmerjen v prenos tradicionalnih znanj in veščin v samem proizvodnem procesu. Rokodelske dejavnosti se z namenom aktualnosti in sledenja sodobnim trendom prilagajajo sodobnim ekonomskim, gospodarskim, tehnološkim in drugim okoliščinam. Na sekundarni stopnji (nem. Realschule, Hauptschule) se pričnejo učenci soočati s poklicnimi usmeritvami tako v teoriji kot praksi. S tem sistemom lahko nadaljujejo tudi na terciarni ravni. S sistemom se zagotavlja prenos znanja na mlajše, pri čemer igrajo ključno vlogo ravno nosilci rokodelske dejavnosti, ki izvajajo praktični del usposabljanja.

Za nekatera nišna znanja, ki lahko omogočajo samostojno delovanje na področju rokodelstva ali le rokodelstvo kot konjiček, so za posamezne programe organizirana izobraževanja na daljavo, ki jih izvajajo štiri nemške izobraževalne organizacije. Uspešno izobraževanje se zaključi s pridobljenim certifikatom. Državna agencija za delo posreduje tudi različne oblike programov, na katerih se kandidati lahko naučijo poklicev, povezanih z rokodelstvom. Pouk je dvodelen: za teoretično raven poteka na poklicni šoli, praktično raven pa spozna kandidat v delavnici ali proizvodnji. Za določena rokodelska znanja (vezana predvsem na restavratorske veščine, seminarje, predavanja, raziskovanja in praktična dela) je pomembna mreža za mlade »Jugendbauhütten«, ki deluje v okviru zasebne fundacije »Deutsche Stiftung Denkmalschutz«.

Krovna organizacija za sektor rokodelstva je Centralna nemška nacionalna obrtniško rokodelska organizacija (nem. Zentralverband des Deutschen Handwerkers - ZDH), ki združuje vse rokodelce in obrtnike delujoče v Nemčiji ter ima svoj referat za kulturo. Interese sektorja na lokalni ravni zastopajo deželna združenja rokodelcev (nem. Bundesverband Kunsthandwerk - BK), ki kot organizacije za umetnostno obrt svetujejo in dajejo podporo na področju evropskih politik, komercialnih zadev, organizacijskih in pravnih zadev, socialne varnosti, davčnih zadev, energetiki in okolju, mobilnosti in trajnosti. Referat za kulturo in rokodelstvo pokriva sektor za umetnostno obrt (nem. Kunsthandwerk) ter sektor za kulturne in kreativne industrije (nem. Kultur- und Kreativwirtschaft). Poklicno združenje (nem. Bundesverband Kunsthandwerk) pomaga pri promociji in zagovorništvu, komunicira med posameznim segmenti in javnostjo, upravlja z informacijskim centrom (biblioteka, arhiv), sodeluje z muzeji, galerijami in izobraževalnim inštitucijami. Posamezni rokodelci nastopajo tako na lokalni ravni kot tudi na regionalni ravni, se združujejo tudi v lastne zveze in v nevladne organizacije, tak primer je Zveza rezkarjev Nemčije (nem. Dreschlerverband Deutschlands) in digitalna platforma »Meisterstrasse«. Krovno rokodelsko društvo Zvezno združenje za umetnostno obrt se na mednarodni ravni povezuje z nevladno organizacijo »World Craft Council«. Kot pomembno podporno okolje rokodelstvu, ki je usmerjeno v sodobne trende, se kažejo tudi povezave festivalov in sejmov, kjer se lahko rokodelci predstavljajo in prodajajo svoje izdelke ali storitve. Sejmi so lahko tako na lokalni, regionalni kot mednarodni ravni. Eden najpomembnejših za nemške in druge rokodelce je »International Handwerksmesse«.

Ker je primarni steber delovanja prenosa znanja rokodelstva povezava med šolskim in gospodarskim sistemom, je razvojno načrtovanje usmerjeno v to razmerje. Eden pomembnih razvojnih ciljev za ohranjanje in razvoj sistema rokodelcev v Nemčiji je mednarodno priznana primerljivost doseganja izobrazbene stopnje nemških rokodelcev. S tem namenom so se priključili Evropskemu ogrodju kvalifikacij. Ponovno je uvedeno obvezno mojstrsko spričevalo, s čimer želijo doseči povišanje standarda znanja rokodelcev in hkrati večji nadzor nad področji. Mojstrsko diplomu želijo narediti enakovredno stopnji akademske diplome na prvi stopnji. Finančne spodbude za rokodelce potekajo na ravni finančne podpore pri izobraževanju za specifične poklicne usmeritve preko »Aufstieg BaföG«. S to obliko financiranja želi Nemčija doseči večjo privlačnost določenih poklicnih izobraževanj, ki se končajo z mojstrskim izpitom oziroma mojstrsko diplomom ter so regulirani z Zakonom o poklicnem izobraževanju (nem. Berufsbildungsgesetz) ali z Zakonom o rokodelski dejavnosti (nem. Handwerksordnung). Finančna podpora je tako motiv za večjo priljubljenost in omogoča lažjo eksistenco učencem. Ta mehanizem ni namenjen izključno rokodelcem, ampak analogno tudi programom, ki dosegajo drugo in tretjo bolonjsko stopnjo (angl. Bachelor Professional) in (angl. Masters Professional), njihovi programi pa morajo biti regulirani z državnim ali deželnim področnim zakonom ter dosegati določen obseg učnih ur. Pogoji za finančno podporo je tudi, da ga izvajajo certificirani izvajalci. Skupno velja ta ukrep za okrog 700 izobraževalnih programov.

Za spodbujanje inovativnosti in razvoja rokodelstva Mednarodni rokodelski sejem (nem. Internationale Handwerkmesse – IHM) podeli vsako leto nagrado za izjemne inovativne dosežke na področju rokodelstva. Vzpostavljen je digitalni kompetenčni rokodelski center, ki pomaga malim in srednje velikim podjetnikom na njihovi poti tehnološkega razvoja.

- Italija:

Podporni sistem in stanje tradicionalnega rokodelstva v Italiji je v primerjavi z ostalimi državami precej drugačno. Manjka sistemska podpora na državni ravni, zato se velik del upravljanja prepušča regionalnim in lokalnim oblastem. Posledično se rokodelci soočajo z različnimi pogoji delovanja in s tem povezanimi težavami. Opaža se zamiranje različnih rokodelskih dejavnosti.

V Italiji obstaja nacionalni, torej krovni ali splošni državni Zakon o obrtništvu (zakon št. 443 z dne 8. 8. 1985), ki v 2. členu opredeljuje obrtnike. Splošno obrtno definicijo lahko nato posamezne regionalne oblasti avtonomno urejajo po svoje. Vsaka regija se poslužuje različnih pristopov, definicij in razumevanj pojma obrt v razmerju do tradicionalnega rokodelstva. Pogosto se tako pod segment tradicionalnega rokodelstva prepoznava tiste posameznike, ki ustrezajo različnim kriterijem, kot npr. da so dovolj usposobljeni za svojo dejavnost, se ukvarjajo z določenim tipom rokodelstva, so pridobili mojstrski naziv (kjer ga je moč pridobiti), imajo pozitivno mnenje območne obrtne komisije ali druge komisije, pristojne za posamezno rokodelsko področje, da oseba osvoji določeno znanje in veščine, da je oseba profesionalno usposobljena za izvajanje in poučevanje neke obrtne dejavnosti, izpostavlja se še pomen estetske funkcije rokodelskih izdelkov, njihov dediščinski, umetniški ali zgodovinski pomen, da je prevladujoča ali povsem ročna izdelava izdelkov. Pristopi in regulacije na regionalni ali lokalni ravni so zelo različne, pri tem je treba opozoriti, da se posamezne regionalne oblasti lahko osredotočajo tudi le na regulacijo zgolj določenih tipov rokodelstva (področje tradicionalne umetniške keramike ima na primer svoj zakon št. 188 iz leta 1990). To je tudi razlog, zakaj prihaja do razlik pri razumevanju, opredelitvi in regulaciji rokodelstva. Osnova za nekatere državne intervencije je tudi klasifikacija iz Dekreta predsednika št. 288 z dne 25. 5. 2001, ki deli 158 dejavnosti na trinajst ekonomskih kategorij.

V Italiji deluje več različnih interesnih združenj in organizacij s področja rokodelstva. Dve večji in najpomembnejši podporni organizaciji sta CNA (ital. Confederazione Nazionale dell'Artigianato e della Piccola e Media Impresa) in Confartigianato. CNA je organizacija, ki deluje od leta 1946 in pokriva delovanje obrtnikov in rokodelcev ter malih in srednje velikih podjetij. Ima okrog 620.000 članov in deluje na področju celotne Italije. Organizirani so glede na regionalno pokritost in delujejo v 19 regijah ter imajo 96 lokalnih izpostav. Po vsebinski plati pa se združujejo v 10 nacionalnih združenj CNA (med njimi je CNA - umetniška in tradicionalna dejavnost) ter še v 45 podkategorij in 5 interesnih združenj. Confartigiano je nacionalna organizacija za rokodelce in male podjetnike. Ima mrežo 1.200 lokalnih izpostav ter združuje okrog 130 različnih organizacij in 46 trgovskih združenj. Pokriva 12 področij, med njimi je tudi področje za rokodelstvo. Obe organizaciji pomagata rokodelcem v zadevah s področja vajeništva, varnostjo pri delu, tehničnimi regulacijami in standardi kakovosti, svetovanju pri odnosu do drugih institucij, pri spremembi zakonodaje ter v zvezi z ekonomskimi politikami, dajeta podporo pri povezovanju v mednarodnem prostoru na skupnem trgu in drugo.

Podporo sektorju rokodelstva nudi Zbornica za trgovino, industrijo, obrt in kmetijstvo (ital. l'Unione italiana delle Camere di commercio, industria, artigianato e agricoltura). Njena vloga je predvsem administrativna podpora (registri, sezname, certifikati), promocijske aktivnosti, preučevanje, analize in monitoring posameznih ekonomskih sektorjev, regulativne aktivnosti na področju trga.

Na regionalnih in lokalnih ravneh delujejo zelo različne ter številne organizacije, kot so Artex, OMA – Osservatorio dei Mestieri d'Arte, Claii, Casartigiani.

Ker se je v zadnjih štiridesetih letih spremenil trend izobraževanja med mladimi v Italiji, je prišlo do prekinitev tradicionalnega prenosa znanja rokodelcev na mlajše. Še v 50. in 60. letih 20. stoletja so starši in nosilci dejavnosti prenašali znanje na otroke in naslednike neposredno v proizvodnem sistemu, a se je to z akademizacijo šolstva, ki so jo uvedli v naslednjih dveh desetletjih, spremenilo. Danes v mnogih branžah tradicionalnega rokodelstva v Italiji prihaja do kritičnega stanja zaradi pomanjkanja prenosa znanja med nosilci tradicionalnega rokodelstva in mladimi.

V nekaterih delih Italije poznajo šole imenovane tudi »scuola bottega«, kar bi lahko prevedli kot »šola v delavnici«. Takšne šole lahko svojim udeležencem ponujajo izobraževalne programe, povezane s področjem tradicionalnega rokodelstva. Primer šole, ki ponuja različne seminarje in izpopolnjevanja za rokodelce je MABS (ital. Maestro bottega artigiano scuola). Podobno obstajajo specializirane šole kot je ASPI (ital. Alta Scuola di Pelletteria Italiana), kjer se udeleženci učijo izdelovati izdelke iz usnja ali iz keramike.

Posebnih sistemskih oblik zaščite le tradicionalnega rokodelstva v Italiji ne poznajo. Pomembno vlogo pri tem predstavlja znamka »Made in Italy«, ki se lahko uporablja zgolj pod pogojem, da je produkt v celoti

izdelan v Italiji. Ta znamka je sicer namenjena predvsem za produkte, izdelane v industrijski proizvodnji, a se vsaj deloma nanaša tudi na tradicionalno rokodelstvo (primer je italijanska izdelava različnih glasbenih instrumentov). Na podoben način se pojavljajo blagovne znamke tudi za nekatere oblike tradicionalnega rokodelstva, na primer pri tradicionalni keramiki, kjer se lahko izdelek prodaja pod znamko »Ceramica Artistica e Traditionale«, določeno s predpisom Ministrstva za industrijo, trgovino in obrt (zakon št. 153 iz dne 3. 7. 1997). Poseben pomen pri zaščiti tradicionalnega rokodelstva ima Unescova Konvencija o varovanju nesnovne kulturne dediščine. V seznam so vpisane različne oblike nesnovne dediščine, ki se posredno ali neposredno vežejo na tradicionalno rokodelstvo: izdelava steklenih kroglic, suhozidne gradnje, priprava napolitanskih piazzuol, tartufarstvo, izdelava kremonskih violin itd.

- **Madžarska:**

Madžarska nima posebnega zakona, ki bi urejal področje rokodelstva. V letu 2007 so na področju trgovine na drobno in storitvenih dejavnosti ter na tradicionalnem področju obrti opredelili 650.000 subjektov za obrtnike. Rokodelci oziroma obrtniki delujejo kot samozaposleni oziroma samostojni podjetniki in sodijo v področje malih in srednjih podjetij (SME), kot je opredeljeno z akti Fundacije SEED za gospodarski razvoj malih podjetij (madž. Kisvállalkozás-fejlesztési Alapítvány). Za opravljanje obrtne dejavnosti ni posebej predpisanega kvalifikacijskega pogoja, je pa uradne licence ali dovoljenja potrebno pridobiti za proizvodne in storitvene dejavnosti. Predpisi ne urejajo specifično obrti, ampak določajo pogoje za fizične osebe ali gospodarske družbe, ki opravljajo dejavnost na posameznem reguliranem področju. Obrt se lahko opravlja v vseh pravnoorganizacijskih oblikah (samozaposleni, samostojni podjetniki in družbe) in jo je potrebno registrirati na posebnem oddelku na občinskem sodišču.

Tradicionalno rokodelstvo kot obrt, katere predmeti odražajo značilnosti madžarske ljudske umetnosti in so izdelani ročno, brez uporabe industrijske tehnologije, opredeljuje vladna Uredba št. 530/2017 (29. XII.) o imenovanju državnega organa za ohranjanje tradicije in folklore ter o certificiranju tradicionalnih umetniških del in ljudskih uprizoritvenih umetnosti in izdelkov. V aktu »Posodobljena merila za kvalifikacijo ljudske umetnosti in obrti« je opredeljenih 33 kategorij rokodelskih izdelkov (pletene košare, lončarski izdelki, rezbarjeni predmeti itd.). Izdelki tradicionalnega rokodelstva zajemajo dve glavni kategoriji: tradicionalni izdelki (z močno poudarjenimi tradicionalnimi slogovnimi elementi) in sodobni tradicionalni izdelki (usmerjeni v inovativnost in sodobne oblikovalske pristope, slogovne prvine izražajo tradicijo ljudske umetnosti). Sistem meril za opredeljevanje in spodbujanje ljudske umetnosti (v katero sodi področje rokodelstva) je v uporabi od leta 1953 in je hkrati regulativni mehanizem, ki omogoča ustrezno rabo ljudske umetnosti v javnosti (prenos znanja v izobraževanju, poklicno usposabljanje, prezentacija ljudske umetnosti v turizmu).

Vladna uredba in merila za kvalifikacijo določata sistem predpisanih meril, po katerih se podeljuje kvalifikacijski naziv za tradicionalna umetniška dela in dejavnosti, ki se ob izpolnjevanju pogojev podelijo ustvarjalcu. Merila se navezujejo na kvaliteto rokodelskih izdelkov (ročno delo, izraz tradicionalnih slogovnih elementov, inovativnost, uporaba tradicionalnih tehnik in materialov). Kvalifikacijski naziv se podeli s certifikatom, ki potrjuje status »Ustvarjalec predmetov ljudske umetnosti«, in s certifikatom, ki potrjuje »Registrirano rokodelsko delo pri muzeju madžarske umetnosti«. Certifikat potrjuje, da gre za unikatno ali omejeno izdelavo izdelkov ljudske umetnosti ali ročno izdelanih izdelkov, ki so proizvedeni brez uporabe industrijske tehnologije. Certificirani izdelki imajo oznako zaščitene blagovne znamke. Kategorij kvalificiranih rokodelskih izdelkov je 33 (čipke, izdelki iz keramike, izdelki okrasnega kovaštva, pletene košare itd.). Certifikat zagotavlja oprostitev davka na dodano vrednost pri prodaji rokodelskih izdelkov na sejmih in prodajnih razstavah rokodelske umetnosti. Posebno nadarjeni rokodelci, ki ustrezajo sistemu meril, lahko prejmejo še naziv »Mojster ljudske umetnosti« oziroma »Mladi mojster ljudske umetnosti«. Naziv »Strokovno znanje in dejavnost ljudskih umetnikov« je vpisan na nacionalni seznam nesnovne kulturne dediščine in pomeni visok standard na področju rokodelskih dejavnosti. Na spletni strani Združenja madžarskih ljudskih umetnikov je seznam rokodelcev, ki so prejeli naziv mojstra.

Subjekti, ki delujejo na področju rokodelstva, lahko zaprosijo za pridobitev statusa (naziva), ki jim omogoča izvajanje izobraževalnih programov v kulturnih ustanovah, udeležbo na prestižnejših rokodelskih dogodkih, kot so večji nacionalni in mednarodni festivali ljudske umetnosti in obrtni sejmi, prodajne razstave ter natečaji gospodarskih zbornic. Udeležbo na teh dogodkih presoja za to pristojne komisije, ki delujejo v kulturnih ustanovah in rokodelskih združenjih ter kvaliteto rokodelskih izdelkov ocenjujejo v skladu z zgoraj omenjeno vladno uredbo in merili za kvalifikacijo. Status (naziv) podeljuje kulturna ustanova Hiša madžarske dediščine (angl. Hungarian Heritage House). Postopek za pridobitev kvalifikacije vodi Komisija za uporabno ljudsko umetnost (ki je pristojna še za področje rokodelstva) te ustanove, v skladu s Pravilnikom o ocenjevanju. Potrebno je poudariti, da so rokodelci, ki nimajo statusa

(naziva), prav tako vključeni v številne druge rokodelske dejavnosti. Udeležba na dejavnostih, kot so denimo razstave, ki potekajo v rokodelskih združenjih, strokovnih rokodelskih krogih in druge oblike izpopolnjevanja rokodelskih znanj, jim zagotavljajo reference in znanja za pridobitev statusa (naziva).

Ker je rokodelstvo v normativni ureditvi izenačeno z malimi in srednjimi podjetji, nacionalne (krovne) institucije, ki bi urejale prav področje rokodelstva, ni. Na Madžarskem od leta 1991 deluje šest območnih gospodarskih zbornic. Na področju gospodarstva interese rokodelcev zastopata dve večji gospodarski zbornici z območnimi enotami. Zakon XVI (1994) o gospodarskih zbornicah določa, da so zbornice odgovorne za pospeševanje razvoja in organiziranosti gospodarstva, spodbujanje rasti poslovanja ter zastopanje samozaposlenih, malih in srednjih podjetij. Rokodelce zastopajo še poklicna združenja, ki delujejo na področju razvoja malih in srednjih podjetij. Ta svojim članom nudijo informacije o zakonodajnih spremembah, sodelujejo s socialnimi partnerji, gospodarskimi združenji in nudijo izobraževanja s področja podjetništva. Nacionalno združenje industrijskih združenj IPOSZ (angl. National Association of Industrial Associations) zastopa več kot 200 dejavnosti oziroma poklicev s področja tradicionalnih in malih obrti. Madžarska fundacija dediščine (angl. Hungarian Heritage Foundation) kot del IPOSZ skrbi za promocijo rokodelstva na mednarodni in nacionalni ravni. Nacionalno združenje ljudskih obrtnih kreativnih hiš (angl. National Association of Folk Crafts Houses) zastopa interese pravnih in fizičnih oseb, ki upravljajo delavnice ljudske obrti.

Proces ohranjanja kulturne dediščine oziroma rokodelstva na Madžarskem poteka v obliki etnografskih raziskav, izobraževanja in sodelovanja kulturnega sektorja s področjem gospodarstva in turizma, tudi z ratifikacijo Unescove Konvencije o varovanju nesnovne kulturne dediščine. V sistemu formalnega izobraževanja je rokodelstvo v obliki spoznavanja nesnovne kulturne dediščine vključeno v program "Domovinske in ljudske študije" za učence od 5. do 8. razreda. Država nudi možnost poklicnega usposabljanja za kategorizirana dela ljudske umetnosti, ki poteka v obliki tečajev in jih izvajajo za to pristojne kulturne ustanove in rokodelska združenja. Izobraževanje je namenjeno tudi samozaposlenim in malim podjetjem. Usposabljanje je v skladu z nacionalnimi poklicnimi kvalifikacijam in ga določa Zakon o poklicnem izobraževanju iz leta 2019, katerega namen je spodbujanje povezovanja med praktičnimi znanji in gospodarstvom. Za plačljive programe v poklicnem izobraževanju in izobraževanju odraslih nudi posojila Center za študentska posojila pri Madžarski razvojni banki. Poklicno usposabljanje na področju rokodelstva sodi v sektor umetnost oziroma podkategorijo obrti, možno pa je opravljati usposabljanja za 14 tradicionalnih obrti (čipkarstvo, lončarstvo, pletenje košar itd.). Neformalni prenos znanja rokodelstva ima na Madžarskem dobro razvito mrežo. K temu pripomorejo predvsem kulturne ustanove in Direktorat za nesnovno kulturno dediščino, ki rokodelskim združenjem nudijo pomoč pri načrtovanju izobraževalnih programov kot so strokovni rokodelski krogi, odprte delavnice in akreditirani tečaji. Izobraževalne vsebine potekajo v muzejih, nevladnih organizacijah in rokodelskih združenjih.

Gospodarske zbornice nudijo izobraževanja s področja podjetništva ter spodbujajo rokodelske dejavnosti v obliki natečajev. Madžarska gospodarska in industrijska zbornica denimo prireja natečaje, kot je »Hungarian Crafts are great«. Nagrajeni izdelki prejmejo naziv, ki je potrjen s certifikatom (logotipom obrtne zbornice). Posamezne območne zbornice in organizacije nagrajenim rokodelcem nudijo dodatne denarne nagrade. Udeležba v dejavnostih kulturnega in dediščinskega turizma rokodelcem predstavlja pomemben vir dohodka. Večina programov na tem področju kulturne ustanove in nevladne organizacije organizirajo programe odprtih delavnic in centrov za obiskovalce, prodajo izdelkov na festivalih in turističnih obrtnih sejmih, kot je denimo »Festival of Trades and Crafts« in drugi.

V turizmu je za razvoj na nacionalni ravni odgovorna Madžarska turistična agencija (HTA ali MTÜ). Madžarska nacionalna turistična razvojna strategija (angl. The Hungarian National Tourism Development Strategy 2030 - Tourism 2.0) vključuje načela delovanja HTA in smernice za razvoj turizma na nacionalni in regionalni ravni. V središču strategije so predvsem turistični produkti, medtem ko je razvoj za področje rokodelstva (kulturni in dediščinski turizem) predviden le za določena območja oziroma destinacije, kjer so se nekatere rokodelske veščine razmeroma ohranile. V programskem obdobju financiranja Evropske unije (2007-2013) je bila podpora za obrtne delavnice na nekaterih območjih vključena v razpise za razvoj turizma, vendar je zaradi razmeroma malo zanimanja financiranje bilo pozneje ukinjeno. Zadnjih deset let je področje tradicionalnih obrti vključeno v dve strategiji za razvoj podeželja: Nacionalna strategija podeželja (2011) in Nacionalna strategija podeželja (2013). Cilj strategij je razvoj lokalnega gospodarstva s krepitvijo podeželskega turizma, v katerega so vključene tudi tradicionalne obrti (prikaz kulturne dediščine - ljudskih obrti). Strategijo razvoja ljudskih obrti so pripravile javna ustanova Madžarska hiša dediščine, nevladne organizacije Združenje madžarskih ljudskih umetnikov in Elemér Muharay ljudsko umetniško združenje. Na regionalni ravni ima vlogo ohranjanja rokodelstva vključitev določenih regij v evropske projekte. Tak primer je projekt EUREVITA Pannonia, v katerem sodelujejo rokodelska društva, Madžarska Hiša dediščine, območna gospodarska zbornica Zalamegyei Chamber of

Commerce and Industry in druge organizacije. Projekt zajema sodobne metode usposabljanja za nekatera področja tradicionalnih obrti, cilj pa je ustvariti spodbudno okolje na trgu dela, ki omogoča prenos znanj ter gospodarski razvoj teh obrti.

Na sistemski ravni posebnih finančnih spodbud za področje rokodelstva ni. Rokodelstvo je tako vključeno v siceršnje spodbude za gospodarski razvoj malih in srednjih podjetij (SME).

- **Hrvaška:**

Področje rokodelstva na Hrvaškem ureja Obrtni zakon (hrv. Zakon o obrtu) iz leta 1993. Obrtni zakon v 7. členu tradicionalne in umetniške obrti opredeljuje kot obrti, za katere je potrebno posebno poznavanje poklicnih veščin in znanj za opravljanje dejavnosti ročnih del.

Na predlog Hrvaške obrtne zbornice (hrv. Hrvatska obrtnička komora) je Ministrstvo za gospodarstvo, delo in podjetništvo (hrv. Ministarstvo gospodarstva, dela i poduzetništva) izdalo Pravilnik o tradicionalnih in umetniških obrteh (hrv. Pravilnik o tradicijskim odnosno umjetničkim obrtima), ki ureja pogoje za pridobitev statusa obrtnika, ki opravlja tradicionalno ali umetniško obrt (posameznih tradicionalnih obrti ne navaja, predpisanih je 14 kriterijev, po katerih komisija odloča). Status zagotavlja pridobitev finančnih sredstev za podporo delovanja obrtnega podjetja ter sodelovanje na projektih in obrtnih sejmih, ki jih organizirata Hrvaška obrtna zbornica in Ministrstvo za delo, podjetništvo in obrt.

Subjekti, ki so registrirani v obrtnem registru, delujejo kot samostojni podjetniki oziroma mala podjetja in lahko pridobijo certifikat (znak tradicionalne ali umetniške obrti) tradicionalne ali umetniške obrti. Na spletni strani Hrvaške obrtne zbornice je objavljen register obrtnikov, ki jim je podeljen ta znak. V registru so bili januarja leta 2022 navedeni 103 obrtniki tradicionalnih obrti. Certifikat imetniku zagotavlja prodajo izdelkov na obrtnih sejmih ter v turistični ponudbi. Odbor za tradicionalne in umetniške obrti kot telo Upravnega odbora Hrvaške obrtne zbornice, na podlagi presoje Komisije za tradicionalne in umetniške obrti sprejema odločitve o dodelitvi potrdila o pridobitvi statusa tradicionalne oziroma umetniške obrti. Potrdilo se dodeli za dejavnost, izdelek ali skupino izdelkov (znak je viden v obliki nalepke ali obeska). Nosilci potrdila oziroma znaka nimajo posebnih ugodnosti. Na državni ravni velja za rokodelce enaka obdavčitev in izdaja računov kot za druge obrtnike.

Hrvaška obrtna zbornica je temeljna institucija, ki zastopa interese rokodelcev oziroma obrtnikov. Na ravni županij delujejo področne obrtne zbornice, na ravni občin pa obrtna združenja, ki opravljajo aktivnosti, kot so spodbujanje tradicionalnih obrti skozi promocijske dogodke (natečaji, certifikati, obrtni sejmi), sodelovanje z rokodelci pri načrtovanju strategij na področju rokodelstva, pomoč obrtnikom pri ustanavljanju in poslovanju obrti, nudenje izobraževalnih programov s področja podjetništva.

Ohranjanje tradicionalnega rokodelstva je vključeno v različne dejavnosti gospodarskega, turističnega, kulturnega in izobraževalnega sektorja. Področje dokumentiranja, promocije nesnovne kulturne dediščine (v katero sodi tradicionalno rokodelstvo) in njenega razvoja je v pristojnosti Ministrstva za kulturo in medije (hrv. Ministarstvo kulture i medija), ki z javnimi razpisi podpira dolgoročno vključevanje kulturne dediščine v neformalno izobraževanje, razvojne projekte, turizem, raziskave, dokumentacijo in načrtovanje trajnostnega razvoja kulturne dediščine. S sprejetjem Zakona o zaščiti in ohranjanju kulturnih dobrin (hrv. Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara) leta 1993 se elementi nesnovne kulturne dediščine vpisujejo v Nacionalni register kulturnih dobrin.

V formalnem izobraževanju rokodelstvo nima samostojnega učnega predmeta. V šolske vsebine je vključeno preko dejavnosti, kot so obiski rokodelskih delavnic in posebej pripravljeni programi za šole. Delavnice in programe v sodelovanju z rokodelci organizirajo muzeji in nevladne organizacije. V programe poklicnih šol so nekatera področja rokodelstva vključena kot vsebine skozi praktični proces spoznavanja veščin v dveh poklicnih sektorjih (spoznavanje tradicionalnih rokodelskih tehnik tkanja in spoznavanje licitarsko-medičarske obrti). Pomembno vlogo v prenosu rokodelskega znanja imajo odprte univerze, ki sodelujejo z rokodelskimi društvi iz regije. Država omogoča usposabljanja za nekatera področja tradicionalnega rokodelstva v programu izobraževanja odraslih, ki ga ureja Zakon o izobraževanju odraslih (hrv. Zakon o obrazovanju odraslih). Neformalno se rokodelsko znanje deloma prenaša znotraj družine ali lokalne skupnosti, predvsem preko dejavnosti, ki jih organizirajo rokodelska društva, zadruga (Zadruga Lepoglavske čipke), muzeji (Muzej Staro selo Kumrovec) in drugi (Centar za tradicijske obrte).

Hrvaška obrtna zbornica (hrv. Hrvatska obrtnička komora) in Hrvaška gospodarska zbornica (hrv. Hrvatska gospodarska komora) opozarjata na potrebo po ohranjanju in razvoju tradicionalnih obrti, ki

izginjajo, ter razvoju in promociji sodobnih obrti, ki temeljijo na tradiciji hrvaškega izročila. Obe zbornici podeljujeta poseben certifikat za tradicionalni ali umetniški izdelek oziroma storitev, izvajata promocijske projekte in sejme tako tradicionalnih kot sodobnih rokodelskih obrti (npr. projekt Vrijedne ruke, znak "Hrvatska kvaliteta" in "Izvorno hrvatsko", udeležba na Mednarodnem obrtniškem sejmu malih in srednjih podjetij v Münchnu). Kulturne ustanove in nevladne organizacije izvajajo posamezne projekte, ki v praksi povezujejo tradicionalno rokodelstvo in sodobne umetniške pristope (projekt Madeln Platform, v katerem sodeluje Muzej za umetnost in obrt, razstave in prodaja izdelkov v Etnografskem muzeju Istra). V turizmu se dejavnosti rokodelstva odvijajo predvsem v dediščinskem in prireditvenem turizmu, kot so festivali in sejmi tradicionalnih obrti ter kot odprte rokodelske delavnice (Međunarodni festival čipke, Sajam tradicionalnih rukotvorina). Turistične zveze tradicionalno rokodelstvo vključujejo v ponudbo podeželskega turizma (Turistička zajednica općine Marija Bistrica ponuja programe delavnic in predstavitev rokodelstva ter prodajo rokodelskih izdelkov), Hrvaška obrtna zbornica je v sodelovanju z Ministrstvom za turizem in Ministrstvom za kulturo in medije izdala nacionalni katalog »Ruralni turizam Hrvatske«, v katerem so predstavljene rokodelske obrti, Hrvaška turistična zveza (hrv. Hrvatska turistička zajednica) elemente nesnovne kulturne dediščine, ki so vpisani na seznam Unesca, oglašuje na emitivnih trgih (Google kampanija »Croatia: Hearts & Crafts«, v kateri so predstavljene tudi tradicionalne obrti).

Razvoj na področju rokodelstva urejajo predvsem nacionalne strategije ohranjanja nesnovne kulturne dediščine in strategije za razvoj turizma. Ministrstvo za kulturo in medije kot pristojna institucija za ohranjanje dediščine pri pripravi strategij sodeluje z Ministrstvom za gospodarstvo, podjetništvo in obrt, Ministrstvom za kmetijstvo in Ministrstvom za turizem in šport. Financiranje dejavnosti s področja rokodelstva določa Zakon o financiranju javnih potreb v kulturi (hrv. Zakon o financiranju javnih potreba u kulturi). Ohranjanje nesnovne kulturne dediščine je vključeno v »Strategijo trajnostnega razvoja Republike Hrvaške« (hrv. Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske) ter »Strategijo ohranjanja, zaščite in trajnostne gospodarske rabe kulturne dediščine Republike Hrvaške za obdobje 2011-2015«. Ministrstvo za turizem in šport je v »Strategiji razvoja turizma Republike Hrvaške do leta 2020« (hrv. Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020 godine) kulturni turizem opredelilo kot prevladujoči turistični produkt (dejavnosti rokodelstva se uvrščajo predvsem v turizem dediščine in prireditveni turizem). »Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvaške do leta 2030« (hrv. Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine) pa načrtuje financiranje javne turistične infrastrukture, vključno s prezentacijo nesnovne kulturne dediščine, tudi rokodelstva. Na regionalni ravni za razvoj in vključitev tradicionalnih obrti v dejavnosti Hrvaške obrtne zbornice delujejo cehi območnih obrtnih zbornic (kot npr. Ceh tradicionalnih obrti Obrtne zbornice Krapinsko-zagorske županije, hrv. Inicijativa Ceha tradicijskog obrta OKKZZ).

Finančne spodbude na nacionalni ravni so usmerjene predvsem v enoletne programe ohranjanja in razvoja tradicionalnih obrti. Gre za nepovratna finančna sredstva, do katerih so upravičena mikro, mala in srednja podjetja s statusom tradicionalne oziroma umetniške obrti. Ministrstvo za gospodarstvo in trajnostni razvoj (hrv. Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja) je objavilo več zaporednih enoletnih razpisov za program »Ohranjanje in razvoj tradicionalnih in umetniških obrti« (hrv. Očuvanje i razvoj tradicijskih i umjetničkih obrta).

Prilagojenost predlagane ureditve pravu EU

Predlog zakona ni predmet usklajevanja s pravnim redom EU.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) V postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov

Sprejem zakona bo povečal obseg dela ministrstva, pristojnega za gospodarstvo (administrativna in tehnična dela za pripravo programa za ohranjanje in razvoj rokodelstva, določitev in izvajanje ukrepov za uresničevanje celostnega ohranjanja in razvoja rokodelstva, nadzor nad zakonitostjo dela nosilca javnega pooblastila). Naloge iz naslova izvajanja zakona bo opravljala že zaposlena oseba na Ministrstvu za gospodarstvo, turizem in šport, zato ne bodo potrebne dodatne zaposlitve. Povečal se bo obseg dela Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije za izvajanje nalog na podlagi javnega pooblastila.

b) Pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov

Predlog zakona ne bo imel posledic pri obveznostih strank.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki

Predlog zakona ne bo imel posledic za okolje.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo

Opravljen je bil MSP test. Predlog zakona bo imel pozitivne posledice za gospodarstvo. S povezovanjem rokodelcev in nosilcev podpornega okolja rokodelstva se bo spodbujalo tako ohranjanje tradicionalnih rokodelskih panog kot tudi razvoj sodobnega, umetniškega in oblikovalskega ustvarjanja ter novih rokodelskih panog. Ohranjanje tradicionalnih rokodelskih panog in spodbujanje razvoja sodobnih rokodelskih panog bo imelo posledice na razvoj malega podjetništva (mikro, mala in srednje velika podjetja) in na večje zaposlovanje rokodelcev. S podeljevanjem naziva priznani rokodelec, certificiranjem rokodelskih izdelkov in opredelitvijo rokodelskih panog se bo dvignila prepoznavnost in zavedanje o rokodelski dediščini, kar bo imelo pozitiven vpliv na razvoj turizma in turistične ponudbe na nacionalni, regionalni in lokalni ravni. Dejavnosti nosilcev podpornega okolja so usmerjene v njihovo povezovanje in sodelovanje, kar ima lahko skupne učinke na njihov razvoj in rast ter morebitno ustanavljanje novih regionalnih rokodelskih centrov. Predvideno je financiranje vseh tistih vsebinskih rešitev in dejavnosti ter dajanje tistih finančnih spodbud za razvoj podjetništva in gospodarstva, ki jih bo z ukrepi za ohranjanje in razvoj rokodelstva določilo ministrstvo, na podlagi programa za ohranjanje in razvoj rokodelstva.

6.4 Presoja posledic za socialno področje

Predlog zakona ne bo imel posledic na socialnem področju.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja

Predlog zakona ne bo imel posledic za dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6 Presoja posledic za druga področja

Predlog zakona ne bo imel posledic za druga področja.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa

Sprejeti predpis bo izvajalo Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona

Ni drugih pomembnih okoliščin v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona.

7. PRIKAZ SODELOVANJA JAVNOSTI PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA

Predlog zakona je bil objavljen 7. 6. 2022 na portalu e-Demokracija. Javna obravnava se je zaključila 7. 7. 2022. Poročilo o posvetovanju z javnostmi je bilo 18. 8. 2022 objavljeno na spletnih straneh Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo v razdelku Novice.

V okviru javne obravnave so bile dane pripombe s strani:

- Centra za domačo in umetnostno obrt - Rokodelska zadruga, Slovenska Bistrica,
- Rokodelskega centra Ribnica,
- Centra za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij,
- Združenja občin Slovenije,
- Slovenskega etnografskega muzeja,
- Filozofske fakultete, Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo - OEiKA (zbrani komentarji s strokovnega srečanja na temo razprave o osnutku predloga Zakona o ohranjanju in razvoju rokodelstva, ki so se ga udeležili predstavniki OEiKA, sekcije Domača in umetnostna obrt pri

Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije, Konzorcija rokodelskih centrov Slovenije ter strokovnjaki s področja etnologije in etnološkega konzervatorstva).

Pripombe na Zakon o ohranjanju in razvoju rokodelstva so bile dane glede:

- pomena izrazov, ki so uporabljeni v zakonu (rokodelstvo / domača in umetnostna obrt, rokodelec, rokodelski izdelek, certificiran rokodelski izdelek),
- določitve ustreznega izraza za naziv vrhunski rokodelec, rokodelski mojster, inštruktor oziroma mentor,
- določitve ustreznega izraza za obliko usposabljanja, t.im. »rokodelsko shemo« (rokodelski program / sistem),
- določitve večjega števila glavnih nosilcev podpornega okolja rokodelstva,
- urejanja statusnih oblik nosilcev podpornega okolja rokodelstva in oblike njihovega medsebojnega povezovanja,
- sestave članov komisije, ki deluje v postopku ocenjevanja usposobljenosti rokodelca za pridobitev naziva,
- določitve izvajalcev usposabljanja v obliki rokodelske sheme,
- sestave strokovnjakov ocenjevalne komisije za izdajo mnenja v postopku certificiranja rokodelskih izdelkov,
- pobud za vključitev konkretnih predlogov ukrepov v zakon, naslovljenih na urejanje pogojev za dejavnost rokodelstva (rokodelski atelje, področje davkov, socialnih prispevkov, osebnega dopolnilnega dela, delavnopravne zakonodaje, statusa nevladne organizacije v javnem interesu...),
- uporabe slovnične oblike (ednina in množina) ter slovničnega spola (ženski in moški spol).

Predlogi so bili smiselno upoštevani glede na namen zakona, to je ohranjanje in razvoj rokodelskih znanj, spretnosti in veščin ter varovanje kulturne dediščine. Zakon ne posega v sistemsko zakonodajo drugih področij, kar je bilo tudi osnovno stališče zaključnega poročila Medresorske delovne skupine za prenovu sistemske ureditve področja rokodelstva, ki jo je Vlada RS ustanovila 25. 10. 2018. Morebitne izjeme od veljavnih sistemskih ureditev v področni zakonodaji oziroma predlogi konkretnih ukrepov za ohranjanje in razvoj rokodelstva se bodo lahko naslavljali in obravnavali v okviru predhodnega posvetovanja pri pripravi programa za ohranjanje in razvoj rokodelstva.

Predlog zakona ne posega v temeljno delovanje in statusne oblike nosilcev podpornega okolja (npr. rokodelskih centrov, konzorcija). Zakon sledi cilju omogočanja in spodbujanja prenosa rokodelskih znanj in čim večjega povezovanja dejavnosti nosilcev podpornega okolja, zato določa možnost za vključitev vseh nosilcev podpornega okolja pri izvedbi usposabljanj v obliki rokodelske sheme, v komisiji za naziv priznani rokodelec in pri pripravi programa za ohranjanje in razvoj rokodelstva.

Pri izrazu priznani rokodelec in rokodelska shema se je uporabila nova terminologija z namenom, da se ne posega v veljavne sistemske ureditve na področju izobraževalnih programov in zakonodajnih pogojev glede pridobitve nazivov mojster, inštruktor, mentor. Uporaba slovničnih oblik je skladna z nomotehničnimi smernicami.

8. PODATEK O ZUNANJEM STROKOVNJAKU OZIROMA PRAVNI OSEBI, KI JE SODELOVALA PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA, IN ZNESKU PLAČILA ZA TA NAMEN:

/

9. NAVEDBA, KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES:

- Matjaž Han, minister
- mag. Dejan Židan, državni sekretar
- Matevž Frangež, državni sekretar

II. BESEDILO ČLENOV

ZAKON

O OHRANJANJU IN RAZVOJU ROKODELSTVA

1. člen (vsebina zakona)

- (1) Ta zakon ureja rokodelstvo z namenom ohranjanja in razvoja rokodelskih znanj, spretnosti in veščin ter varovanja nesnovne kulturne dediščine.
- (2) Ohranjanje in razvoj rokodelstva se uresničuje s prenosom rokodelskih znanj, podeljevanjem naziva priznani rokodelec, certificiranjem rokodelskih izdelkov, poimenovanjem rokodelskih panog, dejavnostmi in povezovanjem nosilcev podpornega okolja ter izvajanjem ukrepov za ohranjanje in razvoj rokodelstva.

2. člen (pomen izrazov)

Izrazi, uporabljeni v tem zakonu, pomenijo:

1. »rokodelstvo« je uporaba različnih tradicionalnih znanj, spretnosti in veščin za pretežno ročno izdelovanje, popravljanje in z njimi povezane storitve, tudi za sodobno umetniško in oblikovalsko ustvarjanje rokodelskih izdelkov;
2. »rokodelec ali rokodelka (v nadaljnjem besedilu: rokodelec)« je oseba, ki je nosilec rokodelskih znanj, spretnosti in veščin;
3. »rokodelski izdelek« je predmet uporabne ali okrasne vrednosti, ki ga je izdelal rokodelec s pretežno ročnim delom, z uporabo tradicionalnih ali sodobnih orodij ter z rokodelskim znanjem, spretnostmi in veščinami;
4. »prenos rokodelskega znanja« pomeni prenos rokodelskih znanj, spretnosti in veščin na eno ali več oseb v obliki formalnega izobraževanja ali formalnega ali neformalnega usposabljanja.

3. člen (priznani rokodelec)

Naziv priznani rokodelec se izkazuje z listino, ki potrjuje, da rokodelec obvlada določeno rokodelsko panogo in da je usposobljen za prenos rokodelskega znanja (v nadaljnjem besedilu: listina).

4. člen (listina priznani rokodelec)

- (1) Listina iz prejšnjega člena se pridobi na podlagi uspešno opravljenega usposabljanja v obliki rokodelske sheme v skladu s 5. členom tega zakona ali na podlagi pozitivnega mnenja komisije za ugotavljanje usposobljenosti rokodelca za pridobitev naziva priznani rokodelec v skladu s 6. členom tega zakona.
- (2) Listino izda Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije.
- (3) Na listini se navedejo besedilo »priznani rokodelec«, ime in priimek priznanega rokodelca, številka in datum izdaje listine ter Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije kot izdajatelj.
- (4) Listina, pridobljena na podlagi 5. člena tega zakona, vsebuje prilogo, ki je njen sestavni del in v kateri se navedejo rokodelska panoga, vsebina in izvajalci rokodelske sheme, število ur trajanja

pedagoško-andragoških vsebin, število ur izvajanja praktičnega dela usposabljanja, rokodelski izdelek iz praktičnega preverjanja usposobljenosti rokodelca ter pridobljena rokodelska znanja.

- (5) Listina, pridobljena na podlagi 6. člena tega zakona, vsebuje prilogo, ki je njen sestavni del in v kateri se navedejo rokodelska panoga, dokazila o izpolnjevanju meril iz prvega odstavka 6. člena tega zakona ter pozitivno mnenje komisije iz petega odstavka 6. člena tega zakona.
- (6) Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije določi grafično podobo listine in logotip.

5. člen (rokodelska shema)

- (1) Rokodelska shema je oblika usposabljanja za pridobitev naziva priznani rokodelec in je sestavljena iz pedagoško-andragoških vsebin, praktičnega dela usposabljanja iz posamezne rokodelske panoge ter praktičnega preverjanja usposobljenosti rokodelca.
- (2) Rokodelsko shemo izvaja Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije v sodelovanju z rokodelskimi centri, Konzorcijem rokodelskih centrov Slovenije, Zvezo društev upokoјencev Slovenije ali drugimi subjekti podpornega okolja iz prvega odstavka 13. člena tega zakona.
- (3) Vsebino rokodelske sheme po posameznih rokodelskih panogah, vključno s trajanjem usposabljanja iz pedagoško-andragoških vsebin, trajanjem praktičnega dela usposabljanja in merili praktičnega preverjanja usposobljenosti rokodelca, določi Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije in o njej da soglasje minister, pristojen za gospodarstvo (v nadaljnjem besedilu: minister).
- (4) Rokodelec se prijavi na usposabljanje iz prvega odstavka tega člena pri Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije, vendar največ trikrat za posamezno rokodelsko panogo.
- (5) Usposabljanje je uspešno opravljeno, ko rokodelec kot slušatelj opravi določeno število ur iz pedagoško-andragoških vsebin, opravi določeno število ur praktičnega dela usposabljanja in pridobi pozitivno oceno pri praktičnem preverjanju usposobljenosti.
- (6) Praktično preverjanje usposobljenosti rokodelca se izvede pred ocenjevalcem, ki poda pisno oceno o rokodelčevem obvladovanju rokodelske panoge po merilih, ki so za posamezno rokodelsko panogo določena v skladu s tretjim odstavkom tega člena. Ocenjevalca za posamezno rokodelsko panogo določi komisija iz 6. člena tega zakona.
- (7) Po uspešno opravljenem usposabljanju Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije najpozneje v dveh mesecih izda rokodelcu listino.
- (8) Usposabljanje ni uspešno opravljeno, če rokodelec kot slušatelj ne opravi določenega števila ur iz pedagoško-andragoških vsebin, ne opravi določenega števila ur praktičnega dela usposabljanja ali če ocenjevalec poda negativno oceno pri praktičnem preverjanju usposabljanja. Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije pisno obvesti rokodelca o negativni oceni in neuspešno opravljenem usposabljanju najpozneje v enem mesecu po koncu usposabljanja.
- (9) Ugovor na negativno oceno lahko poda rokodelec pri Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije najpozneje v osmih dneh od dneva prejetega obvestila iz prejšnjega odstavka. O ugovoru odloči komisija iz 6. člena tega zakona najpozneje v treh mesecih. Če komisija ugotovi, da je ugovor utemeljen, se lahko rokodelec ponovno udeleži praktičnega dela usposabljanja ter praktičnega preverjanja usposobljenosti v skladu s četrtnim odstavkom tega člena.

6. člen (komisija za naziv priznani rokodelec)

- (1) Listina iz 4. člena tega zakona se lahko pridobi na podlagi pozitivnega mnenja, ki ga v skladu s petim odstavkom tega člena izda komisija za ugotavljanje usposobljenosti rokodelca za pridobitev naziva priznani rokodelec (v nadaljnjem besedilu: komisija za naziv priznani rokodelec) ob upoštevanju naslednjih meril:
 - rokodelec je nosilec vpisa enote s področja rokodelstva v registru nesnovne kulturne dediščine v skladu z zakonom, ki ureja varovanje kulturne dediščine, ali ima že pridobljen

certifikat za predmet domače in umetnostne obrti na podlagi zakona, ki ureja obrt, ali ima pridobljen certifikat za rokodelski izdelek iz prvega odstavka 9. člena tega zakona, ali ima kakovosten opus rokodelskih izdelkov s pridobljenimi pravicami do uporabe kolektivnih blagovnih znamk, ali ima priznanja in nagrade s sejmov v Republiki Sloveniji ali v tujini, ali je upravičenec do uporabe geografske označbe, in

- rokodelec ima pridobljen certifikat o nacionalni poklicni kvalifikaciji v skladu z zakonom, ki ureja nacionalne poklicne kvalifikacije, ali ima dokazila o opravljenih usposabljanjih pri izvajalcih usposabljanj ali izobraževanj, ali z dosedanjim delom izkazano usposobljenost za samostojen prenos rokodelskih znanj določene rokodelske panoge, ali dokumentiran opis načina prenosa rokodelskih znanj določene rokodelske panoge, ki ga pripravi rokodelec.
- (2) Komisijo za naziv priznani rokodelec imenuje Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije. Sestavljajo jo štirje člani, ki so predstavniki Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije, Konzorcija rokodelskih centrov Slovenije, Zveze društev upokojencev Slovenije in Slovenskega etnografskega muzeja. Člani komisije so imenovani za pet let z možnostjo ponovnega imenovanja. Člani komisije na prvi seji izmed sebe izberejo predsednika.
 - (3) Komisija za naziv priznani rokodelec deluje pri Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije in se sestaja na seji vsaj vsake tri mesece.
 - (4) Rokodelec vloži vlogo za pridobitev listine na podlagi tega člena pri Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije.
 - (5) Če komisija za naziv priznani rokodelec ob upoštevanju meril iz prvega odstavka tega člena ugotovi, da je rokodelec usposobljen za pridobitev naziva priznani rokodelec, izda pisno pozitivno mnenje, na podlagi katerega Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije v dveh mesecih izda rokodelcu listino.
 - (6) Če komisija za naziv priznani rokodelec ob upoštevanju meril iz prvega odstavka tega člena ugotovi, da rokodelec ni usposobljen za pridobitev naziva priznani rokodelec, izda pisno negativno mnenje, o katerem Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije v enem mesecu obvesti rokodelca.
 - (7) Ugovor na negativno mnenje komisije za naziv priznani rokodelec lahko poda rokodelec pri Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije najpozneje v osmih dneh od dneva prejetega obvestila iz prejšnjega odstavka. O ugovoru odloči komisija za naziv priznani rokodelec najpozneje v treh mesecih. Če ugotovi, da je ugovor utemeljen, izda pisno pozitivno mnenje iz petega odstavka tega člena. Če ugotovi, da je ugovor neutemeljen, Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije rokodelca o tem pisno obvesti.

7. člen (javni register)

- (1) Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije z namenom zaščite potrošnika in zagotavljanja visoke ravni njegove ozaveščenosti vzpostavi javni register priznanih rokodelcev in ga objavi na svoji spletni strani.
- (2) Javni register priznanih rokodelcev vsebuje naslednje podatke: ime in priimek priznanega rokodelca, rokodelsko panogo, številko in datum izdaje listine iz 4. člena tega zakona.

8. člen (zaščita rokodelskih izdelkov)

- (1) Zaščita rokodelskih izdelkov se izvaja s certificiranjem rokodelskih izdelkov na podlagi tega zakona ali s pridobljenimi pravicami do uporabe kolektivnih blagovnih znamk.
- (2) Certificiran rokodelski izdelek je rokodelski izdelek, za katerega je izdan certifikat na podlagi 9. in 10. člena tega zakona, ki potrjuje, da gre za kakovostno izdelan rokodelski izdelek.

9. člen (certifikat)

- (1) Certifikat iz drugega odstavka prejšnjega člena izda Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije na podlagi pozitivnega mnenja ocenjevalne komisije za rokodelske izdelke iz 10. člena tega zakona.

Priloga certifikata in njegov sestavni del je mnenje ocenjevalne komisije za rokodelske izdelke o certificiranem rokodelskem izdelku.

- (2) Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije določi grafično podobo certifikata in logotip ter pravila za njegovo reprodukcijo in uporabo ter pravila za namestitev logotipa, sklica na certifikat in mnenja ocenjevalne komisije za rokodelske izdelke o certificiranem rokodelskem izdelku.

10. člen

(ocenjevalna komisija za rokodelske izdelke)

- (1) Ocenjevalno komisijo za rokodelske izdelke imenuje Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije. Sestavljajo jo štirje člani, ki so strokovnjaki s področja etnologije, kulturne antropologije, umetnostne zgodovine, industrijskega ali unikatnega oblikovanja. Dva člana sta strokovnjaka s področja etnologije ali kulturne antropologije, en član je strokovnjak s področja umetnostne zgodovine, en član pa strokovnjak s področja industrijskega ali unikatnega oblikovanja. Ocenjevalna komisija za rokodelske izdelke lahko v posameznem primeru povabi k sodelovanju strokovnjaka posamezne rokodelske panoge, ki poda neobvezujočo strokovno oceno. Člani so imenovani za pet let z možnostjo ponovnega imenovanja.
- (2) Ocenjevalna komisija za rokodelske izdelke deluje pri Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije in se sestaja vsaj vsaka dva meseca. Člani ocenjevalne komisije na prvi seji komisije izmed sebe izberejo predsednika.
- (3) Ocenjevalna komisija za rokodelske izdelke izda mnenje k rokodelskemu izdelku na podlagi meril in postopka za ocenjevanje posameznih rokodelskih izdelkov, ki jih podrobneje opredeli Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije in o njih da soglasje minister.
- (4) Rokodelec vloži vlogo za pridobitev certifikata na podlagi prejšnjega člena pri Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije in ji priloži svoj rokodelski izdelek, ki mora biti označen s poimenovanjem ali drugo oznako.
- (5) Če ocenjevalna komisija za rokodelske izdelke izda pozitivno mnenje o rokodelskem izdelku, Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije v dveh mesecih izda rokodelcu certifikat iz prejšnjega člena.
- (6) Če ocenjevalna komisija za rokodelske izdelke izda negativno mnenje o rokodelskem izdelku, o tem Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije v enem mesecu pisno obvesti rokodelca.
- (7) Ugovor na negativno mnenje o rokodelskem izdelku lahko poda rokodelec pri Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije najpozneje v osmih dneh od dneva prejetega obvestila iz prejšnjega odstavka. O ugovoru odloči ocenjevalna komisija za rokodelske izdelke najpozneje v dveh mesecih. Če ugotovi, da je ugovor utemeljen, izda pozitivno mnenje iz petega odstavka tega člena. Če ugotovi, da je ugovor neutemeljen, Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije rokodelca o tem pisno obvesti.

11. člen

(javna evidenca)

- (1) Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije z namenom, da se potrošniku omogoči dostop do podatkov, navedenih na certifikatu iz drugega odstavka, ter dostop do informacij o kakovosti certificiranega rokodelskega izdelka, vzpostavi javno evidenco certificiranih rokodelskih izdelkov in jo objavi na svoji spletni strani.
- (2) Javna evidenca vsebuje naslednje podatke: naziv certificiranega rokodelskega izdelka, sliko izdelka, številko in datum izdaje certifikata, pozitivno mnenje ocenjevalne komisije za rokodelske izdelke o certificiranem rokodelskem izdelku ter ime in priimek rokodelca, ki je izdelal certificiran rokodelski izdelek.

12. člen

(rokodelske panoge)

- (1) Rokodelska panoga je ožje poimenovanje posamezne vrste rokodelske dejavnosti, za katero je značilna določena vrsta rokodelskih znanj.

- (2) Seznam rokodelskih panog predpiše minister.
- (3) Opis posameznih rokodelskih panog objavi Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije na svojih spletnih straneh.

13. člen
(podporno okolje)

- (1) Podporno okolje rokodelstva predstavljajo vsi subjekti, ki delujejo na področju rokodelstva:
- fizične osebe (rokodelci, upokojenci rokodelci, samostojni podjetniki posamezniki, samozaposleni v kulturi na področju kulturne dediščine in ustvarjalnosti, nosilci dopolnilne dejavnosti na kmetiji, povezane z rokodelstvom, posamezniki, ki opravljajo osebno dopolnilno delo, povezano z rokodelstvom),
 - pravne osebe raznih pravnoorganizacijskih oblik (gospodarske družbe, javni ali zasebni zavodi, zadruga, društva, zbornice),
 - lokalne skupnosti in lokalne akcijske skupine.
- (2) Nosilci podpornega okolja rokodelstva so naslednji subjekti: ministrstvo, pristojno za gospodarstvo (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo), Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije, rokodelski centri, Konzorcij rokodelskih centrov Slovenije, Zveza društev upokojencev Slovenije in Slovenski etnografski muzej.

14. člen
(Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije)

- (1) S tem zakonom se podeli javno pooblastilo Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije za naloge:
1. izdajanja listine iz 4. člena tega zakona,
 2. izvajanja rokodelske sheme iz 5. člena tega zakona,
 3. imenovanja in delovanja komisije za naziv priznani rokodelec iz 6. člena tega zakona,
 4. vodenja javnega registra priznanih rokodelcev iz 7. člena tega zakona,
 5. izdajanja certifikata za rokodelske izdelke iz 9. člena tega zakona,
 6. imenovanja in delovanja ocenjevalne komisije za rokodelske izdelke iz 10. člena tega zakona,
 7. vodenja javne evidence certificiranih rokodelskih izdelkov iz 11. člena tega zakona.
- (2) Storitve izvajanja nalog javnega pooblastila iz prejšnjega odstavka Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije nudi vsem rokodelcem tako, da včlanitev v Obrtno-podjetniško zbornico Slovenije ni pogoj za dostop do teh storitev.
- (3) Sredstva za financiranje izvajanja nalog javnega pooblastila iz prvega odstavka tega člena se zagotavljajo v proračunu Republike Slovenije na podlagi programa dela za izvajanje javnih pooblastil na področju rokodelstva, ki ga Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije uskladi z ministrstvom. V programu dela za izvajanje javnih pooblastil se opredeli višina stroškov dela in materiala v zvezi s postopki izvajanja nalog javnega pooblastila in višina nadomestil za opravljeno delo, povračil stroškov in drugih izdatkov članov komisije za naziv priznani rokodelec iz 6. člena tega zakona in članov ocenjevalne komisije za rokodelske izdelke iz 10. člena tega zakona.
- (4) Financiranje izvajanja javnega pooblastila iz prvega odstavka tega člena se zagotavlja po opravljenih storitvah na podlagi sklenjene pogodbe med Obrtno-podjetniško zbornico Slovenije in ministrstvom za enako obdobje, kot je pripravljen program dela za izvajanje javnih pooblastil na področju rokodelstva. Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije rokodelcem ne zaračunava stroškov za pridobitev naziva priznani rokodelec na podlagi 4. člena tega zakona in za pridobitev certifikata za rokodelske izdelke na podlagi 9. člena tega zakona.

15. člen
(rokodelski centri)

- (1) Za rokodelski center na podlagi tega zakona se šteje tisti rokodelski center, ki je stranka sklenjene pogodbe o medsebojnih razmerjih s Konzorcijem rokodelskih centrov Slovenije in izpolnjuje naslednje pogoje:
1. je pravna oseba s sedežem na območju Republike Slovenije,
 2. ima najmanj pet let registrirano dejavnost, ki omogoča izvajanje dejavnosti iz drugega odstavka tega člena,
 3. ima lastne prostore ali razpolaga s prostori za izvajanje dejavnosti iz drugega odstavka tega člena,
 4. ima najmanj dva zaposlena,
 5. sodeluje z najmanj desetimi rokodelci ali z najmanj petimi rokodelci, ki imajo pridobljen naziv priznani rokodelec v skladu s tem zakonom,
 6. omogoča vključenost vsakemu rokodelcu, ki za to izkaže interes,
 7. ima v obdobju preteklih treh let izvedene vsaj tri samostojne projekte na področju rokodelstva v posameznem letu,
 8. ima sprejet dvoletni program dela, v katerem so načrtovane in podrobno opredeljene dejavnosti iz drugega odstavka tega člena ter naloge vodenja, ki jih izvaja programski vodja v skladu s tretjim odstavkom tega člena.
- (2) Dejavnosti rokodelskih centrov so usmerjene v uresničevanje ciljev in namena tega zakona, tako da:
- povezujejo rokodelce na regionalni in lokalni ravni,
 - sodelujejo z lokalnimi skupnostmi,
 - spremljajo in obravnavajo problematiko rokodelstva, oblikujejo stališča in predloge, s katerimi se podpira in uresničuje ohranjanje in razvoj rokodelstva,
 - izvajajo programske in projektne dejavnosti rokodelskih centrov in skrbijo za njihov razvoj,
 - organizirajo podpirne storitve za rokodelce,
 - organizirajo ali sodelujejo na razstavah, predstavitev, sejmi, turističnih, kulturnih, promocijskih in drugih prireditvah, programih in projektih na regionalni in lokalni ravni,
 - sodelujejo v mednarodnih projektih s področja rokodelstva,
 - pomagajo in svetujejo rokodelcem pri podjetniškem organiziranju,
 - spodbujajo medgeneracijsko povezovanje, vseživljenjsko učenje, ustvarjalnost in razvoj rokodelskih panog,
 - evidentirajo in dokumentirajo zadeve s področja rokodelstva,
 - spodbujajo prenos rokodelskih znanj, sodelujejo z vzgojno-izobraževalnimi zavodi ter drugimi izvajalci izobraževanj in usposabljanj,
 - sodelujejo pri izvajanju rokodelske sheme z Obrtno-podjetniško zbornico Slovenije, Konzorcijem rokodelskih centrov Slovenije, Zvezo društev upokoјencev Slovenije in drugimi subjekti podpornega okolja rokodelstva,
 - Konzorciju rokodelskih centrov Slovenije predlagajo svojega predstavnika za člana komisije za naziv priznani rokodelec iz 6. člena tega zakona,
 - se povezujejo in sodelujejo z nosilci podpornega okolja iz drugega odstavka 13. člena tega zakona,
 - izvajajo ukrepe za ohranjanje in razvoj rokodelstva iz 18. člena tega zakona.
- (3) Rokodelski center, ki izpolnjuje pogoje iz prvega odstavka tega člena, lahko imenuje programskega vodjo za področje rokodelstva, ki vodi programske in projektne dejavnosti, opredeljene v prejšnjem odstavku tega člena.
- (4) Sredstva za vodenje programskih in projektnih dejavnosti, ki jih izvaja programski vodja, se zagotavljajo po opravljenih storitvah v proračunu Republike Slovenije na podlagi sklenjene pogodbe med posameznim rokodelskim centrom in ministrstvom, za obdobje dveh let z možnostjo podaljšanja. Obseg sredstev za vodenje programskih in projektnih dejavnosti v posameznem mesecu ne sme presegati višine povprečne mesečne bruto plače v Sloveniji za predhodno leto na dan sklenitve pogodbe.
- (5) Rokodelski center pri zaračunavanju storitev na trgu odšteje strošek za vodenje programskih in projektnih dejavnosti, ki se povrne iz proračuna Republike Slovenije na podlagi pogodbe o financiranju iz prejšnjega odstavka.

16. člen
(Konzorcij rokodelskih centrov Slovenije)

- (1) Konzorcij rokodelskih centrov Slovenije je oblika povezovanja rokodelskih centrov na podlagi sklenjene pogodbe o medsebojnih razmerjih.
- (2) Rokodelski center, ki upravlja Konzorcij rokodelskih centrov Slovenije, mora izpolnjevati pogoje iz prvega odstavka prejšnjega člena.
- (3) Dejavnosti rokodelskega centra, ki upravlja Konzorcij rokodelskih centrov Slovenije, so usmerjene v dejavnosti samostojnega rokodelskega centra, kot so določene v drugem odstavku prejšnjega člena, in v dejavnosti, ki povezujejo rokodelske centre, ki so vanj vključeni, tako da:
 - predstavlja in zastopa skupne interese v imenu vseh rokodelskih centrov,
 - povezuje programske in projektne dejavnosti med rokodelskimi centri,
 - koordinira rokodelske centre pri izvedbi rokodelske sheme z Obrtno-podjetniško zbornico Slovenije,
 - vodi postopek za določitev predstavnika Konzorcija rokodelskih centrov Slovenije za člana komisije za naziv priznani rokodelec iz 6. člena tega zakona,
 - koordinira rokodelske centre pri izvedbi sklepanja pogodb iz četrtega odstavka prejšnjega člena,
 - obvešča rokodelske centre o neposrednih pozivih ministrstva za dodeljevanje finančnih razvojnih spodbud na podlagi drugega odstavka 19. člena tega zakona.
- (4) Medsebojna razmerja med rokodelskimi centri, pravice in obveznosti rokodelskih centrov, razmerja do tretjih oseb, način določitve rokodelskega centra, ki upravlja Konzorcij rokodelskih centrov Slovenije, njegove pravice in obveznosti ter dejavnosti Konzorcija rokodelskih centrov Slovenije, se podrobneje uredijo s pogodbo o medsebojnih razmerjih.
- (5) Konzorcij rokodelskih centrov Slovenije lahko imenuje koordinatorja programskih vodij, ki vodi programske in projektne dejavnosti iz drugega odstavka prejšnjega člena in hkrati koordinira dejavnosti iz tretjega odstavka tega člena.
- (6) Sredstva za vodenje in koordiniranje programskih in projektnih dejavnosti, ki jih izvaja koordinatorski vodij, se zagotavljajo po opravljenih storitvah v proračunu Republike Slovenije na podlagi sklenjene pogodbe med rokodelskim centrom, ki upravlja Konzorcij rokodelskih centrov Slovenije, in ministrstvom za obdobje dveh let z možnostjo podaljšanja. Obseg sredstev za vodenje in koordiniranje programskih in projektnih dejavnosti v posameznem mesecu ne sme presegati višine povprečne mesečne bruto plače v Sloveniji za predhodno leto na dan sklenitve pogodbe.
- (7) Konzorcij rokodelskih centrov Slovenije pri zaračunavanju storitev na trgu odšteje strošek za vodenje in koordiniranje programskih in projektnih dejavnosti, ki se povrne iz proračuna Republike Slovenije na podlagi pogodbe iz prejšnjega odstavka.

17. člen
(Zveza društev upokojencev Slovenije)

- (1) Dejavnosti Zveze društev upokojencev Slovenije so usmerjene v uresničevanje ciljev in namena tega zakona, tako da:
 - povezuje rokodelce iz različnih društev upokojencev,
 - omogoči vključenost vsakemu upokojencu rokodelcu, ki za to izkaže interes,
 - koordinira rokodelce pri organizaciji ali sodelovanju na razstavah, predstavitev, sejnih, turističnih, promocijskih in drugih prireditvah, programih in projektih,
 - spodbuja razvoj rokodelskih panog in prenos rokodelskih znanj, sodeluje z vzgojno-izobraževalnimi zavodi ter drugimi izvajalci izobraževanj in usposabljanj,
 - sodeluje pri izvajanju rokodelske sheme z Obrtno-podjetniško zbornico Slovenije, rokodelskimi centri, Konzorcijem rokodelskih centrov Slovenije in drugimi subjekti podpornega okolja rokodelstva,

- predlaga svojega predstavnika za člana komisije za naziv priznani rokodelec iz 6. člena tega zakona,
 - se povezuje in sodeluje z nosilci podpornega okolja iz drugega odstavka 13. člena tega zakona,
 - izvaja ukrepe za ohranjanje in razvoj rokodelstva iz 18. člena tega zakona.
- (2) Zveza društev upokojencev Slovenije lahko imenuje koordinatorja za področje rokodelstva, ki koordinira programske in projektne dejavnosti, opredeljene v prejšnjem odstavku.
- (3) Sredstva za koordiniranje programskih in projektnih dejavnosti, ki jih izvaja koordinator za področje rokodelstva, se zagotavljajo po opravljenih storitvah v proračunu Republike Slovenije na podlagi sklenjene pogodbe med Zvezo društev upokojencev Slovenije in ministrstvom za obdobje dveh let z možnostjo podaljšanja. Obseg sredstev za koordiniranje programskih in projektnih dejavnosti v posameznem mesecu ne sme presegati višine povprečne mesečne bruto plače v Sloveniji za predhodno leto na dan sklenitve pogodbe.
- (4) Zveza društev upokojencev Slovenije pri zaračunavanju storitev na trgu odšteje strošek za vodenje programskih in projektnih dejavnosti, ki se povrne iz proračuna Republike Slovenije na podlagi pogodbe iz prejšnjega odstavka.

18. člen

(program in ukrepi za ohranjanje in razvoj rokodelstva)

- (1) Ukrepi za ohranjanje in razvoj rokodelstva so vsebinske rešitve, dejavnosti ali finančne razvojne spodbude, s katerimi se podpira in uresničuje:
- celostno ohranjanje in razvoj rokodelstva na nacionalni, regionalni in lokalni ravni,
 - zaščita rokodelskih izdelkov,
 - prenos rokodelskih znanj,
 - povezovanje rokodelcev in nosilcev podpornega okolja rokodelstva,
 - ohranjanje tradicionalnega rokodelstva, varovanje nesnovne kulturne dediščine, njeno evidentiranje in dokumentiranje ter povezovanje z varstvom nepremične in premične kulturne dediščine,
 - razvoj sodobnega rokodelstva ter spodbujanje umetniškega in oblikovalskega ustvarjanja,
 - skrb za ohranjanje rokodelske dediščine in njene prepoznavnosti ter spodbujanje raznih oblik promocije in ponudbe certificiranih rokodelskih izdelkov, rokodelskih panog in rokodelcev, predvsem priznanih rokodelcev,
 - spodbujanje razvoja rokodelskih panog in podjetništva na področju rokodelstva,
 - spodbujanje rokodelstva na področju turizma in turistične ponudbe,
 - spodbujanje zaposlovanja na področju rokodelstva,
 - medgeneracijsko povezovanje in vseživljenjsko učenje na področju rokodelstva.
- (2) Ukrepi za ohranjanje in razvoj rokodelstva se določijo s programom za ohranjanje in razvoj rokodelstva, ki ga sprejme minister, za obdobje dveh let.
- (3) Program za ohranjanje in razvoj rokodelstva pripravi ministrstvo v sodelovanju z drugimi ministrstvi in po predhodnem posvetovanju z nosilci podpornega okolja rokodelstva iz drugega odstavka 13. člena tega zakona.
- (4) V programu za ohranjanje in razvoj rokodelstva se za posamezni ukrep določijo:
- cilji,
 - vsebina,
 - način izvajanja,
 - nosilci podpornega okolja rokodelstva iz drugega odstavka 13. člena, ki izvajajo ukrepe,
 - subjekti podpornega okolja rokodelstva iz 13. člena tega zakona, ki jim je ukrep namenjen,
 - obdobje izvajanja,
 - viri in obseg sredstev za financiranje ukrepa, ki je finančna razvojna spodbuda, ter opredelitev, ali ukrep predstavlja državno pomoč,
 - merila za ocenjevanje doseganja ciljev ukrepa,

- način poročanja.

19. člen
(postopki financiranja ukrepov)

- (1) Ukrepom za ohranjanje in razvoj rokodelstva, ki so finančne razvojne spodbude v višini največ 10.000 EUR za posameznega prejemnika, namenjene subjektom iz prve alineje prvega odstavka 13. člena tega zakona in katerih predmet je dodeljevanje sredstev za projekte, ki jim je mogoče vnaprej določiti:
- pogoje, ki jih morajo izpolnjevati projekti,
 - pogoje, ki jih morajo izpolnjevati prijavitelji, in
 - merila za določitev višine sredstev upravičencem,
- se sredstva dodeljujejo na podlagi javnega poziva po vrstnem redu prispetja popolnih vlog do porabe sredstev. Za izvedbo postopka se uporabljajo četrti do deveti odstavek tega člena, ki urejajo javni poziv.
- (2) Ukrepom za ohranjanje in razvoj rokodelstva, ki so finančne razvojne spodbude, namenjene rokodelskim centrom, ki izpolnjujejo pogoje iz prvega odstavka 15. člena tega zakona, Zvezi društev upokojencev Slovenije in Slovenskemu etnografskemu muzeju ter katerih predmet je dodeljevanje sredstev za projekte, ki jim je mogoče vnaprej določiti:
- pogoje, ki jih morajo izpolnjevati projekti, in
 - merila za določitev višine sredstev upravičencem,
- se sredstva dodeljujejo na podlagi neposrednega poziva po vrstnem redu prispetja popolnih vlog do porabe sredstev. Za izvedbo postopka neposrednega poziva se uporabljajo peti do deveti odstavek tega člena. Ministrstvo za oddajo vlog neposredno pozove rokodelske centre iz prvega odstavka 15. člena tega zakona, Zvezo društev upokojencev Slovenije in Slovenski etnografski muzej.
- (3) Ukrepom za ohranjanje in razvoj rokodelstva, ki so finančne razvojne spodbude, namenjene subjektom iz 13. člena tega zakona, ki so fizične ali pravne osebe s sedežem na območju Republike Slovenije, in katerih predmet je dodeljevanje sredstev za projekte, ki jim je mogoče vnaprej določiti le merila za ocenjevanje in vrednotenje projektov prijaviteljev, se sredstva dodeljujejo na podlagi javnega razpisa. Za izvedbo postopka javnega razpisa se uporabljajo določbe zakona, ki urejajo postopek javnega razpisa za dodeljevanje sredstev, namenjenih oblikovanju podpornega okolja za podjetništvo.
- (4) Minister ali od njega pooblaščen oseba sprejme sklep o začetku postopka javnega poziva za dodelitev sredstev za projekte v okviru posameznega ukrepa za ohranjanje in razvoj rokodelstva, določi datum objave javnega poziva, besedilo javnega poziva in tričlansko komisijo za odpiranje vlog, prispelih na javni poziv (v nadaljnjem besedilu: komisija za postopek poziva). Postopek se uvede z objavo javnega poziva v Uradnem listu Republike Slovenije. Besedilo javnega poziva mora vsebovati najmanj:
- področje in cilje poziva,
 - vrsto projektov, ki so predmet poziva,
 - pogoje, ki jih morajo izpolnjevati projekti,
 - pogoje, ki jih morajo izpolnjevati prijavitelji,
 - okvirno vrednost razpoložljivih sredstev, namenjenih za predmet poziva,
 - določitev višine sredstev upravičencem,
 - vrsto, obliko in način financiranja upravičenih stroškov,
 - shemo državne ali *de minimis* pomoči, skladnost s pravili državnih pomoči,
 - obdobje, v katerem morajo biti porabljena dodeljena sredstva,
 - rok za oddajo vlog na poziv,
 - način oddaje in vsebina vlog,
 - navedbo elektronskega naslova za dajanje informacij v zvezi s pozivom,
 - informacijo o morebitni dokumentaciji, ki je vlagateljem na razpolago,
 - druge podatke, če so potrebni glede na vrsto projekta, ki je predmet poziva.
- (5) Na vsaki vlogi, prispeli na javni poziv, uradna oseba v vložišču ministrstva, ki sprejema vloge, jasno označi datum in uro vložitve vloge. Po poteku roka za oddajo vlog komisija za postopek poziva odpre vse vloge po vrstnem redu prispetja. Za vsako vlogo ugotovi, ali je pravočasna, ali je popolna in ali jo je podala upravičena oseba. Če je vloga formalno nepopolna, komisija za postopek poziva pozove upravičeno osebo, da jo dopolni najpozneje v petih dneh, vrstni red te vloge se določi z

dnem, ko je vloga popolna. Če prijavitelj za isti projekt na javni poziv pošlje več vlog, se obravnava prva vloga, preostale pa se zavržejo, razen če jih je mogoče obravnavati kot dopolnitve ali spremembe prve vloge v roku za oddajo vlog.

- (6) Komisija za postopek poziva najpozneje v 60 dneh pripravi poročilo o:
- vseh vlogah, prispelih na javni poziv, ki vsebuje podatke o odpiranju, dopolnjevanju in zavrženju vlog,
 - neustreznih vlogah, ki se lahko zavržejo, ker ne izpolnjujejo pogojev in zahtev javnega poziva,
 - ustreznih vlogah, razvrščenih po prednostnem redu, ki se lahko odobrijo, ker izpolnjujejo pogoje in zahteve javnega poziva, ki vsebuje podatke o prijavitelju, vlogi, vsebini projekta in predlogu o višini dodelitve sredstev.
- (7) Minister ali od njega pooblaščen osebna na podlagi poročila komisije za postopek poziva najpozneje v 15 dneh:
- s sklepom zavrže vlogo, ki ni pravočasna ali je ni vložila upravičena oseba, ali nepopolno vlogo, ki ni bila dopolnjena v zahtevanem roku, ali vlogo, ki se ne šteje kot prva,
 - o vsaki neustrezni vlogi, prispeli na javni poziv, izda sklep, s katerim odloči o zavrnitvi dodelitve sredstev za projekt,
 - o vsaki ustrezni vlogi, prispeli na javni poziv, izda sklep, s katerim odloči o odobritvi dodelitve sredstev za projekt in višini dodeljenih sredstev.
- (8) Sklep o odobritvi dodelitve sredstev za projekt je podlaga za sklenitev pogodbe z upravičencem.
- (9) Minister ali od njega pooblaščen osebna lahko do izdaje sklepa iz prejšnjega odstavka ustavi postopek javnega poziva, tako da sprejme sklep o ustavitvi postopka in ga objavi. Odločitev mora biti utemeljena in jo komisija za postopek poziva sporoči upravičnim osebam. Zoper sklep o ustavitvi postopka javnega poziva ni pritožbe.
- (10) Sredstva za izvajanje ukrepov za ohranjanje in razvoj rokodelstva se zagotavljajo v proračunu Republike Slovenije in iz drugih domačih in evropskih virov tako, kot je določeno z zakoni in drugimi predpisi.
- (11) Ministrstvo pred dodelitvijo sredstev na podlagi tega člena pripravi vsebine državne pomoči za izvedbo postopka priglasitve Evropski komisiji ali izvede postopek za pridobitev mnenja o skladnosti dodeljevanja sredstev s pravili na področju državnih pomoči, ki pomenijo skupinsko izjemo, ali po pravilu *de minimis* po postopkih, kot jih določa zakon, ki ureja spremljanje državnih pomoči.

20. člen (nadzor)

Nadzor nad izvajanjem nalog Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije pri izvrševanju javnih pooblastil na podlagi tega zakona opravlja pristojno ministrstvo.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

21. člen (prehodne določbe za izvajanje nalog Obrtnega zakona)

- (1) Izdani certifikati iz prvega odstavka 15. člena Obrtnega zakona (Uradni list RS, št. 40/04 – uradno prečiščeno besedilo, 117/06 – ZdavP-2, 102/07, 30/13 in 36/13 – popr.) ostanejo v veljavi in se uporabljajo tudi po uveljavitvi tega zakona.
- (2) Izdani certifikati iz prejšnjega odstavka tega člena se štejejo kot certifikati, izdani na podlagi 9. člena tega zakona.
- (3) Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije po uradni dolžnosti vpiše izdane certifikate iz prejšnjega odstavka v javno evidenco certificiranih rokodelskih izdelkov iz 11. člena tega zakona v dveh mesecih od začetka uporabe tega zakona.

- (4) Postopki za izdajo certifikata iz prvega odstavka 15. člena Obrtnega zakona (Uradni list RS, št. 40/04 – uradno prečiščeno besedilo, 117/06 – ZdavP-2, 102/07, 30/13 in 36/13 – popr.) se dokončajo v skladu z dosedanjimi predpisi.

22. člen

(prehodne določbe za izvajanje nalog Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije)

- (1) Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije določi vsebino rokodelske sheme iz tretjega odstavka 5. člena tega zakona v štirih mesecih od uveljavitve tega zakona.
- (2) Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije opredeli merila in postopek za ocenjevanje posameznih rokodelskih izdelkov iz tretjega odstavka 10. člena tega zakona v štirih mesecih od uveljavitve tega zakona.
- (3) Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije objavi opis posameznih rokodelskih panog iz tretjega odstavka 12. člena tega zakona na svojih spletnih straneh v štirih mesecih od uveljavitve tega zakona.

23. člen

(podzakonski predpis)

Podzakonski predpis iz drugega odstavka 12. člena tega zakona izda minister v štirih mesecih od uveljavitve tega zakona.

24. člen

(uskladitev statuta Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije)

Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije uskladi statut z določbami tega zakona v šestih mesecih od uveljavitve tega zakona.

25. člen

(uskladitev Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno)

V Zakonu o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Uradni list RS, št. 32/14, 47/15 – ZZSDT, 43/19 in 121/21 – ZJN-3B) se v 12. členu v tretjem odstavku besedilo »izdelke domače in umetnostne obrti v skladu z zakonom, ki ureja obrtno dejavnost« nadomesti z besedilom »rokodelske izdelke v skladu z zakonom, ki ureja ohranjanje in razvoj rokodelstva«.

26. člen

(uskladitev Zakona o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti)

V Zakonu o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti (Uradni list RS, št. 11/18 in 79/18) se v 62. členu v tretjem odstavku besedilo »dejavnosti domače in umetnostne obrti« nadomesti z besedilom »rokodelstvu«.

27. člen

(uskladitev Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju)

V Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 48/22 – uradno prečiščeno besedilo) se v 20. členu v tretjem odstavku v osmi alineji besedilo »dejavnost domače in umetnostne obrti« nadomesti z besedilom »rokodelstvo«.

28. člen

(prenehanje veljavnosti določb Obrtnega zakona)

- (1) V Obrtnem zakonu (Uradni list RS, št. 40/04 – uradno prečiščeno besedilo, 117/06 – ZdavP-2, 102/07, 30/13 in 36/13 – popr.):
 - v 1. členu preneha veljati besedilo »domačo in umetnostno obrt,« in
 - v prvem odstavku 31. člena preneha veljati besedilo »ali domačo in umetnostno obrt«.

(2) V Obrtnem zakonu (Uradni list RS, št. 40/04 – uradno prečiščeno besedilo, 117/06 – ZdavP-2, 102/07, 30/13 in 36/13 – popr.) preneha veljati 15. člen.

29. člen
(začetek veljavnosti in uporabe)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne šest mesecev po njegovi uveljavitvi.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu

Zakon ureja ohranjanje in razvoj rokodelskih znanj, spretnosti in veščin ter varovanje nesnovne kulturne dediščine. Ohranjanje in razvoj rokodelstva se uresničuje s prenosom rokodelskih znanj, podeljevanjem naziva priznani rokodelec, certificiranjem rokodelskih izdelkov, poimenovanjem rokodelskih panog, dejavnostmi in povezovanjem nosilcev podpornega okolja ter izvajanjem ukrepov za ohranjanje in razvoj rokodelstva.

K 2. členu

Predlog zakona opredeljuje pomen tistih izrazov, ki so glede na vsebino zakona osnovni in bistveni za razumevanje besedila.

Rokodelstvo je opredeljeno kot uporaba različnih tradicionalnih znanj, spretnosti in veščin za pretežno ročno izdelovanje, tudi za sodobno umetniško in oblikovalsko ustvarjanje rokodelskih izdelkov. Poleg ročnega izdelovanja rokodelskih izdelkov, rokodelstvo vključuje tudi popravljanje rokodelskih izdelkov ter kombinacijo storitve in izdelka, kar je značilno za rokodelske panoge, pri katerih gre za prenavo in posege v nepremično kulturno dediščino (to so npr. apneničarstvo, krovstvo, kleparstvo, slamokrovstvo, škrljarstvo in skodlarstvo).

Rokodelec oziroma rokodelka je oseba, ki je nosilec rokodelskih znanj, spretnosti in veščin. Znanje je celota znanih podatkov z določenega področja rokodelstva, ki si jih kdo vtisne v zavest z učenjem. Pri spretnostih gre za obvladovanje znanj (npr. pri rokodelskem delu so potrebne ročne spretnosti), pri veščinah gre za lastnost rokodelca (npr. pisanje in risanje sta veščini pri določenem rokodelskem ustvarjanju).

Vsak izdelek še ni rokodelski izdelek, zato predlog zakona natančneje opredeljuje rokodelski izdelek kot predmet uporabne ali okrasne vrednosti, ki ga je izdelal rokodelec s pretežno ročnim delom, z uporabo tradicionalnih ali sodobnih orodij ter z rokodelskim znanjem, spretnostmi in veščinami. Predlog zakona v nadaljnjih določbah opredeljuje le certificiranje izdelkov, ki so rokodelski in ne certificiranja vseh izdelkov na splošno.

Prenos rokodelskega znanja je opredeljen kot prenos rokodelskih znanj, spretnosti in veščin na eno ali več oseb v obliki formalnega izobraževanja ali formalnega ali neformalnega usposabljanja, pri čemer predlog zakona kot eno izmed novih oblik usposabljanja uvaja usposabljanje v obliki rokodelske sheme. Z uspešno opravljenim usposabljanjem v obliki rokodelske sheme rokodelec lahko pridobi naziv priznani rokodelec. V nadaljevanju zakona se poimenovanje za prenos znanja, spretnosti in veščine uporablja skrajšana oblika, tj. prenos znanja.

K 3. členu

Naziv priznani rokodelec se izkazuje z listino, ki potrjuje, da rokodelec obvlada določeno rokodelsko panogo in da je usposobljen za prenos rokodelskega znanja.

Pri nazivu priznani rokodelec gre za besedno zvezo, ki ni enaka nazivu obrtni mojster v zvezi z opravljanjem obrtnih dejavnosti po zakonu, ki ureja obrt. Pogoji za pridobitev naziva priznani rokodelec so vezani izključno na pogoje predloga zakona, medtem ko so pogoji za pridobitev naziva obrtni mojster vezani na pogoje zakona, ki ureja obrt.

K 4. členu

Listino priznani rokodelec lahko rokodelec pridobi na dva načina, na podlagi uspešno opravljenega usposabljanja v obliki rokodelske sheme ali pa na podlagi pozitivnega mnenja komisije za ugotavljanje usposobljenosti rokodelca za pridobitev naziva priznani rokodelec. V nadaljevanju zakona se uporablja skrajšano poimenovanje naziva te komisije, in sicer komisija za naziv priznani rokodelec.

Listino priznani rokodelec izda Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije, na njej se navedejo besedilo »priznani rokodelec«, ime in priimek priznanega rokodelca, številka in datum izdaje listine ter izdajatelj.

Listina priznani rokodelec pridobljena na podlagi uspešno opravljenega usposabljanja v obliki rokodelske sheme vsebuje priložo, ki je njen sestavni del, in v kateri se navedejo rokodelska panoga, vsebina in izvajalci rokodelske sheme, število ur trajanja pedagoško-andragoških vsebin, število ur izvajanja praktičnega dela usposabljanja, rokodelski izdelek rokodelca, ki je bil izdelan med praktičnim

preverjanjem usposobljenosti priznanega rokodelca ter pridobljena rokodelska znanja, spretnosti in veščine.

Listina priznani rokodelec pridobljena na podlagi pozitivnega mnenja komisije za pridobitev naziva priznani rokodelec pa vsebuje prilogo, ki je njen sestavni del, in v kateri se navedejo rokodelska panoga, dokazila o izpolnjevanju meril za izdajo pozitivnega mnenja ter pozitivno mnenje komisije za naziv priznani rokodelec.

Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije določi grafično podobo listine in logotip.

K 5. členu

Predlog zakona določa, da je rokodelska shema oblika usposabljanja za pridobitev naziva priznani rokodelec in je sestavljena iz pedagoško-andragoških vsebin, praktičnega dela usposabljanja po posameznih rokodelskih panogah in praktičnega preverjanja usposobljenosti rokodelca. Rokodelsko shemo izvaja Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije v sodelovanju z rokodelskimi centri, Konzorcijem rokodelskih centrov Slovenije, Zvezo društev upokojencev Slovenije ali drugimi subjekti podpornega okolja rokodelstva (npr. visokošolskimi zavodi).

Vsebino rokodelske sheme po posameznih rokodelskih panogah, vključno s trajanjem usposabljanja iz pedagoško-andragoških vsebin, trajanjem praktičnega dela usposabljanja ter merili praktičnega preverjanja usposobljenosti rokodelca, določi Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije in o njej da soglasje minister, pristojen za gospodarstvo. V vsebini rokodelske sheme po posameznih rokodelskih panogah se smiselno definirajo merila preverjanja usposobljenosti rokodelca (tudi izločilna merila) ter sistem ocenjevanja (npr. s točkovanjem).

Namen usposabljanja v obliki rokodelske sheme je, da se rokodelska znanja v čim večji meri ohranjajo, hkrati pa da se tistemu rokodelcu, ki obvlada določeno rokodelsko panogo in je usposobljen za prenos rokodelskega znanja, omogoči, da pridobi naziv priznani rokodelec. Namen usposabljanja je spodbuditi in omogočiti bolj kakovosten prenos rokodelskih znanj, spretnosti in veščin, saj usposabljanje (brezplačno za rokodelce) izvaja Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije v sodelovanju z rokodelskimi centri, Konzorcijem rokodelskih centrov Slovenije, Zvezo društev upokojencev Slovenije in drugimi subjekti podpornega okolja. Glede na to, da so v večini rokodelskih panog osebe, ki so nosilci rokodelskih znanj, spretnosti in veščin predvsem starejše osebe, je z izvedbo prenosa znanj na način usposabljanja (in ne v obliki izobraževanja) omogočeno, da se te osebe lahko vključuje v proces.

Usposabljanje v obliki rokodelske sheme je za rokodelce prostovoljno in brezplačno. Z usposabljanjem oziroma s pogoji za pridobitev naziva, ki so določeni s predlogom zakona, se ne posega v pogoje za priznavanje poklicnih kvalifikacij in v pogoje, ki omejujejo dostop do reguliranega poklica ali njegovo opravljanje, ki so določeni s področno zakonodajo. Pogoji za pridobitev naziva priznani rokodelec skladno s predlogom zakona ne predstavljajo regulacijo poklica, temveč regulacijo naziva. Priznani rokodelec je generični pojem in ne poklic.

Rokodelec se prijavi za udeležbo na usposabljanju v obliki rokodelske sheme pri Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije. Usposabljanje je uspešno opravljeno, ko rokodelec kot slušatelj opravi določeno število ur iz pedagoško-andragoških vsebin, izvede določeno število ur praktičnega dela usposabljanja in pridobi pozitivno oceno pri preverjanju usposobljenosti (tj. pri izdelavi rokodelskega izdelka).

Praktično preverjanje usposobljenosti se izvede pred ocenjevalcem, ki poda pisno oceno o rokodelčevem obvladovanju rokodelske panoge po merilih, ki so za posamezno rokodelsko panogo določena v rokodelski shemi. Ocenjevalca za posamezno rokodelsko panogo določi komisija za naziv priznani rokodelec.

Po uspešno opravljenem usposabljanju Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije najpozneje v dveh mesecih izda rokodelcu listino priznani rokodelec. Usposabljanje ni uspešno opravljeno, če ocenjevalec poda negativno oceno pri praktičnem preverjanju usposobljenosti rokodelca. Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije pisno obvesti rokodelca o negativni oceni in neuspešno opravljenem usposabljanju najkasneje v enem mesecu po koncu usposabljanja.

Ugovor na negativno oceno lahko poda rokodelec najpozneje v osmih dneh od dneva prejetja obvestila o neuspešno opravljenem usposabljanju, ki ga prejme od Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije. O ugovoru odloči komisija za naziv priznani rokodelec najpozneje v treh mesecih. Če ugotovi, da je ugovor

utemeljen, se lahko rokodelec ponovno udeleži usposabljanja iz praktičnega dela usposabljanja in praktičnega preverjanja usposobljenosti, vendar največ trikrat.

Predlog zakona določa posebne procesne določbe za izdajo listine priznani rokodelec, v vseh vprašanjih, ki niso urejena s predlogom zakona, se subsidiarno uporablja zakon, ki določa splošni upravni postopek.

K 6. členu

Druga izmed možnosti za pridobitev listine priznani rokodelec, je po postopku, da komisija oceni rokodelčevo usposobljenost ob upoštevanju meril, ki jih določa predlog zakona. V tem primeru se listina izda na podlagi pozitivnega mnenja komisije za naziv priznani rokodelec, ki jo imenuje Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije. Komisija oceni usposobljenost rokodelca ob upoštevanju meril, ki jih določa predlog zakona, in sicer:

- da je rokodelec nosilec vpisa enote s področja rokodelstva v registru nesnovne kulturne dediščine v skladu z Zakonom o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12, 111/13, 32/16 in 21/18 – ZNOrg), ali ima že pridobljen certifikat za predmet domače ali umetnostne obrti na podlagi 15. člena Obrtnega zakona (Uradni list RS, št. 40/04 – uradno prečiščeno besedilo, 117/06 – ZdavP-2, 102/07, 30/13 in 36/13-popr.), ali ima pridobljen certifikat za rokodelski izdelek iz prvega odstavka 9. člena predloga zakona, ali ima kakovosten opus rokodelskih izdelkov s pridobljenimi pravicami do uporabe kolektivnih blagovnih znamk ali ima priznanja in nagrade s sejmov v Republiki Sloveniji ali tujini, ali je upravičenec do uporabe geografske označbe, in
- da ima rokodelec pridobljen certifikat o nacionalni poklicni kvalifikaciji v skladu z zakonom, ki ureja nacionalne poklicne kvalifikacije, ali dokazila o opravljenih usposabljanjih pri izvajalcih usposabljanj ali izobraževanj, ali z dosedanjim delom izkazano usposobljenost za samostojen prenos rokodelskih znanj določene rokodelske panoge, ali dokumentiran opis načina prenosa rokodelskih znanj določene rokodelske panoge, ki ga pripravi rokodelec sam.

Komisijo za naziv priznani rokodelec imenuje Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije. Sestavljajo jo štirje člani, ki so predstavniki Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije, Konzorcija rokodelskih centrov Slovenije, Zveze društev upokojencev Slovenije in Slovenskega etnografskega muzeja. Člani komisije na svoji prvi seji komisije izmed sebe izberejo predsednika. Komisija deluje pri Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije in se sestaja na seji vsaj vsake tri mesece. Člani komisije so imenovani za pet let z možnostjo ponovnega imenovanja.

Rokodelec vloži vlogo za pridobitev listine priznani rokodelec po postopku iz tega člena pri Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije. Komisija za naziv priznani rokodelec ugotavlja izpolnjevanje meril, ki so določena s predlogom zakona in po presoji odloči o usposobljenosti rokodelca za pridobitev naziva priznani rokodelec. Če komisija izda pisno pozitivno mnenje, Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije v dveh mesecih izda rokodelcu listino priznani rokodelec, v kolikor pa komisija ugotovi neizpolnjevanje meril, o tej odločitvi izda pisno negativno mnenje, o katerem Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije v enem mesecu obvesti rokodelca.

Ugovor na negativno mnenje komisije za naziv priznani rokodelec lahko rokodelec poda pri Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije najpozneje v osmih dneh od dneva prejetja obvestila. O ugovoru odloči komisija najpozneje v treh mesecih. Če komisija ugotovi, da je ugovor utemeljen, izda pisno pozitivno mnenje na podlagi katerega Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije v dveh mesecih izda rokodelcu listino, v kolikor pa komisija ugotovi, da je ugovor neutemeljen, Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije rokodelca o tem pisno obvesti.

K 7. členu

Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije z namenom zaščite potrošnika in zagotavljanja visoke ravni njegove ozaveščenosti vzpostavi javni register priznanih rokodelcev, ki ga objavi na svoji spletni strani. Navedeni javni register vsebuje naslednje podatke: ime in priimek priznanega rokodelca, rokodelsko panogo, številko in datum izdaje listine.

K 8. členu

Zaščita rokodelskih izdelkov se izvaja z njihovim certificiranjem na podlagi predloga zakona, pa tudi s pridobljenimi pravicami do uporabe kolektivnih blagovnih znamk.

V praksi najbolj razširjena in uporabljena je znamka »Rokodelstvo Art&Craft Slovenija«, uporabljajo pa se tudi kolektivna tržna znamka »Srce Slovenije«, blagovna znamka »Ribrand«, kolektivna blagovna znamka »Jeruzalem Slovenija«, kolektivna blagovna znamka »Naše najboljše«, kolektivna blagovna

znamka »Babica in dedek: naravni izdelki iz Škofjeloških hribov«, kolektivna blagovna znamka »Idrija izbrano« in druge, ki se posredno vežejo na rokodelske izdelke (npr. »Bohinjsko«, »Okusi Rogle«, »Sevnica Premium«, »Dobrote Dolenjske«, »Okusiti Laško«, »Bled Local selection«, oznaka geografske označbe »Idrijska čipka«).

V predlogu zakona je določeno, da lahko posamezen rokodelski izdelek štejemo za certificiran, če gre za rokodelski izdelek, za katerega je izdan certifikat na podlagi tega zakona. Certifikat potrjuje, da gre za kakovostno izdelan rokodelski izdelek. Postopki pridobitve pravic do uporabe kolektivnih blagovnih znamk rokodelskih izdelkov so urejeni v drugih predpisih.

K 9. členu

Certifikat rokodelskemu izdelku izda Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije na podlagi pozitivnega mnenja ocenjevalne komisije za rokodelske izdelke o certificiranem rokodelskem izdelku.

Priloga certifikata in njegov sestavni del je mnenje ocenjevalne komisije. Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije določi grafično podobo certifikata in logotip ter pravila za njegovo reprodukcijo in uporabo ter pravila za namestitev logotipa, sklica na certifikat in mnenja ocenjevalne komisije za rokodelske izdelke o certificiranem rokodelskem izdelku.

K 10. členu

Predlog zakona določa, da ocenjevalno komisijo za rokodelske izdelke imenuje Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije. Sestavljajo jo štirje člani, ki so strokovnjaki s področja etnologije, kulturne antropologije, umetnostne zgodovine, industrijskega ali unikatnega oblikovanja. Dva člana sta strokovnjaka s področja etnologije ali kulturne antropologije, en član je strokovnjak s področja umetnostne zgodovine, en član pa strokovnjak s področja industrijskega ali unikatnega oblikovanja. Predlog zakona ne navaja posameznih področij stroke, ki se navezujejo na strokovno izobrazbo pridobljeno le pri določeni izobraževalni ustanovi, temveč določa poimenovanje strokovnjakov v obliki, ki se navezuje na vse sorodne izobraževalne programe, smeri in vsebine, ki jih izvajajo izobraževalne ustanove v Sloveniji in v tujini.

Ocenjevalna komisija za rokodelske izdelke lahko v posameznem primeru povabi k sodelovanju strokovnjaka posamezne rokodelske panoge, ki poda neobvezujočo strokovno oceno. Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije pozove strokovne institucije in nosilce podpornega okolja k predložitvi predlogov kandidatov za člane ocenjevalne komisije. Člani ocenjevalne komisije za rokodelske izdelke so imenovani za obdobje petih let z možnostjo ponovnega imenovanja. Ocenjevalna komisija za rokodelske izdelke deluje pri Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije in se sestaja vsaj vsaka dva meseca (praviloma vsaka dva meseca, po potrebi prej). Člani ocenjevalne komisije na prvi seji komisije izberejo predsednika izmed sebe.

Ocenjevalna komisija za rokodelske izdelke izda mnenje k rokodelskemu izdelku na podlagi meril in postopka za ocenjevanje posameznih rokodelskih izdelkov, ki jih podrobneje opredeli Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije, in nanje da soglasje minister. Opredelitev posameznih meril v zakonu zaradi številčnosti teh ni smiselna. Ocenjevanje izdelkov se po sedANJI ureditvi že izvaja na podlagi Pravilnika o sestavi in načinu dela strokovne ocenjevalne komisije pri Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije. Predlagatelj zakona želi nadaljevati z dobro prakso ocenjevanja izdelkov domače in umetnostne obrti za izdajo certifikata »Rokodelstvo Art&Craft Slovenija« na podlagi zakona, ki ureja obrt. Pri ocenjevanju se po sedANJI ureditvi upošteva več kot dvajset različnih meril, ki so določena v omenjenem pravilniku, kot npr. merilo celovite kakovosti (ocenjuje se celovita kakovost izdelka in ne le tehnološka), merilo tehnološkega procesa in izdelave (v poštev pridejo najrazličnejše oblike ročne izdelave, pa tudi uporaba sodobnega orodja in priprav), merilo gradiva ali materiala (upoštevajo se domača gradiva, gradiva lokalnih okolij; pri izdelkih, ki so posledica vpliva iz tujine, se upošteva tudi nova gradiva), merilo kulturne dediščine (komisija posebej pozitivno obravnava izdelke in dejavnosti, ki pomenijo prenos in nadaljevanje dediščine), merilo celovitosti izdelka (pri tem se upošteva njegova celovita pojavnost in opremljenost), merilo aplikativnosti izdelka (gre za opazovanje novih funkcionalnih povezav, ki so času in časom primerne) in druga merila.

Rokodelec vloži vlogo za pridobitev certifikata na podlagi tega zakona pri Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije in ji priloži svoj rokodelski izdelek (označen s poimenovanjem ali drugo oznako). Če ocenjevalna komisija za rokodelske izdelke izda pozitivno mnenje k rokodelskemu izdelku, potem Obrtno-podjetniška zbornica v dveh mesecih izda rokodelcu certifikat. Če ocenjevalna komisija za rokodelske izdelke izda negativno mnenje k rokodelskemu izdelku, potem Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije v enem mesecu o tem pisno obvesti rokodelca. Ugovor na negativno oceno k rokodelskemu izdelku lahko

pod rokodelca najkasneje v osmih dneh od dneva prejetega obvestila. O ugovoru odloči Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije najkasneje v dveh mesecih. Če ugotovi, da je ugovor utemeljen, izda pozitivno mnenje, če ugotovi, da je ugovor neutemeljen, Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije rokodelca o tem pisno obvesti.

Predlog zakona v največji meri določa posebne procesne določbe za izdajo certifikata, v vseh vprašanjih, ki niso urejena s predlogom zakona se subsidiarno uporablja zakon, ki določa splošni upravni postopek.

K 11. členu

Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije z namenom, da se potrošniku omogoči dostop do podatkov navedenih na certifikatu rokodelskega izdelka ter dostop do informacij o kakovosti certificiranega rokodelskega izdelka vzpostavi javno evidenco certificiranih rokodelskih izdelkov, ki jo objavi na svoji spletni strani. Javna evidenca vsebuje naslednje podatke: naziv certificiranega rokodelskega izdelka, sliko izdelka, številko in datum izdaje certifikata, pozitivno mnenje ocenjevalne komisije za rokodelske izdelke o certificiranem rokodelskem izdelku (brez navedbe imen in priimkov članov ocenjevalne komisije) ter ime in priimek rokodelca, ki je izdelal certificiran rokodelski izdelek.

K 12. členu

Predlog zakona določa, da je rokodelska panoga ožje poimenovanje posamezne vrste rokodelske dejavnosti, za katero je značilna določena vrsta rokodelskih znanj. Skladno s predlogom zakona je naziv priznani rokodelec povezan z določitvijo ožjega področja rokodelstva oziroma z rokodelsko panogo. Opredelitev rokodelske panoge je pomembna tudi za izvajanje rokodelske sheme, saj so vsebine praktičnega dela usposabljanja opredeljene po posameznih rokodelskih panogah.

Seznam rokodelskih panog določi predpiše minister, podzakonski akt se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije. Obširnejši opis posameznih rokodelskih objavi Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije na svojih spletnih straneh. Ocenjuje se, da je rokodelskih panog približno 70, obširen opis posameznih rokodelskih panog pa obsega več kot 300 strani. S tem bodo zmanjšani stroški objave, omogočila pa se bo večja dostopnost informacij o rokodelstvu strokovni javnosti.

Oblikovanje seznama (poimenovanje rokodelskih panog) in opis rokodelskih panog bosta pripomogla tudi k večji prepoznavnosti ter bolj sistematičnem evidentiranju in dokumentiranju posameznih rokodelskih znanj, ki so značilna za določeno rokodelsko panogo. Med bolj prepoznavnimi vrstami rokodelstva, kot so na primer lončarstvo, tkalstvo, klekljarstvo, čevljarstvo, kovaštvo, oglarjenje in drugo, obstajajo tudi manj znane, kot so ščetarstvo, kolarstvo, pirografija, skrilavstvo in druge. Z izrazom »rokodelske panoge« se bo poenotilo različno izrazoslovje, ki se za ta izraz uporablja: »dejavnosti rokodelstva«, »vrste rokodelstva«, »rokodelske aktivnosti« in drugo.

K 13. členu

Podporno okolje rokodelstva predstavljajo vsi subjekti, ki delujejo na področju rokodelstva: fizične osebe (rokodelci, upokoјenci, samostojni podjetniki posamezniki, samozaposleni v kulturi na področju kulturne dediščine in ustvarjalnosti, nosilci dopolnilne dejavnosti na kmetiji, povezane z rokodelstvom, posamezniki, ki opravljajo osebno dopolnilno delo, povezano z rokodelstvom), pravne osebe raznih pravnoorganizacijskih oblik (gospodarske družbe, javni ali zasebni zavodi, zadruga, društva, zbornice, tudi visokošolski zavodi, vzgojno-izobraževalni zavodi in drugi izvajalci dejavnosti vzgoje, izobraževanja in usposabljanj, muzeji), lokalne skupnosti in lokalne akcijske skupine.

Med vsemi subjekti na področju rokodelstva predlog zakona določa nosilce podpornega okolja rokodelstva, ki so ministrstvo, pristojno za gospodarstvo, Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije, rokodelski centri, Konzorcij rokodelskih centrov Slovenije, Zveza društev upokoјencev Slovenije in Slovenski etnografski muzej.

Dejavnosti nosilcev podpornega okolja se izvajajo v skladu z njihovimi pristojnostmi. Njihove dejavnosti so podrobneje opredeljene v samostojnih členih, razen dejavnosti Slovenskega etnografskega muzeja, ki so že določene s predpisi in zato niso posebej opredeljene v samostojnem členu predloga tega zakona. V skladu s 5. členom Sklepa o ustanovitvi javnega zavoda Slovenski etnografski muzej (Uradni list RS, št. 60/03, 11/09 in 66/16) Slovenski etnografski muzej že opravlja naloge v povezavi z ohranjanjem in razvojem rokodelstva, kot na primer identificira, dokumentira, preučuje in interpretira ter vrednoti premično in nesnovno rokodelsko dediščino, jo predstavlja javnosti na podlagi zbiralne politike in poslanstva muzeja, varuje in hrani rokodelsko dediščino v skladu s poslanstvom muzeja, kot koordinator varstva nesnovne kulturne dediščine usklajuje in samostojno predlaga vpis rokodelske dediščine v register in drugo.

K 14. členu

V skladu s 121. členom Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99, 75/16 – UZ70a in 92/21 – UZ62a) lahko pravne ali fizične osebe z zakonom ali na njegovi podlagi dobijo javno pooblastilo za opravljanje določenih nalog državne uprave.

Na podlagi predloga zakona se Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije neposredno z zakonom podeli javno pooblastilo za naloge izdajanja listine priznani rokodelec, izvajanja rokodelske sheme, imenovanja in delovanja komisije za naziv priznani rokodelec, vodenja javnega registra priznanih rokodelcev, izdajanja certifikata za rokodelske izdelke, imenovanja in delovanja ocenjevalne komisije za rokodelske izdelke in vodenja javne evidence certificiranih rokodelskih izdelkov.

Razlogi za prenos upravnih nalog izhajajo iz 15. člena Zakona o državni upravi (Uradni list RS, št. 113/05 – uradno prečiščeno besedilo, 89/07 – odl. US, 126/07 – ZUP-E, 48/09, 8/10 – ZUP-G, 8/12 – ZVRS-F, 21/12, 47/13, 12/14, 90/14, 51/16, 36/21, 82/21 in 189/21). S podelitvijo javnega pooblastila Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije bo omogočeno učinkovitejše in smotrnejše opravljanje upravnih nalog, kot bi bilo v primeru opravljanja nalog v upravnem organu (ministrstvu), glede na naravo oziroma vrsto nalog pa tudi ni potreben ali ni primeren stalni neposredni politični nadzor nad opravljanjem nalog. Pri podelitvi javnega pooblastila zbornici je upoštevana tudi avtonomnost zbornice pri izvajanju upravnih nalog.

Dejavnosti Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije so usmerjene v povezovanje rokodelcev preko njenih strokovnih sekcij oziroma območnih obrtno-podjetniških zbornic, v spremljanje in obravnavo problematike rokodelstva ter v oblikovanje stališč in predlogov, s katerimi se podpira in uresničuje celostno ohranjanje in razvoj rokodelstva. V okviru ohranjanja in razvoja rokodelstva so dejavnosti usmerjene v organiziranje ali sodelovanje na razstavah, predstavitev, sejnih, turističnih, kulturnih, promocijskih in drugih prireditvah, programih in projektih na nacionalni in regionalni ravni, v organiziranje ali sodelovanje v mednarodnih projektih s področja rokodelstva. Zbornica nudi pomoč in svetovanje rokodelcem pri podjetniškem organiziranju, spodbuja medgeneracijsko povezovanje, vseživljenjsko učenje, ustvarjalnost in razvoj rokodelskih panog. Dejavnosti Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije so usmerjene v povezovanje in sodelovanje z nosilci podpornega okolja (pristojnim ministrstvom, rokodelskimi centri, Konzorcijem rokodelskih centrov Slovenije, Zvezo društev upokoјencev Slovenije in Slovenskim etnografskim muzejem). Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije izvaja ukrepe za celostno ohranjanje in razvoj rokodelstva. Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije na podlagi 36. člena Obrtnega zakona (Uradni list RS, št. 40/04 – uradno prečiščeno besedilo, 117/06 – ZdavP-2, 102/07, 30/13 in 36/13 - popr.) s statutom podrobneje določi naloge, njeno organiziranost, območja delovanja območnih obrtno-podjetniških zbornic, sodelovanje članov pri delu organov in vsa druga vprašanja, pomembna za delovanje Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije.

Storitve izvajanja nalog javnega pooblastila na področju rokodelstva skladno s predlogom zakona Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije nudi vsem rokodelcem tako, da včlanitev v Obrtno-podjetniško zbornico Slovenije ni pogoj za dostop do teh storitev.

Sredstva za financiranje izvajanja nalog javnega pooblastila se zagotavljajo v proračunu Republike Slovenije na podlagi programa dela za izvajanje javnih pooblastil na področju rokodelstva, ki ga Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije uskladi z ministrstvom.

V programu dela za izvajanje javnih pooblastil se opredeli višina stroškov dela in materiala v zvezi s postopki izvajanja nalog javnega pooblastila in višina nadomestil za opravljeno delo (na primer sejnina), povračil stroškov (na primer dnevnica) in drugih izdatkov (na primer prevozni stroški kot je kilometrina) članov komisije za naziv priznani rokodelec in članov ocenjevalne komisije za rokodelske izdelke.

Financiranje izvajanja javnega pooblastila se zagotavlja po dejansko opravljenih storitvah (in ne pavšalno vnaprej) na podlagi sklenjene pogodbe med Obrtno-podjetniško zbornico Slovenije in ministrstvom. Pogodba se sklene za enako obdobje, kot je pripravljen program dela za izvajanje javnih pooblastil na področju rokodelstva, priloga pogodbe je program dela za izvajanje javnih pooblastil na področju rokodelstva. Na podlagi pogodbe Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije ministrstvu posreduje zahtevek, ki mu priloži vsebinsko in finančno poročilo o izvedenih storitvah in porabi sredstev, vključno z dokazili. Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije rokodelcem ne zaračunava stroškov za pridobitev naziva priznani rokodelec in za pridobitev certifikata za rokodelske izdelke.

K 15. členu

Za rokodelski center na podlagi predloga zakona se šteje tisti rokodelski center, ki je stranka sklenjene pogodbe o medsebojnih razmerjih s Konzorcijem rokodelskih centrov Slovenije in izpolnjuje zakonsko določene pogoje: da je pravna oseba s sedežem na območju Republike Slovenije, ima najmanj pet let registrirano dejavnost, ki omogoča izvajanje dejavnosti določene v predlogu zakona (npr. gospodarska družba, zadruga ali zavod vpisan v sodni register, šola v razvid izvajalcev javno veljavnih programov vzgoje in izobraževanja, društvo v register društev), ima lastne prostore ali razpolaga s prostori za izvajanje dejavnosti, ima najmanj dva zaposlena, sodeluje z najmanj desetimi rokodelci ali z najmanj petimi priznanimi rokodelci, omogoča vključenost vsakemu rokodelcu, ki za to izkaže interes (rokodelski center poda izjavo), ima v obdobju preteklih treh let izvedene vsaj tri samostojne projekte na področju rokodelstva v posameznem letu, ima sprejet dvoletni program dela, v katerem so načrtovane in podrobno opredeljene dejavnosti ter naloge vodenja, ki jih izvaja programski vodja (tudi koordinator programskih vodij).

Dejavnosti rokodelskih centrov, ki se štejejo za rokodelski center na podlagi tega zakona, so usmerjene v uresničevanje ciljev in namena tega zakona, tako da povezujejo rokodelce na regionalni in lokalni ravni, sodelujejo z lokalnimi skupnostmi, spremljajo in obravnavajo problematiko rokodelstva, oblikujejo stališča in predloge, s katerimi se podpira in uresničuje ohranjanje in razvoj rokodelstva, izvajajo programske in projektne dejavnosti rokodelskih centrov in skrbijo za njihov razvoj, organizirajo podpirne storitve za rokodelce, organizirajo ali sodelujejo na razstavah, predstavitev, sejnih, turističnih, kulturnih, promocijskih in drugih prireditvah, programih in projektih na regionalni in lokalni ravni, sodelujejo v mednarodnih projektih s področja rokodelstva, pomagajo in svetujejo rokodelcem pri podjetniškem organiziranju, spodbujajo medgeneracijsko povezovanje, vseživljenjsko učenje, ustvarjalnost in razvoj rokodelskih panog, evidentirajo in dokumentirajo zadeve s področja rokodelstva, spodbujajo prenos rokodelskih znanj, sodelujejo z vzgojno-izobraževalnimi zavodi ter drugimi izvajalci izobraževanja in usposabljanja.

Rokodelski centri sodelujejo pri izvajanju rokodelske sheme z Obrtno-podjetniško zbornico Slovenije, Konzorcijem rokodelskih centrov Slovenije, Zvezo društev upokojencev Slovenije in drugimi subjekti podpornega okolja. Poleg tega Konzorciju rokodelskih centrov Slovenije predlagajo svojega predstavnika za člana komisije za naziv priznani rokodelci, se povezujejo in sodelujejo z nosilci podpornega okolja in izvajajo ukrepe za ohranjanje in razvoj rokodelstva.

Rokodelski center, ki izpolnjuje pogoje za rokodelski center na podlagi predloga zakona, lahko imenuje programskega vodjo za področje rokodelstva, ki vodi programske in projektne dejavnosti, opredeljene v istem členu. Sredstva za vodenje programskih in projektnih dejavnosti, ki jih izvaja programski vodja, se zagotavljajo po opravljenih storitvah v proračunu Republike Slovenije na podlagi sklenjene pogodbe med posameznim rokodelskim centrom in ministrstvom. Obseg sredstev za vodenje programskih in projektnih dejavnosti v posameznem mesecu ne sme presegati višine povprečne mesečne bruto plače v Sloveniji za predhodno leto na dan sklenitve pogodbe. V pogodbi se določi obdobje financiranja dveh let na podlagi sprejetega dvoletnega proračuna, po preteku tega obdobja se lahko financiranje podaljšuje na vsaki dve leti (vsaki naslednji dve proračunski leti), če rokodelski center izpolnjuje pogoje za rokodelski center na podlagi predloga zakona.

Rokodelski center za izvajanje nalog vodenja programskih in projektnih dejavnosti sklene pogodbo o zaposlitvi, podjemno pogodbo, avtorsko pogodbo ali drugo pravnoformalno obliko sodelovanja s programskim vodjem za področje rokodelstva, v kateri medsebojno dogovorita način izvajanja nalog vodenja. Rokodelski center na podlagi pogodbe o financiranju iz proračuna Republike Slovenije ministrstvu izstavi zahtevek za povračilo stroškov dela povezanih z vodenjem programskih in projektnih dejavnosti rokodelskega centra, ki jih je izvedel programski vodja za področje rokodelstva. Zahtevku priloži vsebinsko in finančno poročilo o izvedenih storitvah, opravljenih urah in porabi sredstev, vključno z dokazili.

Rokodelski center pri zaračunavanju storitev na trgu odšteje strošek za vodenje programskih in projektnih dejavnosti, ki se povrne na podlagi pogodbe o financiranju iz proračuna Republike Slovenije (v pogodbi se določi poročanje o sprejetem ceniku in kalkulaciji cen teh storitev).

K 16. členu

Konzorcij rokodelskih centrov Slovenije je oblika povezovanja rokodelskih centrov na podlagi sklenjene pogodbe o medsebojnih razmerjih. Je družba (societas) po obligacijskem pravu, za katero se subsidiarno uporabljajo določila Obligacijskega zakonika (Uradni list RS, št. 97/07 – uradno prečiščeno besedilo, 64/16 – odl. US in 20/18 – OROZ631). Medsebojna razmerja med rokodelskimi centri, pravice in obveznosti rokodelskih centrov, razmerja do tretjih oseb, način določitve rokodelskega centra, ki upravlja

Konzorcij rokodelskih centrov Slovenije, njegove pravice in obveznosti ter dejavnosti Konzorcija rokodelskih centrov Slovenije, se podrobneje uredijo s pogodbo o medsebojnih razmerjih.

Rokodelski center, ki upravlja Konzorcij rokodelskih centrov Slovenije, mora izpolnjevati pogoje za rokodelski center na podlagi predloga zakona.

Dejavnosti rokodelskega centra, ki upravlja Konzorcij rokodelskih centrov Slovenije, so usmerjene tako v dejavnosti samostojnega rokodelskega centra kot tudi v dejavnosti, ki povezujejo rokodelske centre, ki so vanj vključeni. Rokodelski center, ki upravlja Konzorcij rokodelskih centrov Slovenije, predstavlja in zastopa skupne interese v imenu vseh rokodelskih centrov, povezuje programske in projektne dejavnosti med rokodelskimi centri, koordinira rokodelske centre pri izvedbi usposabljanj v obliki rokodelske sheme z Obrtno-podjetniško zbornico Slovenije, vodi postopek za določitev predstavnika Konzorcija rokodelskih centrov Slovenije za člana komisije za naziv priznani rokodellec, koordinira rokodelske centre pri izvedbi sklepanja pogodb z ministrstvom o zagotavljanju sredstev iz proračuna Republike Slovenije za vodenje programskih in projektnih dejavnosti, ki jih izvajajo programski vodje ter obvešča rokodelske centre o neposrednih pozivih ministrstva za dodeljevanje finančnih razvojnih spodbud na podlagi 19. člena predloga zakona.

Konzorcij rokodelskih centrov Slovenije lahko imenuje koordinatorja programskih vodij, ki vodi programske in projektne dejavnosti samostojnega rokodelskega centra in hkrati koordinira dejavnosti vseh rokodelskih centrov, ki so vključeni v konzorcij. Sredstva za vodenje in koordiniranje programskih in projektnih dejavnosti, ki jih izvaja koordinator programskih vodij se zagotavljajo po opravljenih storitvah v proračunu Republike Slovenije na podlagi sklenjene pogodbe med rokodelskim centrom, ki vodi Konzorcij rokodelskih centrov Slovenije in ministrstvom. Obseg sredstev za vodenje in koordiniranje programskih in projektnih dejavnosti v posameznem mesecu ne sme presegati višine povprečne mesečne bruto plače v Sloveniji za predhodno leto na dan sklenitve pogodbe. V pogodbi se določi obdobje financiranja dveh let na podlagi sprejetega dvoletnega proračuna, po preteku tega obdobja se lahko financiranje podaljšuje na vsaki dve leti (za naslednji dve proračunski leti), če rokodelski center izpolnjuje pogoje za rokodelski center na podlagi predloga zakona.

Rokodelski center za izvajanje nalog vodenja in koordiniranja programskih in projektnih dejavnosti sklene pogodbo o zaposlitvi, podjemno pogodbo, avtorsko pogodbo ali drugo pravno-formalno obliko sodelovanja s koordinatorjem programskih vodij za področje rokodelstva, v kateri medsebojno dogovorita način izvajanja nalog vodenja. Rokodelski center na podlagi pogodbe o financiranju iz proračuna Republike Slovenije ministrstvu izstavi zahtevek za povračilo stroškov dela povezanih z vodenjem in koordiniranjem programskih in projektnih dejavnosti rokodelskega centra, ki jih je izvedel koordinator programskih vodij za področje rokodelstva. Zahtevku priloži vsebinsko in finančno poročilo o izvedenih storitvah, opravljenih urah in porabi sredstev, vključno z dokazili.

Konzorcij rokodelskih centrov Slovenije pri zaračunavanju storitev na trgu odšteje strošek za vodenje in koordiniranje programskih in projektnih dejavnosti, ki se povrne na podlagi pogodbe o financiranju iz proračuna Republike Slovenije (v pogodbi se določi poročanje o sprejetem ceniku in kalkulaciji cen teh storitev).

K 17. členu

Zveza društev upokojencev Slovenije je s predlogom zakona določena kot eden izmed nosilcev podpornega okolja rokodelstva. Gre za združenje, v okviru katerega aktivno deluje več kot 2.000 rokodelk in rokodelcev, ki so združeni v 168 rokodelskih sekcijah v okviru društev upokojencev po Sloveniji. S svojim številom rokodelcev in rokodelk predstavlja pomembno bazo nosilcev rokodelskih znanj, spodbuja prenos rokodelskih znanj, spodbuja medgeneracijsko povezovanje, vseživljenjsko učenje, ustvarjalnost in razvoj rokodelskih panog, koordinira upokojene rokodelce pri organizaciji ali sodelovanju na razstavah, predstavitev, sejnih, turističnih, promocijskih in drugih prireditvah, programih in projektih.

Zveza društev upokojencev Slovenije povezuje rokodelce iz različnih društev upokojencev, na način da omogoča vključenost vsakemu rokodelcu, ki za to izkaže interes. Na podlagi predloga zakona Zveza društev upokojencev Slovenije koordinira rokodelce pri organizaciji in sodelovanju na razstavah, predstavitev, sejnih, turističnih, promocijskih in drugih prireditvah, programih in projektih, spodbuja razvoj rokodelskih panog in prenos rokodelskih znanj, sodeluje z vzgojno-izobraževalnimi zavodi ter drugimi izvajalci izobraževanja in usposabljanja, sodeluje pri izvajanju rokodelske sheme z Obrtno-podjetniško zbornico Slovenije, rokodelskimi centri, Konzorcijem rokodelskih centrov Slovenije in drugimi subjekti podpornega okolja rokodelstva, predlaga svojega predstavnika za člana komisije za naziv

priznani rokodelec, se povezuje in sodeluje z nosilci podpornega okolja na področju rokodelstva in izvaja ukrepe za ohranjanje in razvoj rokodelstva.

Zveza društev upokojencev Slovenije lahko imenuje koordinatorja za področje rokodelstva, ki vodi programske in projektne dejavnosti, opredeljene v predlogu zakona. Sredstva za vodenje programskih in projektnih dejavnosti, ki jih izvaja koordinator za področje rokodelstva se zagotavljajo po opravljenih storitvah v proračunu Republike Slovenije na podlagi sklenjene pogodbe med Zvezo društev upokojencev Slovenije in ministrstvom. Obseg sredstev za koordiniranje programskih in projektnih dejavnosti v posameznem mesecu ne sme presegati višine povprečne mesečne bruto plače v Sloveniji za predhodno leto na dan sklenitve pogodbe. V pogodbi se določi obdobje financiranja dveh let na podlagi sprejetega dvoletnega proračuna, po preteku tega obdobja se lahko financiranje podaljšuje na vsaki dve leti (za naslednji dve proračunski leti).

Zveza društev upokojencev Slovenije za izvajanje nalog koordiniranja programskih in projektnih dejavnosti sklene pogodbo o zaposlitvi, podjemno pogodbo, avtorsko pogodbo ali drugo pravno-formalno obliko sodelovanja s koordinatorjem za področje rokodelstva, v kateri medsebojno dogovorita način izvajanja nalog koordiniranja. Zveza društev upokojencev Slovenije na podlagi pogodbe o financiranju iz proračuna Republike Slovenije ministrstvu izstavi zahtevek za povračilo stroškov dela povezanih s koordiniranjem programskih in projektnih dejavnosti, ki jih je izvedel koordinator za področje rokodelstva. Zahtevku priloži vsebinsko in finančno poročilo o izvedenih storitvah, opravljenih urah in porabi sredstev, vključno z dokazili.

Zveza društev upokojencev Slovenije pri zaračunavanju storitev na trgu odšteje strošek za vodenje programskih in projektnih dejavnosti, ki se povrne na podlagi pogodbe o financiranju iz proračuna Republike Slovenije (v pogodbi se določi poročanje o sprejetem ceniku in kalkulaciji cen teh storitev).

K 18. členu

Člen določa, da so ukrepi za ohranjanje in razvoj rokodelstva vsebinske rešitve, dejavnosti ali finančne razvojne spodbude, s katerimi se podpira in uresničuje:

- celostno ohranjanje in razvoj rokodelstva na nacionalni, regionalni in lokalni ravni (ukrepi s tega področja omogočajo projekte kot so na primer določitev strategije, vizije in razvoja na področju rokodelstva, sofinanciranje rokodelskih projektov v partnerstvu z občino, skupni projekti z lokalnimi akcijskimi skupinami),
- zaščita rokodelskih izdelkov (ukrepi s tega področja omogočajo projekte kot so na primer izdelava brošur in zloženkov z informacijami glede certificiranja rokodelskih izdelkov in druge oblike obveščanja zainteresirane javnosti),
- prenos rokodelskih znanj (ukrepi s tega področja omogočajo projekte kot so na primer organizacija in izvedba rokodelskih taborov v času šolskih počitnic za otroke in mladino),
- povezovanje rokodelcev in nosilcev podpornega okolja rokodelstva (ukrepi s tega področja omogočajo na primer izvedbo rokodelskih delavnic v rokodelskih centrih, izvedbo rokodelskih festivalov, sejmov, razstav, prireditev in drugih rokodelskih dogodkov),
- ohranjanje tradicionalnega rokodelstva, varovanje nesnovne kulturne dediščine, njeno evidentiranje in dokumentiranje ter povezovanje z varstvom nepremične in premične kulturne dediščine (ukrepi s tega področja omogočajo na primer izvedbe razstav in predavanj v muzejih na temo rokodelstva),
- razvoj sodobnega rokodelstva ter spodbujanje umetniškega in oblikovalskega ustvarjanja (ukrepi s tega področja omogočajo projekte na temo sodobnega ustvarjanja na področju rokodelstva),
- skrb za ohranjanje rokodelske dediščine in njene prepoznavnosti ter spodbujanje raznih oblik promocije in ponudbe certificiranih rokodelskih izdelkov, rokodelskih panog in rokodelcev, predvsem priznanih rokodelcev (ukrepi s tega področja so na primer spodbujanje rokodelcev k pridobitvi naziva priznani rokodelec preko različnih medijev, izdelava predstavitev filmov prikaza rokodelskih znanj),
- spodbujanje razvoja rokodelskih panog in podjetništva na področju rokodelstva (npr. javni razpisi za sofinanciranje razvojnih spodbud za mikro, mala in srednje velika podjetja, ki delujejo na področju rokodelstva, spodbude za zagon podjetništva na področju rokodelstva, sofinanciranje razvojnih projektov priznanih rokodelcev),
- spodbujanje rokodelstva na področju turizma in turistične ponudbe (ukrepi s tega področja omogočajo projekte kot so na primer spodbujanje vključitve certificiranih rokodelskih izdelkov v ponudbo protokolarnih daril, v lokalno turistično ponudbo, rokodelstvo kot doživljajski turizem),

- spodbujanje zaposlovanja na področju rokodelstva (ukrepi s tega področja omogočajo projekte kot so na primer predstavitve poklicev s področja rokodelstva),
- medgeneracijsko povezovanje in vseživljenjsko učenje na področju rokodelstva (ukrepi s tega področja omogočajo projekte kot na primer izvedba rokodelskih delavnic).

Ukrepi za ohranjanje in razvoj rokodelstva se določijo z dvoletnim programom za ohranjanje in razvoj rokodelstva, ki ga sprejme minister. Program ukrepov pripravi ministrstvo v sodelovanju z drugimi ministrstvi, pri pripravi programa se posvetuje tudi s predstavniki nosilcev podpornega okolja rokodelstva. Na ta način se upošteva predloge strokovne javnosti.

V programu za ohranjanje in razvoj rokodelstva se za posamezni ukrep določijo cilji, vsebina, način izvajanja, nosilci podpornega okolja rokodelstva, ki izvajajo ukrepe, subjekti podpornega okolja rokodelstva, ki jim je ukrep namenjen, obdobje izvajanja, viri in obseg sredstev za financiranje ukrepa (ter opredelitev ali ukrep predstavlja državno pomoč), merila za ocenjevanje doseganja ciljev ukrepa in način poročanja.

K 19. členu

Ukrepi za ohranjanje in razvoj rokodelstva, ki so finančne razvojne spodbude in katerih predmet je dodeljevanje sredstev za projekte, se financirajo po postopku javnega poziva, neposrednega poziva ali javnega razpisa.

Postopek javnega poziva se uporablja za financiranje projektov v višini največ 10.000 EUR za posameznega prejemnika. Namenjen je fizičnim osebam, ki delujejo na področju rokodelstva (rokodelcem, upokojujencem rokodelcem, samostojnim podjetnikom posameznikom, samozaposlenim v kulturi na področju kulturne dediščine in ustvarjalnosti, nosilcem dopolnilne dejavnosti na kmetiji, povezane z rokodelstvom, posameznikom, ki opravljajo osebno dopolnilno delo, povezano z rokodelstvom). S postopkom javnega poziva je mogoče vnaprej določiti pogoje, ki jih morajo izpolnjevati projekti, pogoje, ki jih morajo izpolnjevati prijavitelji ter merila za določitev višine sredstev upravičencem. Sredstva se dodeljujejo po vrstnem redu prispetja popolnih vlog do porabe sredstev. Za izvedbo postopka se uporabljajo določbe tega zakona, ki urejajo javni poziv.

Postopek neposrednega poziva je namenjen rokodelskim centrom, ki se štejejo za rokodelski center na podlagi predloga zakona, Zvezi društev upokojujencev Slovenije in Slovenskemu etnografskemu muzeju ter katerih predmet je dodeljevanje sredstev za projekte, ki jim je mogoče vnaprej določiti pogoje, ki jih morajo izpolnjevati projekti in merila za določitev višine sredstev upravičencem. Za izvedbo postopka neposrednega poziva se uporabljajo določbe tega zakona, ki urejajo javni poziv, razen določbe, ki se nanaša na javno objavo. Ministrstvo za oddajo vlog neposredno pozove rokodelske centre, ki se štejejo za rokodelski center po pogojih tega zakona, Zvezo društev upokojujencev Slovenije in Slovenski etnografski muzej. Ministrstvo o neposrednem pozivu obvesti tudi Konzorcij rokodelskih centrov Slovenije.

Postopek javnega razpisa je namenjen vsem subjektom, ki delujejo na področju rokodelstva ter so fizične ali pravne osebe s sedežem na območju Republike Slovenije. Predmet javnega razpisa je dodeljevanje sredstev za projekte, ki jim je mogoče vnaprej določiti le merila za ocenjevanje in vrednotenje projektov prijaviteljev. Za izvedbo postopka javnega razpisa se uporabljajo določbe zakona, ki urejajo postopek javnega razpisa za dodeljevanje sredstev, namenjenih oblikovanju podpornega okolja za podjetništvo.

Predlog zakona določa postopek javnega poziva po fazah: uvedba postopka, priprava vlog za obravnavo, zavrženje vlog, obravnava vlog, izbor projektov, način ustavitve postopka javnega poziva.

V fazi uvedbe postopka minister sprejme sklep o začetku postopka, s katerim določi datum objave, besedilo javnega poziva in tričlansko komisijo za odpiranje vlog prispelih na javni poziv. Nato se postopek uvede z objavo javnega poziva, ki ga izvede ministrstvo. Predlog zakona določa sestavine besedila javnega poziva (področje in cilje poziva, vrsto projektov, ki so predmet poziva, pogoje, ki jih morajo izpolnjevati projekti, pogoje, ki jih morajo izpolnjevati prijavitelji, okvirno vrednost razpoložljivih sredstev, namenjenih za predmet poziva, določitev višine sredstev upravičencem, vrsto, obliko in način financiranja upravičenih stroškov, shemo državne ali *de minimis* pomoči, skladnost s pravili državnih pomoči, obdobje, v katerem morajo biti porabljena dodeljena sredstva, rok za oddajo vlog na poziv, način oddaje in vsebina vlog, navedbo elektronskega naslova za dajanje informacij v zvezi s pozivom, informacijo o morebitni dokumentaciji, ki je vlagateljem na razpolago ter druge podatke, če so potrebni glede na vrsto projekta, ki je predmet poziva).

V fazi priprave vlog za obravnavo predlog zakona določa način evidentiranja prispelih vlog v vložišču ministrstva, odpiranja vlog (po vrstnem redu prispetja), pozivanja na dopolnitev nepopolnih vlog in zavrženja vlog.

V fazi obravnave vlog predlog zakona določa, da komisija za postopek poziva najpozneje v 60 dneh pripravi poročilo o vseh vlogah prispelih na javni poziv, o neustreznih vlogah, ki se lahko zavrnejo ter o ustreznih vlogah, ki se lahkoodobijo. Minister ali od njega pooblaščen oseba na podlagi poročila komisije za postopek poziva najpozneje v 15 dneh s sklepom zavrže vlogo, ki ni pravočasna ali je ni vložila upravičena oseba ali nepopolno vlogo, ki ni bila dopolnjena v zahtevanem roku ali vlogo, ki se ne šteje kot prva. O vsaki neustrezni vlogi prispeli na javni poziv izda sklep, s katerim odloči o zavrnitvi dodelitve sredstev za projekt, o vsaki ustrezni vlogi prispeli na javni poziv pa izda sklep, s katerim odloči o odobritvi dodelitve sredstev za projekt in višini dodeljenih sredstev. Sklep o odobritvi dodelitve sredstev za projekt je podlaga za sklenitev pogodbe z upravičencem.

Minister ali od njega pooblaščen oseba lahko do izdaje sklepa o odobritvi dodelitve sredstev ustavi postopek javnega poziva, tako da sprejme sklep o ustavitvi postopka in ga objavi. Odločitev mora biti utemeljena in jo komisija za postopek poziva sporoči upravičenim osebam. Zoper sklep o ustavitvi postopka javnega poziva ni pritožbe.

Predlog zakona v največji meri določa postopke financiranja ukrepov (javni poziv, neposredni poziv, javni razpis), v vseh vprašanjih, ki niso urejena s predlogom zakona, se subsidiarno uporablja zakon, ki določa splošni upravni postopek.

Sredstva za izvajanje ukrepov za ohranjanje in razvoj rokodelstva se zagotavljajo v proračunu Republike Slovenije in iz drugih domačih in evropskih virov tako, kot je določeno z zakoni in drugi predpisi.

Ministrstvo pred dodelitvijo sredstev pripravi vsebine državne pomoči za izvedbo postopka priglasi Evropski komisiji ali izvede postopek za pridobitev mnenja o skladnosti dodeljevanja sredstev s pravili na področju državnih pomoči, ki pomenijo skupinsko izjemo ali po pravilu *de minimis*, po postopkih, kot jih določa zakon, ki ureja spremljanje državnih pomoči.

K 20. členu

Predlog zakona določa, da pristojno ministrstvo opravlja nadzor nad izvajanjem nalog Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije pri izvrševanju javnih pooblastil na podlagi predloga zakona.

Pristojno ministrstvo izvaja nadzor pri Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije, in sicer nad njenimi postopki:

- izdajanja listine iz 4. člena predloga zakona (tj. glede upoštevanja izpolnjevanja pogojev za izdajo listine na podlagi prvega odstavka 4. člena, navajanja podatkov na listini iz tretjega odstavka 4. člena in vsebin listine iz četrtega in petega odstavka 4. člena),
- izvajanja rokodelske sheme iz 5. člena predloga zakona (tj. glede izvajanja vseh sestavin rokodelske sheme, ki so določene v prvem odstavku 5. člena, glede vključevanja subjektov v izvajanje rokodelske sheme skladno z drugim odstavkom 5. člena, glede postopka prijavljanja rokodelcev na rokodelsko shemo skladno s četrtim odstavkom 5. člena, glede upoštevanja roka za izdajo listine skladno z sedmim odstavkom 5. člena, obveščanja rokodelcev v primerih neuspešno opravljenega usposabljanja skladno z osmim odstavkom 5. člena, glede vodenja postopka ugovora na negativno oceno skladno z devetim odstavkom 5. člena),
- imenovanja in delovanja komisije za naziv priznani rokodelci iz 6. člena predloga zakona (tj. glede sestave članov komisije skladno z drugim odstavkom 6. člena, glede upoštevanja določb in rokov za izdajo listine na podlagi pozitivnega mnenja komisije skladno s petim odstavkom 6. člena, glede upoštevanja določb in rokov za obveščanje rokodelca o negativnem mnenju komisije skladno s šestim odstavkom 6. člena, glede vodenja postopka ugovora na negativno mnenje komisije skladno z sedmim odstavkom 6. člena),
- vodenja javnega registra priznanih rokodelcev iz 7. člena predloga zakona (tj. glede vzpostavitve registra na spletni strani Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije skladno s prvim odstavkom 7. člena in glede navajanja vseh podatkov skladno z drugim odstavkom 7. člena),
- izdajanja certifikata za rokodelske izdelke iz 9. člena predloga zakona (tj. glede upoštevanja izpolnjevanja pogojev za izdajo certifikata na podlagi prvega odstavka 9. člena in navajanja vsebin priloge certifikata),
- imenovanja in delovanja komisije za rokodelske izdelke iz 10. člena predloga zakona (tj. glede sestave članov komisije skladno s prvim odstavkom 10. člena, glede upoštevanja določb in rokov za izdajo certifikata na podlagi pozitivnega mnenja komisije skladno s petim odstavkom 10. člena, glede upoštevanja določb in rokov za obveščanje rokodelca o negativnem mnenju komisije skladno

s šestim odstavkom 10. člena, glede vodenja postopka ugovora na negativno mnenje komisije skladno z sedmim odstavkom 10. člena),

- vodenja javne evidence certificiranih rokodelskih izdelkov iz 11. člena predloga zakona (tj. glede vzpostavitve evidence na spletni strani Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije skladno s prvim odstavkom 11. člena in glede navajanja vseh podatkov skladno z drugim odstavkom 11. člena).

Nadzor nad uporabo blagovne znamke (npr. logotipa »Rokodelstvo Art&Craft Slovenija«) bo izvajal nosilec znamke (Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije), kakovost certificiranih rokodelskih izdelkov pa preverjala ocenjevalna komisija za rokodelske izdelke pri Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije.

K 21. členu

Prehodne določbe za izvajanje nalog Obrtnega zakona določajo, da certifikati, ki so bili izdani na podlagi prvega odstavka 15. člena Obrtnega zakona (Uradni list RS, št. 40/04 – uradno prečiščeno besedilo, 117/06 – ZdavP-2, 102/07, 30/13 in 36/13 – popr.; v nadaljnjem besedilu: Obrtni zakon) ostanejo v veljavi in se uporabljajo tudi po uveljavitvi tega predloga zakona. Že izdani certifikati na podlagi Obrtnega zakona se štejejo kot certifikati, izdani na podlagi 9. člena predloga zakona. Omenjene certifikate Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije po uradni dolžnosti vpiše v javno evidenco certificiranih rokodelskih izdelkov iz 11. člena predloga zakona. Rok za vpis je dva meseca od začetka uporabe predloga zakona, v tem času Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije zagotovi tehnične pogoje (tj. informacijski sistem). Postopki za izdajo certifikata iz 15. člena Obrtnega zakona se dokončajo v skladu z dosedanjimi predpisi.

K 22. členu

Prehodne določbe za izvajanje nalog Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije določajo, da Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije določi vsebino rokodelske sheme ter opredeli merila in postopek za ocenjevanje posameznih rokodelskih izdelkov v štirih mesecih od uveljavitve predloga zakona.

Skladno s predlogom zakona minister izda podzakonski predpis, ki določa seznam rokodelskih panog. Prehodna določba določa, da Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije objavi opis posameznih rokodelskih panog na svojih spletnih straneh v štirih mesecih od uveljavitve predloga zakona.

K 23. členu

Prehodna določba določa, da minister izda podzakonski predpis, ki določa seznam rokodelskih panog, v štirih mesecih od uveljavitve predloga zakona.

K 24. členu

Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije uskladi svoj statut z določbami predloga zakona v šestih mesecih od uveljavitve predloga zakona.

K 25. členu

V Zakonu o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Uradni list RS, št. 32/14, 47/15 – ZZSDT, 43/19 in 121/21 – ZJN-3B) se tretji odstavek 12. člena glasi: »Za osebno dopolnilno delo se šteje tudi, kadar posameznik sam izdeluje izdelke domače in umetnostne obrti v skladu z zakonom, ki ureja obrtno dejavnost, druge izdelke, ki se izdelujejo na domu pretežno ročno ali po pretežno tradicionalnih postopkih in jih prodaja, ali kadar nabira in prodaja gozdne sadeže in zelišča, pod pogojem, da so ta dela določena v podzakonskem aktu iz 16. člena tega zakona«.

Predlog zakona določa, da se v Zakonu o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno v 12. členu v tretjem odstavku besedilo »izdelke domače in umetnostne obrti v skladu z zakonom, ki ureja obrtno dejavnost« nadomesti z besedilom »rokodelske izdelke v skladu z zakonom, ki ureja ohranjanje in razvoj rokodelstva«.

K 26. členu

Zakon o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti (Uradni list RS, št. 11/18 in 79/18) v 62. členu določa oddajo v najem. Tretji odstavek 62. člena se glasi: »Pod ocenjeno vrednostjo se lahko odda v najem nepremično premoženje samoupravnih lokalnih skupnosti, ki je namenjeno poslovni dejavnosti, zlasti dejavnosti domače in umetnostne obrti in kulturni dejavnosti, pri čemer je med ponudbami, ki so v skladu z razvojnimi programi samoupravne lokalne skupnosti, merilo za izbor najugodnejšega ponudnika ekonomsko najugodnejša ponudba«.

Predlog zakona določa, da se v Zakonu o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti v 62. členu v tretjem odstavku besedilo »dejavnosti domače in umetnostne obrti« nadomesti z besedilom »rokodelstvu«.

K 27. členu

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 48/22 – uradno prečiščeno besedilo) v 20. členu določa posebne primere zavarovanja, in sicer v tretjem odstavku določa obvezno zavarovane osebe za invalidnost in smrt, ki je posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni. Osmi alineja tega odstavka se glasi: »osebe, ki ne glede na določbo prvega odstavka 15. člena tega zakona niso zavarovane po 15. členu tega zakona in v skladu s predpisi o gostinstvu le občasno, največ do pet mesecev v koledarskem letu, opravljajo dejavnost kot sobodajalci – fizične osebe, oziroma z osebnim delom in brez zaposlenih opravljajo dejavnost domače in umetnostne obrti po predpisih, ki urejajo to dejavnost«.

Predlog zakona določa, da se v Zakonu pokojninskem in invalidskem zavarovanju v 20. členu v tretjem odstavku v osmi alineji besedilo »dejavnost domače in umetnostne obrti« nadomesti z besedilom »rokodelstvo«.

K 28. členu

Iz 1. člena Obrtnega zakona izhaja, da ureja obrtne dejavnosti, pogoje za opravljanje obrtnih dejavnosti, domačo in umetnostno obrt, organiziranje obrtnega zborničnega sistema in osnove izobraževanja ter usposabljanja kadrov za potrebe opravljanja obrtne dejavnosti. Prvi odstavek 31. člena Obrtnega zakona določa, da se fizične in pravne osebe, ki opravljajo pridobitno dejavnost v Republiki Sloveniji kot obrtno dejavnost ali domačo in umetnostno obrt, lahko zaradi zagotavljanja strokovnosti in skupnih interesov pri opravljanju obrtne dejavnosti združujejo v Obrtno-podjetniško zbornico Slovenije in hkrati po poslovnem naslovu podjetja v območne obrtno-podjetniške zbornice. Z dnem uveljavitve predloga zakona v Obrtnem zakonu prenehata veljati besedilo »domačo in umetnostno obrt,« v 1. členu in besedilo »ali domačo in umetnostno obrt« v prvem odstavku 31. člena.

Obrtni zakon v tretjem poglavju z naslovom »Domača in umetnostna obrt« oziroma v 15. členu določa značilnosti domače in umetnostne obrti, pristojnost in postopek izdaje certifikata izdelkom. Prvi odstavek 15. člena Obrtnega zakona določa, da sta za domačo in umetnostno obrt značilna enostaven način dela s pretežno ročnim delom ter umetniško in oblikovalsko ustvarjanje in da Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije izda certifikat, s katerim potrdi, da je določen izdelek mogoče šteti in poimenovati kot predmet domače in umetnostne obrti. Drugi odstavek 15. člena Obrtnega zakona določa, da certifikat izda Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije na podlagi mnenja strokovne komisije, sestavljene iz etnologov, umetnostnih zgodovinarjev in diplomiranih oblikovalcev, ki pregleda in oceni posamičen predmet. Tretji odstavek 15. člena Obrtnega zakona pa določa, da strokovno komisijo imenuje Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije ter da komisija deluje pri Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije. Navedene vsebine predlog zakona ureja podrobneje in širše, zato se s prehodno določbo določi, da v celoti preneha veljati 15. člen Obrtnega zakona.

K 29. členu

Končna določba ureja začetek veljavnosti in uporabe tega zakona. Določa, da prične zakon veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne šest mesecev po njegovi uveljavitvi.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

Predlog zakona v prehodnih določbah vsebuje posege v druge zakone, v katerih je uporabljen izraz domača in umetnostna obrt, kot ga še uporablja veljavni Obrtni zakon (Uradni list RS, št. 40/04 – uradno prečiščeno besedilo, 117/06 – ZDavP-2, 102/07, 30/13 in 36/13 – popr.), a ga po uveljavitvi predloga zakona ne bo več, saj je v 28. členu predloga zakona predvideno prenehanje tega besedila v Obrtnem zakonu. Gre za spremembe uskladištvene narave. Glede na to, da se s predlogom zakona na novo ureja rokodelstvo in v tem delu nadomešča ureditev domače in umetnostne obrti, kot jo je doslej urejal Obrtni zakon, je mogoče razumeti, da gre za posege uskladištvene narave, saj gre za poenotenje uporabljenih izrazov z novo ureditvijo, ki jo prinaša predlog zakona.

Predlog zakona razveljavlja določbe naslednjih veljavnih zakonov:

- **Obrtni zakon** (Uradni list RS, št. 40/04 – uradno prečiščeno besedilo, 117/06 – ZdavP-2, 102/07, 30/13 in 36/13 – popr.):

V veljavnem 1. členu preneha veljati besedilo »domačo in umetnostno obrt,«, preneha veljati 15. člen, v veljavnem prvem odstavku 31. člena preneha veljati besedilo »ali domačo in umetnostno obrt«.

1. člen

Ta zakon ureja obrtno dejavnost, pogoje za opravljanje obrtnih dejavnosti, domačo in umetnostno obrt, organiziranje obrtnega zborničnega sistema in osnove izobraževanja ter usposabljanja kadrov za potrebe opravljanja obrtno dejavnosti.

15. člen

(1) Za domačo in umetnostno obrt sta značilna enostaven način dela s pretežno ročnim delom ter umetniško in oblikovalsko ustvarjanje. Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije izda certifikat, s katerim potrdi, da je določen izdelek mogoče šteti in poimenovati kot predmet domače in umetnostne obrti.

(2) Certifikat iz prejšnjega odstavka izda Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije na podlagi mnenja strokovne komisije, sestavljene iz etnologov, umetnostnih zgodovinarjev in diplomiranih oblikovalcev, ki pregleda in oceni posamičen predmet.

(3) Strokovno komisijo iz prejšnjega odstavka imenuje Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije. Komisija deluje pri Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije.

31. člen

(1) Fizične in pravne osebe, ki opravljajo pridobitno dejavnost v Republiki Sloveniji kot obrtno dejavnost ali domačo in umetnostno obrt, se lahko zaradi zagotavljanja strokovnosti in skupnih interesov pri opravljanju obrtno dejavnosti združujejo v Obrtno-podjetniško zbornico Slovenije in hkrati po poslovnem naslovu podjetja v območne obrtno-podjetniške zbornice.

(2) V Obrtno podjetniško-zbornico Slovenije in območne obrtno-podjetniške zbornice se lahko v skladu z njihovimi statuti včlanijo tudi druge fizične in pravne osebe, ki želijo sodelovati pri uresničevanju ciljev in nalog Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije ali območnih obrtno-podjetniških zbornic.

(3) Statut Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije določi način in obveznosti člana pri vstopu in izstopu iz Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije.

- **Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno** (Uradni list RS, št. 32/14, 47/15 – ZZSDT, 43/19 in 121/21 – ZJN-3B):

V veljavnem 12. členu se v tretjem odstavku besedilo »izdelke domače in umetnostne obrti v skladu z zakonom, ki ureja obrtno dejavnost« nadomesti z besedilom »rokodelske izdelke v skladu z zakonom, ki ureja ohranjanje in razvoj rokodelstva«.

12. člen (osebno dopolnilno delo)

(1) Za osebno dopolnilno delo se šteje, kadar posameznik sam opravlja dela pomoči v gospodinjstvu, njim podobna dela ali opravlja druga manjša dela, pod pogojem, da posebni predpisi ne določajo drugače in da so določena v podzakonskem aktu iz 16. člena tega zakona.

(2) Dela iz prejšnjega odstavka se lahko opravljajo pod pogojem, da se ne opravljajo za pravno osebo, tuj pravni subjekt ali samozaposleno osebo.

(3) Za osebno dopolnilno delo se šteje tudi, kadar posameznik sam izdeluje izdelke domače in umetnostne obrti v skladu z zakonom, ki ureja obrtno dejavnost, druge izdelke, ki se izdelujejo na domu pretežno ročno ali po pretežno tradicionalnih postopkih in jih prodaja, ali kadar nabira in prodaja gozdne sadeže in zelišča, pod pogojem, da so ta dela določena v podzakonskem aktu iz 16. člena tega zakona.

(4) Posameznik mora osebno dopolnilno delo pred začetkom opravljanja prijaviti pri Agenciji Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (v nadaljnjem besedilu: AJPES). Prijavitelj se opravi prek spletnega portala AJPES ali osebno na upravni enoti, ki za posameznika prijavitelja opravi prek spletnega portala AJPES.

(5) Posameznik iz prvega odstavka tega člena, ki je prijavil osebno dopolnilno delo, lahko opravlja delo za osebo, ki ima vrednotnico, ki se glasi na njegovo ime.

(6) Posameznik iz tretjega odstavka tega člena, ki je prijavil osebno dopolnilno delo, lahko opravlja dela, če ima med opravljanjem dela vrednotnico, ki se glasi na njegovo ime.

(7) Oseba iz petega odstavka tega člena in posameznik iz prejšnjega odstavka morata vrednotnico pridobiti najpozneje pred začetkom opravljanja dela. Vrednotnica velja za koledarski mesec.

(8) Posameznik, ki želi opustiti posamezno vrsto osebnega dopolnilnega dela, opustitev opravi prek spletnega portala AJPES ali osebno na upravni enoti, ki za posameznika opustitev opravi prek spletnega portala AJPES.

- **Zakon o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti** (Uradni list RS, št. 11/18 in 79/18):

V veljavnem 62. členu se v tretjem odstavku besedilo »dejavnosti domače in umetnostne obrti« nadomesti z besedilom »rokodelstvu«.

62. člen (oddaja v najem)

(1) Nepremično premoženje v lasti države, ki ga začasno ne potrebuje noben upravljavec ali uporabnik, se lahko odda v najem.

(2) Nepremično premoženje v lasti samoupravnih lokalnih skupnosti, ki ga ne potrebuje noben upravljavec ali uporabnik, se lahko odda v najem.

(3) Pod ocenjeno vrednostjo se lahko odda v najem nepremično premoženje samoupravnih lokalnih skupnosti, ki je namenjeno poslovni dejavnosti, zlasti dejavnosti domače in umetnostne obrti in kulturni dejavnosti, pri čemer je med ponudbami, ki so v skladu z razvojnim programom samoupravne lokalne skupnosti, merilo za izbor najugodnejšega ponudnika ekonomsko najugodnejša ponudba.

(4) Najemnina se lahko plačuje mesečno ali letno. Plačilo najemnine za več let v enkratnem znesku ni dopustno. Pogodbeno določilo o plačilu najemnine v enkratnem znesku za obdobje, daljše od enega leta, je nično.

- **Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju** (Uradni list RS, št. 48/22 – uradno prečiščeno besedilo):

V veljavnem 20. členu se v tretjem odstavku v osmi alineji besedilo »dejavnost domače in umetnostne obrti« nadomesti z besedilom »rokodelstvo«.

20. člen (posebni primeri zavarovanja)

(1) Za invalidnost in smrt, ki je posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni, je obvezno zavarovana oseba:

- ki samostojno opravlja pridobitno ali drugo dovoljeno dejavnost, vendar ni zavarovana po 15. členu tega zakona, pri opravljanju navedene dejavnosti;
- ki v okviru drugega pravnega razmerja za plačilo opravlja delo iz 18. člena tega zakona, vendar pri opravljanju tega dela ni zavarovana na podlagi 16. ali 18. člena tega zakona.

(2) Oseba, ki opravlja kmetijsko ali gozdarsko dejavnost in ni zavarovana po 17. členu tega zakona, se lahko zavaruje za invalidnost in smrt, ki je posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni pri opravljanju navedene dejavnosti.

(3) Za invalidnost in smrt, ki je posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni, so obvezno zavarovani:

- dijaki in študenti pri praktičnem pouku, pri opravljanju proizvodnega dela ali delovne prakse in na strokovnih ekskurzijah;
- otroci in mladostniki z motnjami v telesnem in duševnem razvoju pri praktičnem pouku v podjetjih za usposabljanje ali na obveznem praktičnem delu;
- osebe, ki so po končanem šolanju na prostovoljni praksi, ne glede na to, ali za to prakso prejemajo nagrado;
- vojaški invalidi, civilni invalidi vojne in druge invalidne osebe na poklicni rehabilitaciji oziroma usposabljanju pri praktičnih delih in vajah;
- osebe, ki se po predpisih, ki urejajo trg dela, po predpisih, ki urejajo zaposlovanje invalidov, ali po predpisih, ki urejajo socialno varstvo, usposabljujejo z delom pri izvajalcu ukrepa aktivne politike zaposlovanja ali pri izvajalcu drugega ukrepa oziroma programa, razen oseb, ki opravljajo javna dela;
- osebe, ki na podlagi predpisov, ki urejajo prekrške in izvrševanje kazenskih sankcij, opravljajo določene naloge v splošno korist ali v korist lokalne skupnosti;

- osebe na prestajanju kazni zapora, ki niso obvezno zavarovane po tem zakonu, ter mladoletniki, proti katerim se izvršuje vzgojni ukrep oddaje v prevzgojni dom, pri delu, poklicnem izobraževanju in pri opravljanju dovoljenih dejavnosti v skladu z zakonom;

- osebe, ki ne glede na določbo prvega odstavka 15. člena tega zakona niso zavarovane po 15. členu tega zakona in v skladu s predpisi o gostinstvu le občasno, največ do pet mesecev v koledarskem letu, opravljajo dejavnost kot sobodajalci – fizične osebe, oziroma z osebnim delom in brez zaposlenih opravljajo dejavnost domače in umetnostne obrti po predpisih, ki urejajo to dejavnost;

- (prenehala veljati).

(4) Osebe na prestajanju kazni zapora in mladoletniki, proti katerim se izvršuje vzgojni ukrep oddaje v prevzgojni dom, so pri delu, poklicnem izobraževanju in pri opravljanju dovoljenih dejavnosti v skladu s tem zakonom obvezno zavarovane tudi za primer invalidnosti, ki je posledica poškodbe zunaj dela, nastale zaradi višje sile.

(5) Za invalidnost in smrt, ki je posledica poškodbe pri delu v primerih organizirane aktivnosti, so zavarovane osebe, ki:

- sodelujejo pri organiziranih delovnih akcijah, pri reševalnih akcijah ali pri zaščiti in reševanju v primerih naravnih in drugih nesreč;

- kot udeleženci mladinskih taborov v Republiki Sloveniji sodelujejo pri opravljanju del oziroma nalog na mladinskem taboru;

- opravljajo vojaško službo v rezervni ali vojni sestavi, nadomestno civilno službo ali službo v Civilni zaščiti oziroma se usposabljaajo za opravljanje teh nalog na podlagi državlanske dolžnosti ali se usposabljaajo na podlagi pogodbe o službi v rezervni sestavi Slovenske vojske, pogodbe o službi v Civilni zaščiti ali se usposabljaajo za opravljanje obrambnih nalog ter nalog zaščite, reševanja in pomoči;

- kot člani operativnih sestav prostovoljnih gasilskih enot oziroma gasilskih organizacij opravljajo naloge pri gašenju požarov, zaščiti, reševanju in pomoči ob naravnih in drugih nesrečah, med izvajanjem požarne straže ali zavarovanja požarno nevarnih del, mest in javnih prireditev, na vajah in drugih oblikah usposabljanja ali pri javnih nastopih in demonstracijah gasilske dejavnosti za namen poučevanja in usposabljanja prebivalstva;

- kot člani gorske reševalne službe, jamarske reševalne službe, vodniki reševalnih psov ali potapljači in drugi reševalci in pripadniki operativnih sestav za zaščito, reševanje in pomoč v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, opravljajo naloge v zvezi z zaščito, reševanjem in pomočjo ogroženim ljudem, ali naloge v zvezi z zaščito in reševanjem premoženja, okolja in kulturne dediščine ali se organizirano usposabljaajo za navedene naloge;

- pomagajo policiji in pooblaščenim uradnim osebam državnih organov pri izpolnjevanju nalog s področja varstva ustavne ureditve, osebne varnosti občanov in varnosti premoženja, vzdrževanja javnega reda in miru, pri preprečevanju in odkrivanju kaznivih dejanj ter pri odkrivanju in prijemanju storilcev in pri varovanju pred kršitvami nedotakljivosti državne meje;

- opravljajo naloge policije kot osebe v rezervnem sestavu policije;

- opravljajo na poziv državnih in drugih pooblaščenih organov javno in drugo družbeno funkcijo ali državljansko dolžnost;

- kot športniki, šahisti, trenerji ali organizatorji v okviru organizirane športne ali šahovske dejavnosti sodelujejo pri športnih ali šahovskih akcijah.

V. PREDLOG, DA SE PREDLOG ZAKONA OBRAVNAVA PO NUJNEM OZIROMA SKRAJŠANEM POSTOPKU

/

VI. PRILOGE

- osnutek podzakonskega predpisa, katerega izdajo določa predlog zakona (predlog Pravilnika o določitvi rokodelskih panog),
- MSP-test.

**PREDLOG
(EVA)**

Na podlagi drugega odstavka 12. člena Zakona o ohranjanju in razvoju rokodelstva (Uradni list RS, št. ...) minister za gospodarstvo, turizem in šport izdaja

**PRAVILNIK
o določitvi rokodelskih panog**

**1. člen
(splošna določba)**

Ta pravilnik določa seznam posameznih rokodelskih panog.

**2. člen
(seznam rokodelskih panog)**

Rokodelske panoge določene s tem pravilnikom, so opredeljene z naslednjim poimenovanjem:

1. apneničarstvo,
2. barvanje in krašenje velikonočnih jajc,
3. bičarstvo,
4. coklarstvo,
5. čevljarstvo,
6. čipkarstvo,
7. dežnikarstvo,
8. glasbilarstvo – izdelovanje glasbil,
9. intarzerstvo in rezbarstvo,
10. izdelovanje cvetja iz papirja in drugih gradiv,
11. izdelovanje cvetnonedeljskih butaric,
12. izdelovanje čolnov drevakov,
13. izdelovanje igrač,
14. izdelovanje lesenih črk,
15. izdelovanje izdelkov iz cvetja, dišavnic in zelišč,
16. izdelovanje krpank,
17. izdelovanje lutk,
18. izdelovanje mila in naravnih izdelkov za nego telesa,
19. izdelovanje polsti,
20. izdelovanje pripadnostnih kostumov,
21. izdelovanje pustnih mask in oprav,
22. izdelovanje trniča,
23. kaligrafija,
24. kamnoseštvo (umetnostno kamnoseštvo in brusaštvo),
25. klesanje črk v kamen,
26. klekljarstvo,
27. klobučarstvo (in modistovska obrt),
28. kolarstvo,
29. kotlarstvo,
30. kovaštvo (žebjarstvo),
31. krojaštvo in šiviljstvo,
32. lesostrugarstvo,
33. lončarstvo,
34. medičarstvo (lectarstvo in svečarstvo),
35. mizarstvo,
36. nožarstvo,
37. oblikovanje keramike,

38. oglarstvo,
39. opekarstvo,
40. pasarstvo,
41. pečarstvo,
42. peka bogoslužnih oblatov,
43. piparstvo,
44. pletarstvo,
45. pletnarstvo – izdelovanje pleten,
46. pletilstvo,
47. poslikavanje panjskih končnic,
48. predilstvo (predenje na kolovratu),
49. ročna izdelava papirja,
50. ročno knjigoveštvo,
51. sedlarstvo in jermenarstvo,
52. sitarstvo (žimarstvo, ščetarstvo),
53. skodlarstvo,
54. skrilarstvo,
55. slamnikarstvo,
56. slamokrovstvo,
57. slikanje slik na steklo,
58. sodarstvo,
59. steklarstvo,
60. suhorobarstvo,
61. svilarstvo (in svilogojstvo),
62. tapetništvo,
63. tesarstvo,
64. tiskarstvo – tisk s pomičnimi črkami,
65. tkalstvo,
66. umetniško livarstvo,
67. usnjarstvo in krznarstvo,
68. veziljstvo,
69. zlatarstvo,
70. zvončarstvo.

3. člen
(uveljavitev)

Ta pravilnik začne veljati ... dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

minister za gospodarstvo, turizem in šport

Opomba: Opis posamezne rokodelske panoge iz seznama rokodelskih panog objavi Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije na svojih spletnih straneh.

1. Apneničarstvo: Apneničarstvo ali apnarstvo je (bilo) razvito v delih Slovenije, kjer je bil pogost apnenec. Naloga apneničarjev je, da žgejo ali kuhajo apno za uporabo v gradbeništvu, strojarstvu, usnjarstvu, beljenju ipd., pomembno pa je tudi pri razkuževanju, gnojenju, konzerviranju jajc, itd. Apno se tradicionalno žge v t. i. apnenicah v obliki velikih pletenih košev, znotraj obloženih z ilovico, ali zidanih iz kamnja.

2. Barvanje in krašenje velikonočnih jajc: Barvanje in krašenje velikonočnih pirhov je v Sloveniji splošno razširjena rokodelska panoga. Dediščina okraševanja jajc je ohranjena po vsej Sloveniji, le da se izvedbe razlikujejo v tehnikah in materialih glede na območje. Poleg klasičnih pirhov iz jajc so pirhi tudi pogost motiv ustvarjanja sodobnih rokodelcev.

3. Bičarstvo: Biče so s struženjem iz enega kosa lesa izdelovali suhorobarji na ribniškem, velikolaškem in cerkniškem območju. Posebna mojstrovina so bili pleteni leseni ročaji bičev iz prožnih vrst lesa. Največji mojstri pletenih bičev t. i. škarabacarji so bili v Brestovici in Opatjem selu na Krasu. Z upadom prevoznitva po 2. svetovni vojni je tradicija izdelovanja bičev v Sloveniji skoraj povsem izumrla.

4. Coklarstvo: Coklarstvo je rokodelska panoga ročnega izdelovanja lesenih cokel, zlasti replik naše dediščine, povezana s tesarstvom in mizarstvom.

5. Čevljarstvo: Čevljarstvo je storitvena obrt za izdelavo ali popravilo obutve, ki se je v prejšnjem stoletju razvila v obutveno industrijo. Kljub temu še vedno delujejo čevljarji, ki celotni postopek izdelave obutve izpeljejo ročno ali pa izdelujejo obutev iz polizdelkov. Zaradi manjšine mojstrov in pretežno strojne izdelave v tovarnah obrtnih šol za čevljarje ni več, zato se novi mojstri obrti izučijo po modelu vajeništva. Ročno narejeni čevlji so rezultat interdisciplinarnega znanja in unikatni izdelek, ki poudari osebni izraz tistega, ki jih nosi.

6. Čipkarstvo: Čipkarstvo je rokodelska panoga izdelovanja čipk, luknjičastega izdelka iz tekstilnih ali kovinskih niti. Čipke so izdelane v različnih čipkarskih tehnikah, njihova raba pa je bila vseskozi krasilna in statusna – za krašenje tekstila, prazničnih predmetov, notranje tekstilne opreme, dobro vidnih delov oblačila, tudi notranje opreme.

7. Dežnikarstvo: Dežnikarstvo je rokodelska panoga, ki se ukvarja s popravilanjem in izdelovanjem dežnikov. Nekdaj cenjena dejavnost dandanes sodi med deficitarne.

8. Glasbilarstvo: Izdelovanje glasbil ali glasbilarstvo obsega izdelovanje glasbil (glasbenih inštrumentov) za izvajanje glasbe. To so ročno izdelani predmeti, iz katerih ljudje izvajajo zvoke.

9. Intarzerstvo in rezbarstvo: Posebni panogi estetske obdelave lesa v rokodelski dejavnosti sta intarzerstvo in rezbarstvo. Intarzija je krasilna tehnika pohišta, katere posebnost je vstavljanje različnih oblik, velikosti in vrst lesa ter drugih materialov (npr. slame, kamna) v osnovni leseni izdelek. Rezbarstvo je oblikovanje osnovnega lesenega kosa z različnimi rezili.

10. Izdelovanje cvetja iz papirja in drugih gradiv: Izdelovanje cvetja iz (krep) papirja in drugih gradiv je večšina izdelovanja rož in šopkov ter krašenja iz različnih materialov. Najbolj prepoznavno in razširjeno je izdelovanje papirnatih rož iz različnih vrst papirja v dovršeno izdelane predmete, ki posnemajo naravno podobo rož in rastlinja ter se uporabljajo ob različnih priložnostih, največkrat povezanih z obredi prehoda in praznovanji.

11. Izdelovanje cvetnonedeljskih butaric: Cvetnonedeljske butare so šopi, izdelani iz določenih vrst in določenega števila šibja oziroma rastlin, lahko tudi z okrasjem, kot so pecivo, jabolka, pomaranče in barvni krep papir. Na cvetno nedeljo jih verniki nosijo blagoslovljat v cerkev. Izdelovanje cvetnonedeljskih butar in blagosavljanje le-teh na cvetno nedeljo sta razširjena povsod na Slovenskem.

12. Izdelovanje čolnov drevakov: Drevák je avtohtono leseno plovilo, katerega izdelava je značilna za celotno porečje reke Ljubljanice. Danes ga izdelujejo in uporabljajo le še na Cerkniškem jezeru: za ribolov, reševanje in v turistično-rekreacijske namene.

13. Izdelovanje igrač: Otroške igrače so bile nekdanj dragocene in redke, kmečki in delavski otroci so jih povečini naredili iz naravnih materialov sami doma. Posameznice so izdelale punčke iz cunj ali koruznega ličja, občasno so kakšno igračo izdelali posamezni obrtniki.

14. Izdelovanje lesenih črk: Izdelava lesenih črk za tisk je bila podporna obrt tisku s premičnimi črkami. Za izdelavo je bilo treba združevati znanje obdelave lesa, graviranja in oblikovanja črkovnih vrst. V 20. stoletju sta v Sloveniji izpričana le dva izdelovalca, obrt pa je zamrla z zatonom visokega tiska. Na svetu deluje samo okoli deset podobnih delavnic.

15. Izdelovanje izdelkov iz cvetja, dišavnic in zelišč: Izdelovanje izdelkov suhega cvetja, dišavnic in zelišč je povezano s kulturno dediščino posameznih pokrajin Slovenije ter vključuje tradicionalno pripravo, predelavo in obdelavo rastlin za potrebe ročno izdelanih izdelkov. Izdelovanje tovrstnih izdelkov je v zadnjem času v velikem porastu, saj se ljudje vračamo k ročno narejenim naravnim izdelkom.

16. Izdelovanje krpank: Izdelovanje krpank zajema unikatno oblikovanje, sestavljanje in šivanje dekorativnih pregrinjal, odev in drugih tekstilnih izdelkov iz menjajočih se vzorčastih delov blaga, zloženih v različne vzorce. Tehnologija in oblikovalski načini krpank so novost v sodobnem slovenskem rokodelstvu.

17. Izdelovanje lutk: Prvo znano lutkovno udejstvovanje na Slovenskem sega v 15. stoletju, ko se je pojavila ročna lutka, imenovana lilek. Preproste oblike ljudskega lutkarstva sicer niso vplivale na razvoj lutkovnega ustvarjanja pri nas. O začetkih lutkovne umetnosti in z njo povezane umetnostne obrti izdelovanja lutk pri nas govorimo šele z začetkom 20. stoletja, o kontinuiteti razvoja izdelovanja lutk pa šele z ustanovitvijo prvega institucionalnega lutkovnega gledališča leta 1948.

18. Izdelovanje mila in naravnih izdelkov za nego telesa: Izdelovanje mila in naravnih izdelkov za nego je v zadnjem času v velikem porastu, saj se ljudje vračamo k ročno narejenim, naravnim trdim milom. Prvotna milarska obrt, ki se je v Sloveniji razvijala od 18. stoletju naprej, je povezana s proizvodnjo mila, ki so ga uporabljali za pranje oblek. Milarski tovarni sta bili na primer v Kranju in Mariboru.

19. Izdelovanje polsti: Polstenje ali filcanje je najstarejša tehnika izdelave tekstila oziroma volnenega blaga. Ponuja veliko možnosti izražanja in ustvarjanja, tako pri izdelovanju tradicionalnih izdelkov kot tudi v sodobnem svetu mode, sodobnih interierjih, umetniškem kiparstvu in slikarstvu. Poznamo dva osnovna načina polstenja – mokro in suho polstenje, znotraj teh dveh tehnik pa še vrsto drugih.

20. Izdelovanje pripadnostnih kostumov: Gre za rokodelsko dejavnost šivanja in krojenja individualno oblikovanih kostumov oz. oblačil za t. i. narodne noše, pripadnostne kostume, izdelane na podlagi skic, ohranjenih informacij in fotografij, rekonstrukcije oblačil iz različnih zgodovinskih obdobj. Pri tem rokodelci in rokodelke interdisciplinarno in strokovno sodelujejo za doseganje čim bolj prepričljivega poustvarjanja oblačil iz oblačilne dediščine.

21. Izdelovanje pustnih mask in oprav: Izdelovanje pustnih mask in oprav obsega znanje in veščine izdelovanja in obnove: obrazih naličij, kap, oblačil, posebnih rekvizitov ... Pri večini izdelovalcev pustnih mask in oprav gre za specifična znanja, saj ima vsaka pustna skupina svoje značilnosti.

22. Izdelovanje trniča: Izdelovanje trničev, posušenih sirov značilne hruškaste oblike, je značilno za območja Velike, Male in Gojske planine v Kamniško-Savinjskih Alpah. Izdelani so iz skute, smetane in soli ter okrašeni s posebnimi ornamentami, vtisnjenimi z lesenimi »pisavami« z različnimi vzorci.

23. Kaligrafija: Kaligrafija je zvrst vizualne umetnosti, ki sega na področje pisanja tako zgodovinskih kot tudi sodobnih pisnih stilov. Kaligrafi delujejo na dveh področjih, to sta unikatna kaligrafija ter kaligrafija kot orodje vizualnih komunikacij.

24. Kamnoseštvo (umetnostno kamnoseštvo in brusaštvo): Kamnoseštvo je ena od najstarejših rokodelskih panog, namenjena uporabi kamna za gradnjo stavb, oblikovanje skulptur in umetniških unikatnih izdelkov. V Sloveniji, še zlasti na Krasu in v Istri pa tudi v drugih krajih, ima bogato tradicijo. Razne vrste kamna so bile v preteklosti med temeljnimi gradivi pri gradnji objektov, danes pa nastajajo v kamnoseških delavnicah zelo zahtevna kamnoseška dela, pogosto povezana z obnovo objektov kulturne dediščine in izdelovanjem replik dediščine.

25. Klesanje črk v kamen: Klesanje črk v kamen je zvrst vizualne umetnosti, ki združuje veščino oblikovanja črk (kaligrafskih in tipografskih) ter njihovo izvedbo v kamen. Panoga je lahko podzvrst kamnoseštva (na primer izdelava napisov na nagrobnikih) ali pa je samostojna (umetniško oblikovanje napisov in uporaba na različnih napisnih ploščah, javnih spomenikih, kot označevanje učnih poti).

26. Klekljarstvo: Klekljarstvo je izdelovanje čipk s posebno klekljarsko tehniko. Klekljarstvo je rokodelska dejavnost, pri kateri se ročno izdelujejo klekljane čipke, s križanjem in sukanjem niti, navitih na klekeljne. Na Idrijskem je prisotno od druge polovice 17. stoletju, v 19. stoletju pa se je iz Idrije razširilo in uveljavilo v širšem slovenskem prostoru, kjer razvija nove izrazne oblike.

27. Klobučarstvo (in modistovska obrt): Klobučarstvo je rokodelska panoga, pri kateri se iz polsti ali klobučevine izdelujejo klobučarski izdelki (klobuki, copati, škornji, rokavice...). Osnovni material za polst je ovčja volna ali zajčja in kunčja dlaka. Nekdaj številni klobučarji so bili povezani v klobučarske cehe, dandanes pa so nosilci znanja izjemno redki. Posebna veja klobučarjev so modistke, ki iz polizdelkov – tulcev klobučevine izdelujejo damske klobuke.

28. Kolarstvo: Kolarstvo je izdelovanje lesenih delov za vozove in druga tovorna prometna sredstva, opreme za živino in kmetijska orodja, od konca 19. stoletja tudi avtomobilskih karoserij in notranje opreme. Razvijalo se je kot samouško rokodelstvo in kot samostojna obrt, posebno ob razvoju prevoznih sredstev. Zdaj je v zatonu.

29. Kotlarstvo: Kotlarstvo kot sodobna rokodelska dejavnost je osredinjeno na ročno izdelavo kotlov in posod za vodo in kuhanje ter drugih pripomočkov iz pločevine (baker, medenina, kositer) in železa, ki se uporabljajo za razne namene. Del kotlarske dediščine nadaljuje sodobno pasarstvo.

30. Kovaštvo (žebjarstvo): Rokodelska obdelava kovin je bila v preteklosti splošno razširjena po celotnem slovenskem ozemlju. Kovaštvo je bila ena najpomembnejših obrti; brez ročno izdelanih kovaških izdelkov si je bilo v preteklosti težko zamišljati vsakdanje življenje. Potrebe po kovačih na Slovenskem so se močno zmanjšale z avtomatizacijo kovaških postopkov oz. razvojem kovinske industrije, ki je pospešila razvoj moderne kmetijske mehanizacije v šestdesetih letih 20. stoletja.

31. Krojaštvo in šiviljstvo: Krojaštvo in šiviljstvo sta oblačilni obrtni panogi za izdelovanje različnih vrst tekstilnih izdelkov; krojači in krojačice krojijo in izdelujejo predvsem moške obleke, kostime in plašče, šivilje pa ženske obleke, perilo in druge tekstilne izdelke. Po propadu tekstilne industrije v Sloveniji delujejo krojaške in šiviljske delavnice z unikatno ali maloserijsko izdelavo oblačil, dobro razvejane pa so tudi popravilnice.

32. Lesostrugarstvo: Strugarstvo (tudi lesostrugarstvo) je ena od lesnih oz. suhorobarskih rokodelskih panog, ki se je razvila v samostojno dejavnost. Strugarji so sprva izdelovali razne stružene predmete, kot so lesene sklede, krožniki, pladnji, deli kolovratov in druge izdelke na stružnicah na ročni ali nožni pogon, v novem času pa na elektriko. V zadnjem času smo lahko pričali številnim ustvarjalcem, ki oblikujejo sodobne unikatne lesene stružene sklede in druge posode.

33. Lončarstvo: Lončarstvo je rokodelska panoga izdelovanja glinene posode in drugih predmetov, ročno ali na lončarskem vretenu, s čimer so povezana znanja priprave materiala, uporabe orodij, oblikovanja, krašenja in žganja izdelkov. Lončarstvo ohranja tradicionalne tehnike izdelave ter oblike proizvodov. Lončarji so pri nas tradicionalno uporabljali nizkotemperaturno glino, ki so jo kopali lokalno, danes pa se poslužujejo tudi drugih vrst oz. tipov gline (npr. bela glina, kamenina, porcelan).

34. Medičarstvo (lectarstvo in svečarstvo): Medičarstvo je obrt izdelovanja in prodaje medenjakov, figuralnega oblikovanega in krašenega peciva iz medenega testa, medice, medenega žganja. Obrt se imenuje tudi lectarstvo in sodi med najstarejše obrti v mestih in na trgih. Značilni izdelki so lectova srca in ročno ali v lesene modele odtiskovano okrasno pecivo iz medenega testa. Dandanes so medičarji ali lectarji redki, a se obrt še vedno ohranja in je pomemben del turistične ponudbe. Zaradi uporabe čebeljega voska je obrt pogosto povezana s svečarstvom.

35. Mizarstvo: Mizarstvo je najbolj razširjena lesna obrt, ki se ukvarja z oblikovanjem lesa, zlasti z izdelavo vseh vrst pohištva za notranje ali zunanje prostore. Kot poklicna obrt se je iz domače mizarske dejavnosti razvila v poznem srednjem veku. Posebno zvrst mizarskega rokodelstva predstavljajo posamezniki, ki se ukvarjajo z restavriranjem ali replikami starega stilnega pohištva.

36. Nožarstvo: Nožarstvo je obrt ročnega izdelovanja nožev in rezil. Nožarji pri svojem delu združujejo (umetnostno) kovaštvo, mizarstvo in oblikovanje v vrhunsko izdelane nože. Obrt je bila na Slovenskem znana že v preteklosti, dandanes pa – kljub manjšemu številu kovačij, kot jih je bilo včasih – doživlja preporod pri mlajši generaciji, zaradi česar se rokodelska obrt pospešeno razvija in nadgrajuje.

37. Oblikovanje keramike: Oblikovanje keramike, zlasti umetniške in dekorativne, je rokodelska panoga izdelovanja skulptur, objektov in predmetov iz gline. Poleg negovanja tradicionalnih postopkov obdelave gline (oblikovanje na vretenu, dodajanje in odvzemanje gline, modeliranje, vlijanje v kalupe, poslikavanje, krašenje in žganje) vključuje tudi oblikovanje, ki sledi tehnološkemu razvoju, sodobnim vsebinam in materialom.

38. Oglarstvo: Oglarstvo je pridobivanje lesnega oglja z nepopolnim zgorevanjem lesa in sečnih izdelkov na kopiščih ob gozdu, tj. na območjih, kjer so postavljene kope. Kuhanje oglja se izvaja v ogarskih kopah in traja več dni, obsega posebne veščine in znanja priprave lesnih kop ter tehnike pridobivanja oglja.

39. Opekarstvo: Opekarstvo pomeni izdelavo opečnatih izdelkov, ki se uporabljajo v gradbeništvu. Gre za tako imenovano grobo keramiko. V tradicionalnih opekarnah – cigoncah oziroma poljskih opekarnah so

izdelovali zidne, talne in strešne opeke za gradnjo, izdelavo stropov, kritino, tlakovanje... Surovina je glina, ki se izkoplje, obdela, posuši in odžge. Tako narejena opeka je edinstven okolju prijazen in naraven material, ki ga odlikujeta dolga življenjska doba in tradicija. Ustvarja zdrave in udobne bivalne razmere.

40. **Pasarstvo:** Pasarstvo je umetnostna obrt, ki se ukvarja z (umetniškim) oblikovanjem in obdelovanjem predvsem neplemenitih kovin. Ob tem obrtnik uporablja različne tehnologije obdelave, materiale in krasilne tehnike. Pasarstvo je tesno povezano z zlatarstvom, saj so prvotno opravljali pasarska dela zlatarji. Z razvojem se je panoga osamosvojila in postala samostojna.

41. **Pečarstvo:** Pečarstvo obsega ročno izdelovanje pečnic, zidanje ter izdelovanje peči in štedilnikov, oblaganje sten s pečnicami in tudi izdelovanje opečnatih tlakovcev. Poleg tradicionalnih kmečkih peči danes pečarji postavljajo tudi sodobno oblikovane.

42. **Peka bogoslužnih oblatov:** Peka oblatov je rokodelska panoga, ki je povezana s krščanskim bogoslužjem in je v Sloveniji razširjena po samostanih in v posameznih župnijah. Vključuje peko velikih okroglih ali ovalnih hostij s krščansko simboliko iz nekvašenega testa. Za zaužitje pri vsakodnevem evharističnem bogoslužju se iz takšnih oblatov izreže manjše hostije, za namen velikonočnega blagoslova pa se jih uporabi v osnovni veliki obliki in zaužije kot del velikonočnih jedi.

43. **Piparstvo:** Piparstvo ali fajfarstvo je ročno izdelovanje rezljanih in različno okrašenih lesenih pip ali fajf za kajenje tobaka. Dandanes je po tej nekoč bolj prisotni dopolnilni domači obrti znana le še vas Gorjuše nad Bohinjem.

44. **Pletarstvo:** Pletarstvo je izdelovanje predmetov s prepletanjem različnih, pretežno naravnih materialov, kot so šibje, vitre, slama in koruzno ličje. Razširjeno je kot domača, tudi dopolnilna in obrtna dejavnost z dolgo in bogato tradicijo.

45. **Pletnarstvo – izdelovanje pleten:** Pletnarstvo je tradicionalno izdelovanje lesenih čolnov – pleten, za prevoz ljudi in tovora po Blejskem jezeru od pristana do pristana, predvsem pa na Blejski otok s čolnom, ki ga poganja čolnar pletnar stoje, z vesloma. Znanja pletnarstva in pletnarjenja se prenašajo iz roda v rod in ga po tradiciji opravljajo le domačini z Bleda.

46. **Pletilstvo:** Ročno pletenje je eden najstarejših načinov prepletanja niti s pomočjo kovinskih ali lesenih igel s konicami na eni ali obeh straneh. Plesti je mogoče z dvema, petimi ali več pletilkami, z volno, bombažem ali drugimi sodobnimi materiali, in s tem ustvariti uporabna oblačila za vsak dan in posebne priložnosti.

47. **Poslikavanje panjskih končnic:** Poslikavanje panjskih končnic obsega poslikave pročelnih deščic čebeljih panjev, predvsem kranjičev. Od srede 18. stoletja naprej je izvirna oblika ljudskega likovnega izražanja, značilna za precejšen del slovenskega etničnega ozemlja.

48. **Predilstvo (predenje na kolovratu):** Predenje volne, lanu ali konoplje je domača obrt pridobivanja niti za predelavo v tkanino ali pletivo. V preteklosti je bilo predenje vsakoletno kmečko opravilo predvsem v hladni polovici leta. Navadno so ženske predle skupaj, zato je imelo močno družbeno in folklorno razsežnost. Na Slovenskem so na kolovrat predli volneno in laneno predivo ter predivo iz konoplje. Dandanes ročno predejo redke mojstrice, zelo ogroženo pa je tudi strojno predenje volne v maloštevilnih predilnicah. S spodbujanjem obrti bi lahko bolje izkoristili vsestransko surovino – volno, saj se jo zaradi sodobne klasifikacije neredko zavrže kot odpadek. Prav tako je vedno bolj aktualno obujanje sajenja lanu ter konoplje.

49. **Ročna izdelava papirja:** Ročna izdelava papirja je stoletja star rokodelski postopek predelave papirne mase iz celuloznih vlaken in vode v uporaben papir za pisanje, tiskanje, ovijanje in okras. Na Slovenskem se je razvil v obdobju reformacije, v 16. stoletju. Delavnice so se kasneje zaradi velikega povpraševanja razvile v industrijske obrate proizvodnje papirja, vendar so redke ohranile postopek ročne izdelave. Po njihovi zaslugi lahko še vedno kupimo butično izdelan papir, katerega proces izdelave se razvija naprej.

50. **Ročno knjigoveštvo:** Knjigoveštvo je rokodelska dejavnost, ki se ukvarja z vezavo knjig in izdelavo knjigoveških izdelkov. Vezanje knjig je proces, pri katerem knjigovez posamezne svežnje papirja zveže v celoto. Pri tem uporablja različne materiale, vrste izdelkov, pripomočkov in naprav. Knjige se danes izdeluje strojno, večšine ročnega knjigoveštva pa so nenadomestljive za ohranjanje starejših tiskov in zahtevnejših, rokodelsko oblikovanih izdelkov. Za ročno vezavo knjig so potrebna posebna znanja, prav tako za dodelavo knjig, njihovo restavriranje in popravilo.

51. Sedlarstvo in jermenarstvo: Usnjarska rokodelska panoga sedlarstvo in jermenarstvo obsega izdelovanje konjskih in naglavnih govejih komatov, jahalnih in transportnih sedel, vprežnega jermenja, usnjenih pasov in jermenov. Obrt se je razvijala ob prevozništvu (furmanstvu) od 15. stoletju naprej, po drugi svetovni vojni pa je zaradi opuščanja vpreganja živine začela propadati. Razmah športnega in predvsem rekreativnega konjenišva je znova spodbudil sedlarstvo, ki ga oživljajo predvsem potomci nekdanjih mojstrov.

52. Sitarstvo (žimarstvo – ščetarstvo): Obdelava in predenje žime (dlake) raznih živali je ponujalo bistveno surovino za izdelavo žimnatih izdelkov in posledično zagotavljalo sitarsko in ščetarsko obrt. Sitarstvo obsega tkanje dna za sito iz konjske žime, ščetarstvo pa se ukvarja z izdelovanjem raznovrstnih ščetk, krtač, omel, čopičev in drugih izdelkov za človekovo osebno in splošno uporabo ter za uporabo v različnih gospodarskih dejavnostih in panogah.

53. Skodlarstvo: Skodlarstvo je rokodelska panoga z bogato tradicijo, ki obsega izdelovanje lesenih skodel in kritje streh stanovanjskih, gospodarskih, občasno naseljenih in drugih stavbnih objektov s skodlami, največkrat v višje ležečih območjih Slovenije.

54. Skrilarstvo: Skrilarstvo je rokodelska panoga z bogato tradicijo, ki obsega lomljenje skrilnih plošč in kritje stanovanjskih, gospodarskih, občasno naseljenih in drugih stavbnih objektov s skrilavcem. Skrilnata kritina je pospešeno začela izginjati po drugi svetovni vojni, ko je opečna kritina izpodrinila skoraj vse vrste starejših kritin, zato tudi skrilarstvo kot panoga kopanja ter polaganja skrilavca že dlje časa izginja.

55. Slamnikarstvo: Slamnikarstvo je rokodelska panoga, ki obsega pletenje slamnatih kit in šivanje slamnikov, cekarjev, jerbasov in različnih okrasnih izdelkov. Jedro panoge je bilo v osrednji Sloveniji v okolici Domžal, kjer je v 19. stoletju doživela pravi razcvet in prerasla v produkcijo slamnikov v obrtnih delavnicah in tovarnah.

56. Slamokrovstvo: Slamokrovstvo je rokodelska panoga prekrivanja streh bivališč in drugih objektov. Slamnata kritina je bila v preteklosti na Slovenskem najpogostejša kritina, saj je bila domač pridelek, kot stranski produkt pri pridelavi žit. S panogo se danes ukvarja le še nekaj posameznikov, zlasti za prekrivanje objektov kulturne dediščine.

57. Slikanje slik na steklo: Slikanje na steklo je rokodelska panoga, katere nosilci izdelujejo replike dediščine ali pa po motivih iz dediščine ustvarjajo reinterpretacije. Poslikavo z oljnimi barvami nadomešča slikanje z industrijskimi barvami za steklo. Dejavnost opravlja le še nekaj posameznikov.

58. Sodarstvo: Sodarstvo (tudi pintarstvo) spada med lesne rokodelske panoge in pomeni samostojno ali dopolnilno hišno obrtno izdelovanje lesenih sodov, kadi, čebrov, pinj, pladnjev, brent, korcev za vodo in lesene embalažne posode. Razvoj panoge sta na Slovenskem omogočila vinogradništvo in vinarstvo, pa tudi druge panoge, na primer furmanstvo, saj so v preteklosti sode veliko uporabljali tudi za prevoz in shranjevanje izdelkov. V 19. stoletju so se razvila tri večja sodarska središča: na območju Črnega Vrha nad Idrijo, Vojskega, Hotedršice in Godoviča, v Selški dolini in v Tacnu nad Ljubljano. Na Notranjskem (v Uncu) so se specializirali za izdelovanje obročev za sode in zapiranje transportnih zabojev. Na Ribniškem je bilo sodarstvo zvrst suhorobarstva.

59. Steklarstvo: Steklarstvo ima na Slovenskem tradicijo od 16. stoletja naprej. Steklo so proizvajali na obsežnih gozdnih območjih v gozdnih glažutah, iz katerih so se razvile velike steklarne v Rogaški Slatini, Hrastniku in Hrpeljah. Panoga obsega oblikovanje steklarskih in steklopihaških izdelkov, brušenje stekla ter graviranje in poslikave na steklarskih izdelkih. Vključuje tako izdelovanje replik dediščine steklarskih izdelkov kot tudi sodobno oblikovanje stekla. S steklom povezano tradicijo imajo tudi dejavnosti dekorativnega jedkanja stekla, vitraži in slikanje na steklo.

60. Suhorobarstvo: Suhorobarstvo, poimenovano tudi izdelovanje lesne galanterije, je rokodelska panoga, ki obsega ročno ter v novejšem času tudi strojno izdelovanje in prodajo lesenih izdelkov, uporabnih v gospodinjstvu. Obsega obodarstvo, podnarstvo, posodarstvo, žličarstvo in kuhaličarstvo, ročno mizarstvo, orodjarstvo, strugarstvo, pletarstvo, zobotrebčarstvo, rešetarstvo in spominkarstvo. Na ribniško-kočevskem območju se je suhorobarstvo razširilo po letu 1492 in ohranilo vse do današnjih dni.

61. Svilarstvo (in svilogojstvo): Svilarstvo je tekstilna dejavnost, ki vključuje odvijanje kokonov za pridelavo surove svile, predelavo svilene niti v prejo, tkanje in druge postopke. Dejavnost ima na ozemlju današnje Slovenije bogato večstoletno tradicijo, ki pa je v 60. letih 20. stoletja zamrla ter popolnoma

utonila v pozabo. Zadnjih deset let potekajo pospešeni poskusi oživitve dejavnosti. S to dejavnostjo je povezano svilogojstvo, ki je kmetijska dejavnost, ki se ukvarja z rejo gosenic udomačenih metuljev navadnih sviloprejk, od izleganja iz jajčec do zapredanja v svilene zapredke (kokone), vse za namen pridobivanja svilenih kokonov in iz njih nato surove svile.

62. Tapetništvo: Tapetništvo obsega izdelavo oblazinjenega pohištva, zaves, šotorov, ponjav, tekstilnih dekoracij, prevlek, pregrinjal, torb, nahrbtnikov, žimnic in sedežnih vložkov, tekstilnih stenskih in stropnih oblog, blazin in sedežev za vse vrste prevoznih sredstev, vse do začetka 20. stoletja pa je delo tapetnikov vključevalo predvsem izdelavo zaves, sedal, žimnic in konjskih sedel. Zdaj se tapetniki ukvarjajo z restavriranjem oblazinjenega pohištva in z izdelovanjem novih sodobnih izdelkov, pri čemer upoštevajo načela sodobnega oblikovanja in skrbno izbirajo materiale.

63. Tesarstvo: Tesarstvo je ena starejših obrti, povezana z graditvijo človekovega bivališča, postavljanjem gospodarskih objektov (kozolcev) ter prometnih objektov (lesenih mostov) in plovil. Osnovo tesarskega dela predstavlja odlično poznavanje lesa, njegove rasti in ustroja. Največji dosežek tesarskega dela in stoletnega mojstrstva predstavlja slovenski dvojni kozolec (toplar).

64. Tiskarstvo: Tisk s pomičnimi črkami je tiskarska tehnika, ki spada med najpomembnejše izume sodobne družbe. Obstajala je okoli 500 let, zaradi pojava novejših tehnologij pa je kot industrijska panoga popolnoma izginila. V 21. stoletju doživlja preobrazbo kot umetniška tehnika ter na področjih izobraževanja in turizma.

65. Tkalstvo: Tkalstvo pomeni izdelovanje platna in sukna s tkanjem lanene, konopljene in volnene preje na vodoravnih ali navpičnih statvah. Panoga je bila razširjena po celotnem slovenskem ozemlju, najdlje se je ohranila v Beli krajini in Prekmurju. Najbolj razvito je bilo v 18. stoletju, ko je imelo tako imenovano škofjeloško platno pomemben delež v trgovini dežele Kranjske. Za sodobno tkalstvo je značilno izdelovanje v glavnem unikatnih tkalskih, uporabnih in dekorativnih izdelkov.

66. Umetniško livarstvo: Livarstvo je postopek, pri katerem ulijemo talino v posebej oblikovano votlino (formo), v kateri se strdi in natančno ter trajno prevzame njeno obliko in konture. Litje kovin je tisočletja ostalo v osnovi nespremenjeno in je služilo za izdelavo orodij in orožij, od vsega začetka pa tudi za izdelavo okrasnih in umetniških predmetov.

67. Usnjarstvo in krznarstvo: Usnjarstvo je dejavnost pretvarjanja živalske kože v usnje za uporabne ali dekorativne predmete. Usnjarji to dosežejo z uporabo orodij, oblikovalnimi tehnikami in barvanjem. Usnje je edinstven produkt, zato se mora usnjar spoznati na številne tehnike obdelovanja usnja. Barvanje usnja je preprost postopek, ki z dodajanjem oljnih ali alkoholnih barv v pore usnja le-tega obarva.

68. Veziljstvo: Vezenje je zelo razširjena rokodelska dejavnost. Nekatere vezilje so avtorice celotnega procesa, od predloge do končnega izdelka, druge pa uporabljajo že natisnjene vzorce na platneni osnovi ali na papirju, ki jih s tehniko luknjanja prenesejo na blago. Na Slovenskem se uporabljajo različne tehnike vezenja. Vezenje je danes pogosta oblika dopolnilnega zaslužka in zelo priljubljeno ročno delo.

69. Zlatarstvo: Zlatarstvo je oznaka za obrt, ki se ukvarja z umetniško obdelavo plemenitih kovin, predvsem zlata in srebra. Zlatarska umetnost, kakor jo tudi imenujejo, je od nekdaj sodila k najbolj plemenitim vejam umetne obrti. Vodilni položaj med panogami uporabne umetnosti zagotavlja zlatarstvu že material. Tudi po uporabi so zlatarski izdelki namenjeni nevsakdanjim potrebam, reprezentanci, razkošju in okrasju, uporablja pa se tudi v konservatorstvu, umetnosti, zdravstvu in zdravilstvu.

70. Zvončarstvo: Zvončarstvo je stara ljudska obrt izdelovanja zvoncev (iz pločevine) za živino. V Sloveniji se je prvič pojavila sredi 18. stoletja v vaseh na območju Gorij pri Bledu, največji razmah pa doživela v začetku 20. stoletja. Potem ko se je na planinah poleti paslo vse manj živine, je začela zamirati tudi zvončarska obrt. Še zadnji živeči mojstri izdelujejo živinske zvonce predvsem v turistične namene.

OBRAZLOŽITEV

I. UVOD

1. Pravna podlaga (besedilo, vsebina zakonske določbe, ki je podlaga za izdajo akta):

Na podlagi drugega odstavka 12. člena predloga zakona seznam rokodelskih panog predpiše minister.

2. Rok za izdajo akta, določen z zakonom:

Predlog zakona v 23. členu določa, da podzakonski predpis iz drugega odstavka 12. člena zakona izda minister v štirih mesecih od uveljavitve tega zakona. Predlog zakona v tretjem odstavku 22. člena določa, da opis posameznih rokodelskih panog objavi Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije na svojih spletnih straneh z dnem uveljavitve zakona.

3. Splošna obrazložitev predloga akta:

Zaščita rokodelskih znanj, spretnosti in veščin, ki so značilna za posamezno vrsto rokodelske dejavnosti, se izvaja s poimenovanjem in opisom rokodelskih panog. Poimenovanje in opis rokodelskih panog bo pripomoglo k večji prepoznavnosti ter bolj sistematičnem evidentiranju in dokumentiranju posameznih rokodelskih znanj, spretnosti in veščin, ki so značilna za določeno rokodelsko panogo. Med bolj prepoznavnimi vrstami rokodelstva, kot so na primer lončarstvo, tkalstvo, klekljarstvo, čevljarstvo, kovaštvo, oglarjenje in drugo, obstajajo tudi manj znane, kot so ščetarstvo, kolarstvo, pirografija, skrilavstvo in druge. Z izrazom »rokodelske panoge« se bo poenotilo različno izrazoslovje, ki se za ta izraz uporablja: »dejavnosti rokodelstva«, »vrste rokodelstva«, »rokodelske aktivnosti« in drugo. Skladno s predlogom zakona je naziv priznani rokodelec povezan z določitvijo področja rokodelstva oziroma rokodelsko panogo.

4. Predstavitev presoje posledic za posamezna področja:

Celovito predstavljeno v predlogu zakona.

II. VSEBINSKA OBRAZLOŽITEV PREDLAGANIH REŠITEV

Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport je naročilo izdelavo strokovnega projekta »Seznam rokodelskih panog«. Projekt bo vseboval celovit seznam rokodelskih panog, obširen in podroben opis posamezne rokodelske panoge, povzetek opisa, evalvacijo znanj, spretnosti in veščin za posamezno panogo, evalvacijo ohranjanja regionalnih razpoznavnosti in kultur ter strokovno terminološko poimenovanje panog. Na podlagi rezultatov strokovnega projekta bo ministrstvo pripravilo ustrezen podzakonski predpis.

Predlagatelj predpisa: Ministrstvo za gospodarski razvoj in EVA: 2022-2130-0020 tehnologijo	Presoja učinkov na gospodarstvo (MSP test)	
	Datum vnosa:	05.05.2022
	Datum spremembe:	10.06.2022

Povzetek izvedene presoje vplivov predpisa na gospodarstvo:

Zakon o ohranjanju in razvoju rokodelstva

Ocena učinkov predlaganih alternativ						
Alternativa / Izbrana alternativa	Mikro podjetja brez zaposlenih	Mikro podjetja	Mala podjetja	Srednja in velika podjetja	Učinki	Skupaj
1. Certifikat za rokodelski izdelek - predlog zakona / Da	/	18.480,00 €	/	/	Koristi	18.480,00 €

I. Analizirane alternative	
Naziv alternative	Izbrana alt.
Alternativa 0: Obstoječe stanje (stanje brez sprememb)	Ne

OBRAZLOŽITEV:

Obrtni zakon (Uradni list RS, št. 40/04 – uradno prečiščeno besedilo, 117/06 – ZDavP-2, 102/07, 30/13 in 36/13 – popr.) v 15. členu določa, da Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije na podlagi mnenja strokovne komisije izda certifikat, s katerim potrdi, da je določen izdelek mogoče šteti in poimenovati kot predmet domače in umetnostne obrti. Za izdajo certifikata »Rokodelstvo Art&Craft Slovenija« Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije zaračuna vlagatelju vloge nadomestilo za stroške izdaje mnenja strokovne komisije.

OBVEZNOSTI	SKUPNI PREDVIDENI STROŠKI (NA LETNI RAVNI)
Certifikat	18.480,00 €
SKUPAJ	18.480,00 €

Alternativa 1: Certifikat za rokodelski izdelek - predlog zakona	Da
--	----

OBRAZLOŽITEV:

Predlog Zakona o ohranjanju in razvoju rokodelstva določa postopek s katerim Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije izda certifikat rokodelskim izdelkom. Hkrati določa, da se Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije z zakonom podeli javno pooblastilo za izvajanje nalog izdaje certifikata in da se sredstva zagotovijo v proračunu Republike Slovenije. Vlagatelji bodo na podlagi predloga Zakona o ohranjanju in razvoju rokodelstva tako oproščeni dosedanjih plačil nadomestil za stroške izdaje mnenja strokovne komisije na podlagi Obrtnega zakona, ki je podlaga za izdajo certifikata rokodelskim izdelkom.

OBVEZNOSTI	SKUPNI PREDVIDENI STROŠKI (NA LETNI RAVNI)
Certifikat za rokodelski izdelek	0,00 €
SKUPAJ	0,00 €

Povzetek analize

Alternativa 1

Naziv alternative:	Certifikat za rokodelski izdelek - predlog zakona
Opis alternative:	Predlog Zakona o ohranjanju in razvoju rokodelstva določa postopek s katerim Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije izda certifikat rokodelskim izdelkom. Hkrati določa, da se Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije z zakonom podeli javno pooblastilo za izvajanje nalog izdaje certifikata in da se sredstva zagotovijo v proračunu Republike Slovenije. Vlagatelji bodo na podlagi predloga Zakona o ohranjanju in razvoju rokodelstva tako oproščeni dosedanjih plačil nadomestil za stroške izdaje mnenja strokovne komisije na podlagi Obrtnega zakona, ki je podlaga za izdajo certifikata rokodelskim izdelkom.

1. Neto stroški na gospodarstvo

Vrsta stroškov		Skupaj
Enkratni stroški	Korist	18.480,00 €
Periodični stroški	Korist	/
SKUPAJ		18.480,00 €

2. Opredelitev stroškov

ENKRATNI STROŠKI / KORISTI

Obveznosti		Skupaj
Certifikat za rokodelski izdelek		/
SKUPAJ:		/

Alternativa 0: Obstoječe stanje

Obveznosti		Skupaj
Certifikat		18.480,00 €
SKUPAJ:		18.480,00 €

3 Kvalitativni učinki alternative 1

Kako predlog predpisa vpliva na pravno varnost?	Nima vpliva
Obrazložitev:	
Kako predlog predpisa vpliva na nelojalno konkurenco?	Nima vpliva
Obrazložitev:	
Kako predlog predpisa vpliva na problematiko dela na črno in sivo ekonomijo?	Nima vpliva
Obrazložitev:	
Kako predlog predpisa vpliva na produktivnost?	Pozitivno

Obrazložitev: S povezovanjem rokodelcev in nosilcev podpornega okolja rokodelstva se bo spodbujalo tako ohranjanje tradicionalnih rokodelskih panog kot tudi razvoj sodobnega, umetniškega in oblikovalskega ustvarjanja ter novih rokodelskih panog. S podeljevanjem naziva vrhunski rokodellec, s certificiranjem rokodelskih izdelkov in opredelitvijo rokodelskih panog se bo dvignila prepoznavnost in zavedanje o rokodelski dediščini, kar bo imelo pozitiven vpliv na razvoj turizma in turistične ponudbe na nacionalnem regionalnem in lokalnem nivoju.	
Kako predlog predpisa vpliva na delovne pogoje, naložbe v kadrovske vire oz. nove zaposlitve?	Pozitivno
Obrazložitev: Ohranjanje tradicionalnih rokodelskih panog in spodbujanje razvoja sodobnih rokodelskih panog bo imelo posledice na razvoj malega podjetništva (mikro, mala in srednje velika podjetja) in na večje zaposlovanje rokodelcev. Aktivnosti nosilcev podpornega okolja so usmerjene v njihovo povezovanje in sodelovanje, kar ima lahko skupne učinke na njihov razvoj in rast ter morebitno ustanavljanje novih regionalnih rokodelskih centrov.	
Kako predlog predpisa vpliva na naložbe v raziskave in razvoj?	Nima vpliva
Obrazložitev:	

4 Najprej pomisli na male - alternativa 1

Ali in na kakšen način ste uporabili delne ali popolne oprostitve obveznosti za mikro, mala in srednja podjetja?
Obrazložitev:
Ali je za mikro, mala in srednja podjetja načrtovano dovolj časa za prilagoditev na nove obveznosti (daljša prehodna obdobja)?
Obrazložitev:
Ali in na kakšen način so obveznosti, kot npr. poročanje, vodenje evidenc, za mikro, mala in srednja podjetja prilagojene oziroma poenostavljene v primerjavi z ostalimi večjimi subjekti?
Obrazložitev:
Ali in na kakšen način so za mikro, mala in srednja podjetja postopki nadzora prilagojeni oziroma poenostavljeni?
Obrazložitev:
Ali so za mikro, mala in srednja podjetja uvedene znižane pristojbine, davčne olajšave in podobne oblike privilegiranega pristopa?
Obrazložitev:

Podrobna analiza

Alternativa 1

Naziv alternative:	Certifikat za rokodelski izdelek - predlog zakona
Opis alternative:	Predlog Zakona o ohranjanju in razvoju rokodelstva določa postopek s katerim Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije izda certifikat rokodelskim izdelkom. Hkrati določa, da se Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije z zakonom podeli javno pooblastilo za izvajanje nalog izdaje certifikata in da se sredstva zagotovijo v proračunu Republike Slovenije. Vlagatelji bodo na podlagi predloga Zakona o ohranjanju in razvoju rokodelstva tako oproščeni dosedanjih plačil nadomestil za stroške izdaje mnenja strokovne komisije na podlagi Obrtnega zakona, ki je podlaga za izdajo certifikata rokodelskim izdelkom.

Obveznost 1.1: Certifikat za rokodelski izdelek

Zap. št.	Aktivnost	Populacija	Frekvenca	Na enoto	Skupaj
1.1.1	Certifikat za rokodelski izdelek	411,00	ENKRATNO	0,00 €	0,00 €
SKUPAJ STROŠKI:				/	0,00 €

Opis populacije:

1.1.1: Izračunana populacija; Pravnoorganizacijske oblike: Vse fizične osebe; Velikosti podjetja: Mikro podjetja; Dejavnosti: kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti, predelovalne dejavnosti

Alternativa 0: Obstoječe stanje

Obveznost 0.1: Certifikat

Zap. št.	Aktivnost	Populacija	Frekvenca	Na enoto	Skupaj
0.1.1	Certifikat	346,00	ENKRATNO	53,41 €	18.480,00 €
SKUPAJ STROŠKI:				53,41 €	18.480,00 €

Opis populacije:

0.1.1: Izračunana populacija; Pravnoorganizacijske oblike: Vse fizične osebe; Velikosti podjetja: Mikro podjetja; Dejavnosti: kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti, predelovalne dejavnosti